

Ocena programowa

Profil praktyczny

Raport samooceny

Nazwa i siedziba uczelni prowadzącej oceniany kierunek studiów:

Państwowa Uczelnia Zawodowa im. prof. Stanisława Tarnowskiego
w Tarnobrzegu

Nazwa ocenianego kierunku studiów: Bezpieczeństwo wewnętrzne

1. Poziom/y studiów: studia I stopnia, studia II stopnia
2. Forma/y studiów: stacjonarne, niestacjonarne (studia I stopnia), stacjonarne (studia II stopnia)
3. Nazwa dyscypliny, do której został przyporządkowany kierunek¹
Nauki o bezpieczeństwie

W przypadku przyporządkowania kierunku studiów do więcej niż 1 dyscypliny:

- a. Nazwa dyscypliny wiodącej, w ramach której uzyskiwana jest ponad połowa efektów uczenia się wraz z określeniem procentowego udziału liczby punktów ECTS dla dyscypliny wiodącej w ogólnej liczbie punktów ECTS wymaganej do ukończenia studiów na kierunku.

Studia I stopnia

Nazwa dyscypliny wiodącej	Punkty ECTS	
	liczba	%
Nauki o bezpieczeństwie	138	77%

Studia II stopnia

Nazwa dyscypliny wiodącej	Punkty ECTS	
	liczba	%
Nauki o bezpieczeństwie	90	75%

- b. Nazwy pozostałych dyscyplin wraz z określeniem procentowego udziału liczby punktów ECTS dla pozostałych dyscyplin w ogólnej liczbie punktów ECTS wymaganej do ukończenia studiów na kierunku.

Studia I stopnia

L.p.	Nazwa dyscypliny	Punkty ECTS	
		liczba	%
1.	Nauki prawne	22	12%
2.	Nauki socjologiczne	20	11%

---

¹Nazwy dyscyplin należy podać zgodnie z rozporządzeniem MNiSW z dnia 20 września 2018 r. w sprawie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych oraz dyscyplin artystycznych, Dz.U. 2018poz. 1818.

Studia II stopnia

L.p.	Nazwa dyscypliny	Punkty ECTS	
		liczba	%
1.	Nauki prawne	15	12%
2.	Nauki socjologiczne	7	6%
3.	Pedagogika	8	7%

Na studiach prowadzone jest kształcenie przygotowujące do wykonywania zawodu nauczyciela

TAK NIE

W przypadku zaznaczenia opcji TAK, proszę wskazać rodzaj zawodu nauczyciela, w zakresie którego prowadzone jest kształcenie (można zaznaczyć więcej niż jedną opcję):

- nauczyciel przedmiotu .....²
- nauczyciel teoretycznych przedmiotów zawodowych .....²
- nauczyciel praktycznej nauki zawodu .....²
- nauczyciel prowadzący zajęcia .....²
- nauczyciel psycholog
- nauczyciel przedszkola i edukacji wczesnoszkolnej
- nauczyciel pedagog specjalny
- nauczyciel logopeda
- nauczyciel prowadzący zajęcia wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka

Efekty uczenia się zakładane dla ocenianego kierunku, poziomu i profilu studiów

Studia I stopnia

Symbol efektu kierunkowego	Kierunkowe efekty uczenia się	Odniesienie do uniwersalnych charakterystyk drugiego stopnia Polskiej Ramy Kwalifikacji (PRK) - poziom 6	Odniesienie do uniwersalnych charakterystyk poziomów PRK- poziom 6
WIEDZA			
B1P_W01	Posiada zaawansowaną wiedzę interdyscyplinarną z zakresu nauk społecznych,	P6S_WG	P6U_W

² Należy podać nazwę przedmiotu/zawodu/zajęć

	ze szczególnym uwzględnieniem nauk o bezpieczeństwie i ich relacji z pozostałymi naukami społecznymi		
B1P_W02	Ma zaawansowaną wiedzę o strukturach i instytucjach życia społecznego (kulturowych, politycznych, prawnych, ekonomicznych, lokalnych, krajowych, międzynarodowych) warunkujących bezpieczeństwo wewnętrzne	P6S_WG	P6U_W
B1P_W03	Posiada zaawansowaną wiedzę na temat człowieka i mechanizmów psychospołecznych wpływających na bezpieczeństwo wewnętrzne	P6S_WG	P6U_W
B1P_W04	Zna w zaawansowanym stopniu metody, techniki i narzędzia pozyskiwania i analizowania danych dotyczących bezpieczeństwa wewnętrznego	P6S_WG	P6U_W
B1P_W05	Zna podstawowe uwarunkowania prawno-administracyjne związane z bezpieczeństwem wewnętrznym	P6S_WK	P6U_W
B1P_W06	Zna i charakteryzuje historyczną ewolucję uwarunkowań bezpieczeństwa wewnętrznego państwa	P6S_WK	P6U_W
B1P_W07	Posiada wiedzę dotyczącą ochrony własności, osób, mienia, obiektów i obszarów	P6S_WK	P6U_W
B1P_W08	Zna zasady tworzenia, organizacji i rozwoju form indywidualnej aktywności w oparciu o wiedzę z obszaru nauk społecznych ze szczególnym uwzględnieniem dyscypliny nauk o bezpieczeństwie	P6S_WK	P6U_W
B1P_W09	Zna podstawowe pojęcia i zasady ochrony własności przemysłowej oraz prawa autorskiego	P6S_WK	P6U_W
UMIĘJĘTNOŚCI			
B1P_U01	Potrafi identyfikować, analizować i wyjaśniać zjawiska (kulturowe, religijne, polityczne, prawne, ekonomiczne, militarne) wpływające na zagrożenia bezpieczeństwa w skali lokalnej, krajowej i międzynarodowej	P6S_UW	P6U_U
B1P_U02	Stosuje adekwatnie dobrane metody i narzędzia do badania i przewidywania procesów zagrażających bezpieczeństwu wewnętrznemu w tym zaawansowane techniki informacyjno-komunikacyjne	P6S_UW	P6U_U
B1P_U03	Prawidłowo posługuje się normami i regułami (prawnymi, zawodowymi, etycznymi) w celu rozwiązania konkretnego problemu w zakresie bezpieczeństwa	P6S_UW	P6U_U
B1P_U04	Stosuje wiedzę z zakresu nauk o bezpieczeństwie oraz umiejętności nabyte podczas praktyki zawodowej do formułowania i rozwiązywania złożonych i nietypowych problemów praktycznych w zmiennych i	P6S_UW	P6U_U

	nieprzewidywalnych warunkach w zakresie bezpieczeństwa wewnętrznego		
B1P_U05	Analizuje, wyjaśnia, rozumie, ocenia i dyskutuje na temat różnorodnych zjawisk, w tym społecznych mających związek z bezpieczeństwem wewnętrznym uwzględniając różne opinie i stanowiska, a także potrafi dokonać krytycznej analizy tych opinii, wykorzystując specjalistyczną terminologię	P6S_UK	P6U_U
B1P_U06	Potrafi przygotować prace pisemne w języku polskim oraz obcym z uwzględnieniem wiedzy z zakresu nauk o bezpieczeństwie oraz pokrewnych, korzystając z właściwie dobranych różnych źródeł.	P6S_UW	P6U_U
B1P_U07	Posiada umiejętność przygotowania wypowiedzi ustnych w języku polskim oraz obcym w zakresie zagadnień dotyczących bezpieczeństwa wewnętrznego.	P6S_UW	P6U_U
B1P_U08	Potrafi komunikować się w języku obcym dla poziomu B2 Europejskiego Systemu Opisu Uczenia się Językowego z wykorzystaniem terminologii nauk o bezpieczeństwie	P6S_UK	P6U_U
B1P_U09	Potrafi udzielić pierwszej pomocy przedmedycznej w typowych sytuacjach zagrożeń życia ludzkiego.	P6S_UW	P6U_U
B1P_U10	Potrafi współdziałać oraz pracować w grupach i instytucjach w obszarze bezpieczeństwa wewnętrznego, przyjmując w nich różne role (w tym planować i organizować własną pracę indywidualną oraz pracę zespołu)	P6S_UO	P6U_U
B1P_U11	Potrafi samodzielnie planować i realizować własne uczenie się przez całe życie, w szczególności w obszarze bezpieczeństwa wewnętrznego	P6S_UU	P6U_U
KOMPETENCJE SPOŁECZNE			
B1P_K01	Rozumie potrzebę systematycznego i ciągłego uczenia się mając krytyczne podejście do posiadanej aktualnie wiedzy	P6S_KK	P6U_K
B1P_K02	Potrafi brać odpowiedzialność za powierzone mu zadania, a w przypadku trudności wykorzystywać wiedzę i doświadczenie ekspertów	P6S_KK	P6U_K
B1P_K03	Prawidłowo identyfikuje i rozstrzyga dylematy związane z wykonywaniem zawodu w obszarze bezpieczeństwa wewnętrznego uwzględniając potrzebę przestrzegania zasad etyki zawodowej i wymaga tego od innych	P6S_KR	P6U_K
B1P_K04	Potrafi inicjować, współorganizować oraz uczestniczyć w przygotowywaniu projektów społecznych na rzecz bezpieczeństwa	P6S_KO	P6U_K

	wewnętrznego		
B1P_K05	Potrafi uzupełniać i doskonalić wiedzę oraz umiejętności służące zapewnieniu bezpieczeństwa mając na celu odpowiedzialne wypełnianie powierzonych mu ról zawodowych	P6S_KR	P6U_K
B1P_K06	Cechuje się przedsiębiorczością, przejawia aktywność w proponowaniu rozwiązań poprawiających bezpieczeństwo wewnętrzne	P6S_KO	P6U_K
B1P_K07	Dbą o kondycję, sprawność fizyczną, tradycję i dorobek zawodowy	P6S_KR	P6U_K

Studia II stopnia

Symbol efektu kierunkowego	Kierunkowe efekty uczenia się	Odniesienie do uniwersalnych charakterystyk drugiego stopnia Polskiej Ramy Kwalifikacji (PRK) - poziom 7	Odniesienie do uniwersalnych charakterystyk poziomów PRK-poziom 7
Zna i rozumie w pogłębionym stopniu			
BW2_W01	charakter, miejsce i znaczenie nauk o bezpieczeństwie w systemie nauk, terminologię im właściwą oraz relacje do innych nauk, a także przedmiotowe i metodologiczne powiązania z innymi dyscyplinami nauk, wyjaśniając złożone zależności pomiędzy nimi	P7S_WG	P7U_W
BW2_W02	fakty i zjawiska dotyczące różnego rodzaju struktur i instytucji społecznych, funkcjonujących w obszarze bezpieczeństwa wewnętrznego, w szczególności Policji, Wojska oraz służb specjalnych, stanowiące zaawansowaną wiedzę obejmującą dyscypliny naukowe tworzące fundamenty teoretyczne studiowanego kierunku oraz kluczowe z zakresu zaawansowanej wiedzy szczegółowej	P7S_WG	P7U_W
BW2_W03	praktyczne zastosowanie w działalności zawodowej w obszarze bezpieczeństwa wewnętrznego wybranych koncepcji i teorii naukowych z zakresu nauk o bezpieczeństwie i nauk pokrewnych (w szczególności prawa, psychologii, ekonomii i zarządzania, socjologii, nauk o zdrowiu) oraz złożone zależności między nimi	P7S_WG P7S_WK	P7U_W
BW2_W04	praktyczne zastosowanie wiedzy o istotnych faktach, obiektach i zjawiskach z zakresu bezpieczeństwa wewnętrznego oraz teorii wyjaśniających złożone zależności między nimi w działalności zawodowej, a także szczegółowe	P7S_WG	P7U_W

	zagadnienia metodyki wykonywania zadań typowych dla obszaru bezpieczeństwa wewnętrznego		
BW2_W05	kompetencje, zadania i relacje między instytucjami i strukturami systemu bezpieczeństwa wewnętrznego oraz rodzaje więzi społecznych i występujące pomiędzy nimi prawidłowości, w szczególności związane z obszarem bezpieczeństwa wewnętrznego	P7S_WG	P7U_W
BW2_W06	procesy i zmiany w funkcjonowaniu państwa z uwzględnieniem perspektywy historycznej oraz rządzące nimi prawidłowości mające realny wpływ na bezpieczeństwo wewnętrzne	P7S_WG	P7U_W
BW2_W07	rolę i miejsce człowieka w strukturach działających na rzecz bezpieczeństwa wewnętrznego jako podmiocie konstytuującym struktury i instytucje warunkujące prawidłowe funkcjonowanie państwa w szczególności w stanach zagrożenia i sytuacjach kryzysowych	P7S_WG	P7U_W
BW2_W08	cele, strukturę, podstawy prawne, organizację, zadania i społeczne uwarunkowania funkcjonowania instytucji związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa, bezpieczeństwa społecznego, ekonomicznego i zdrowotnego zarówno na szczeblu rządowym, jak i samorządowym oraz NGO związanych z bezpieczeństwem wewnętrznym	P7S_WG	P7U_W
BW2_W09	przyczyny oraz skutki zachodzących zjawisk społecznych i ich praktyczny wpływ na zapewnienie bezpieczeństwa społecznego i zdrowotnego człowieka	P7S_WG	P7U_W
BW2_W10	fundamentalne dylematy współczesnej cywilizacji, oddziaływujące na funkcjonowanie jednostek, grup i społeczeństw oraz organów i instytucji działających w obszarze bezpieczeństwa wewnętrznego	P7S_WK	P7U_W
BW2_W11	Ekonomiczne, prawne i etyczne uwarunkowania związane z wykonywaniem działalności zawodowej w instytucjach i organach działających na rzecz bezpieczeństwa wewnętrznego, w szczególności w służbach mundurowych	P7S_WK	P7U_W
BW2_W12	zasady i znaczenie planowania oraz tworzenia strategii w celu zapewnienia bezpieczeństwa wewnętrznego na poziomie lokalnym, regionalnym i krajowym	P7S_WK	P7U_W
BW2_W13	przepisy prawne dotyczące poszanowania praw autorskich oraz własności przemysłowej	P7S_WK	P7U_W
BW2_W14	zasady tworzenia i rozwoju różnorodnych form przedsiębiorczości związanych z obszarem bezpieczeństwa wewnętrznego	P7S_WK	P7U_W

Umiejętności: absolwent potrafi			
BW2_U01	wykorzystać posiadaną wiedzę do opisu, interpretacji i oceny przyczyn, a także przebiegu procesów oraz zjawisk społecznych politycznych, gospodarczych i prawnych rzutujących na bezpieczeństwo wewnętrzne oraz podejmować skuteczne działania diagnostyczne, profilaktyczne i pomocowe w tym zakresie	P7S_UW	P7U_U
BW2_U02	formułować oraz rozwiązywać złożone i nietypowe problemy zawodowe z zakresu bezpieczeństwa wewnętrznego w sposób innowacyjny i kreatywny w nieprzewidywalnych warunkach środowiska społecznego a także wyjaśniać wzajemne relacje pomiędzy nimi	P7S_UW	P7U_U
BW2_U03	formułować własne opinie i dobierać krytycznie dane i metody analiz, a także dokonywać syntezy, twórczej interpretacji oraz prezentować informacje dotyczące zjawisk społecznych wpływających na poziom bezpieczeństwa wewnętrznego	P7S_UW	P7U_U
BW2_U04	dobierać i stosować istniejące lub opracowywać nowe metody i narzędzia, w tym zaawansowane techniki informacyjno-komputerowe, mogące mieć zastosowanie w realizowaniu działalności zawodowej z obszaru bezpieczeństwa wewnętrznego, w szczególności służące do formułowania i rozwiązywania złożonych i nietypowych problemów zawodowych	P7S_UW	P7U_U
BW2_U05	Samodzielnie formułować i weryfikować hipotezy związane z problemami wdrożeniowymi wpływającymi na zwiększenie stopnia bezpieczeństwa wewnętrznego zarówno w skali lokalnej, jak i krajowej	P7S_UW	P7U_U
BW2_U06	stosować posiadaną wiedzę do rozwiązywania, identyfikowania i rozwiązywania problemów i zadań typowych dla działalności zawodowej obejmującej obszar bezpieczeństwa wewnętrznego	P7S_UW	P7U_U
BW2_U07	na pogłębionym poziomie efektywnie i skutecznie komunikować się z jednostkami i grupami społecznymi na tematy specjalistyczne, również w języku obcym	P7S_UK	P7U_U
BW2_U08	przewodzić debatę na tematy związane z zagadnieniami obejmującymi obszar bezpieczeństwa wewnętrznego oraz umiejętnie i poprawnie w sposób merytoryczny argumentować i prezentować własne stanowisko	P7S_UK	P7U_U
BW2_U09	posługiwać się językiem obcym na poziomie B2+	P7S_UK	P7U_U

	Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego oraz specjalistyczną terminologią dotyczącą bezpieczeństwa wewnętrznego		
BW2_U10	współdziałać i pracować w grupie, przyjmując w niej różne role, w tym kierownicze związane z rozwiązywaniem problemów zawodowych w obszarze bezpieczeństwa wewnętrznego, a także praktycznie wykorzystać pogłębione umiejętności kierowania zasobami ludzkimi w różnych typach organizacji realizujących zadania z zakresu bezpieczeństwa wewnętrznego	P7S_UO	P7U_U
BW2_U11	samodzielnie i krytycznie planować i uzupełniać wiedzę i umiejętności z zakresu bezpieczeństwa wewnętrznego i nauk pokrewnych, a także ukierunkowywać innych w tym zakresie	P7S_UU	P7U_U
BW2_U12	dobierać ćwiczenia i formy aktywności fizycznej do poziomu swojej sprawności fizycznej oraz wykazać się specjalistycznymi umiejętnościami ruchowymi	P7S_UU	P7U_U
Kompetencje społeczne: jest gotów do			
BW2_K01	zachowania krytycyzmu wobec poznanych teorii naukowych, a także odbieranych treści obejmujących zagadnienia z zakresu bezpieczeństwa wewnętrznego, w tym wobec poziomu własnej wiedzy i umiejętności zawodowych	P7S_KK	P7U_K
BW2_K02	uznawania znaczenia posiadanej wiedzy dotyczącej zróżnicowanych aspektów bezpieczeństwa wewnętrznego w rozwiązywaniu problemów poznawczych i praktycznych, a także zasięgania opinii ekspertów w przypadku trudności z samodzielnym rozwiązaniem problemu zawodowego	P7S_KK	P7U_K
BW2_K03	inicjowania i uczestniczenia w przygotowaniu projektów społecznych z zakresu bezpieczeństwa wewnętrznego oraz do skutecznego przewidywania wielokierunkowych skutków społecznych swojej działalności	P7S_KO	P7U_K
BW2_K04	myślenia i działania w sposób przedsiębiorczy, w szczególności w obszarze bezpieczeństwa wewnętrznego	P7S_KO	P7U_K
BW2_K05	odpowiedzialnego pełnienia ról zawodowych, w szczególności w służbach mundurowych z uwzględnieniem zmieniających się potrzeb społecznych i zagrożeń bezpieczeństwa wewnętrznego	P7S_KO	P7U_K
BW2_K06	określania w sposób odpowiedzialny priorytetów służących realizacji określonego przez siebie lub innych zadania z zakresu bezpieczeństwa wewnętrznego	P7S_KR	P7U_K

BW2_K07	odpowiedzialnego wykorzystania posiadanej wiedzy i własnych umiejętności w różnorodnych sytuacjach zawodowych	P7S_KR	P7U_K
BW2_K08	rozwijania swojej wiedzy i umiejętności zawodowych dla dobra innych osób	P7S_KR	P7U_K
BW2_K09	przestrzegania zasad etyki zawodowej, jej promowania i wymagania etycznych zachowań od innych osób oraz podtrzymywania i rozwijania etosu zawodowego	P7S_KR	P7U_K

Skład zespołu przygotowującego raport samooceny

Imię i nazwisko	Tytuł lub stopień naukowy/stanowisko/funkcja pełniona w uczelni
Anna Zych	dr, Dziekan Wydziału Nauk Społecznych i Humanistycznych
Monika Piątek	dr, Prorektor ds. Kształcenia
Krzysztof Chochowski	dr hab. , prof. ucz.
Anna Chochowska	dr, adiunkt
Piotr Szulich	dr, adiunkt
Magdalena Gorczyca	mgr, Starszy Referent Administracyjny

Spis treści

Efekty uczenia się zakładane dla ocenianego kierunku, poziomu i profilu studiów	3
Wskazówki ogólne do raportu samooceny	12
Prezentacja uczelni	13
Część I. Samoocena uczelni w zakresie spełniania szczegółowych kryteriów oceny programowej na kierunku studiów o profilu praktycznym	14
Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się	14
Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się	19
Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie	34
Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry	44
Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie	48
Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku	55
Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku	59
Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia	62
Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach	70
Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów	72
Część II. Perspektywy rozwoju kierunku studiów	72
Część III. Załączniki	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 1. Zestawienia dotyczące ocenianego kierunku studiów	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 2. Wykaz materiałów uzupełniających	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.

Wskazówki ogólne do raportu samooceny

Raport samooceny przygotowywany przez uczelnię jest jednym z podstawowych źródeł informacji wykorzystywanych przez zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w procesie oceny programowej. Jego głównym celem jest prezentacja koncepcji i programu studiów, uwarunkowań jego realizacji oraz miejsca i roli kształcenia w otoczeniu społecznym i gospodarczym, w odniesieniu **do szczegółowych kryteriów oceny programowej i standardów jakości kształcenia** określonych w załączniku do Statutu Polskiej Komisji Akredytacyjnej, a także refleksja nad stopniem spełnienia tych kryteriów.

Istotnymi cechami raportu samooceny jest analityczne i autorefleksyjne podejście do prezentowanych w nim treści oraz poparcie przedstawianych w raporcie aspektów programu studiów i jego realizacji specyficznymi przykładami stosowanych rozwiązań, ze szczególnym uwzględnieniem wyróżniających je cech oraz dobrych praktyk. Raport powinien być zwięzły, w części I jego objętość nie powinna przekraczać 40 000 znaków.

We wzorze raportu samooceny zawarte zostały wskazówki mówiące o tym, co warto rozważyć i do czego odnieść się w raporcie. Zwrócono w nich uwagę na te elementy, odpowiadające szczegółowym kryteriom oceny programowej i przyjętym standardom jakości, do których odniesienie się umożliwi dokonanie pełnej samooceny, a następnie przeprowadzenie rzetelnej oceny przez zespół oceniający PKA.

Wskazówek tych nie należy traktować jako obligatoryjnych dla uczelni przygotowującej raport samooceny. Uczelnia w samoocenie każdego kryterium ma prawo w pełni autonomicznie przedstawiać kluczowe czynniki uwiarygadniające jego spełnienie. Wyłącznym celem wskazówek jest pomoc w zrozumieniu istoty każdego z kryteriów, wskazanie informacji najważniejszych dla procesu oceny oraz zainspirowanie do formułowania pytań, na które warto poszukiwać odpowiedzi w procesie samooceny i opracowywania raportu, a także w celu doskonalenia jakości kształcenia na ocenianym kierunku.

Należy pamiętać, że zgodnie z § 17 ust. 3 statutu PKA z dnia 13 grudnia 2018 r. ze zm., Uczelnia powinna opublikować raport samooceny na swej stronie internetowej przed wizytacją zespołu oceniającego.

Prezentacja uczelni

Państwowa Uczelnia Zawodowa im. prof. Stanisława Tarnowskiego w Tarnobrzegu została utworzona 1 czerwca 2001 roku pod nazwą Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Tarnobrzegu. W lipcu 2003 roku Uczelnia wybrała za patrona prof. Stanisława Tarnowskiego. 1 września 2019 roku Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego rozporządzeniem z dnia 12 sierpnia 2019 roku nadał Uczelni nową nazwę, tj. Państwowa Uczelnia Zawodowa im. prof. Stanisława Tarnowskiego w Tarnobrzegu.

W jej strukturze funkcjonują trzy jednostki organizacyjne: Wydział Nauk Technicznych i Ekonomicznych, Wydział Nauk Społecznych i Humanistycznych oraz Wydział Nauk Medycznych i Nauk o Zdrowiu. Uczelnia aktualnie realizuje kształcenie na studiach:

- 1) pierwszego i drugiego stopnia na kierunku Bezpieczeństwo wewnętrzne,
- 2) pierwszego i drugiego stopnia na kierunku Ekonomia menedżerska,
- 3) pierwszego stopnia na kierunku Finanse i rachunkowość,
- 4) pierwszego i drugiego stopnia na kierunku Pielęgniarstwo,
- 5) pierwszego stopnia na kierunku Ratownictwo medyczne,
- 6) jednolitych magisterskich na kierunku Psychologia.

Wymienione wyżej kierunki realizowane są głównie w formie stacjonarnej. Od roku akademickim 2023/2024 Uczelnia prowadzi na kierunku Bezpieczeństwo wewnętrzne również studia niestacjonarne pierwszego stopnia. Programy studiów dla poszczególnych kierunków zostały dostosowane do obowiązujących przepisów prawa, w tym także do Polskiej Ramy Kwalifikacji. Wszystkie kierunki studiów przyporządkowane zostały do nowych dyscyplin naukowych, określonych w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 11 października 2022 w sprawie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych oraz dyscyplin artystycznych.

Uczelnia podejmuje stałą współpracę z pracodawcami, włączając ich w proces doskonalenia jakości kształcenia. Doświadczenia interesariuszy zewnętrznych wykorzystywane są do konstruowania programów studiów, programów praktyk zawodowych, ustalania oraz modyfikacji efektów uczenia się. Współpraca z interesariuszami zewnętrznymi pozwala identyfikować oczekiwania pracodawców i projektować ofertę dydaktyczną oraz program studiów, by optymalnie dostosować realizowane kształcenie do wyzwań współczesności. W efekcie tych działań Uczelnia staje się bardziej otwarta na potrzeby gospodarki, jednocześnie umacniając swą pozycję w regionie i kraju. Stałe doskonalenie jakości kształcenia i poszukiwanie optymalnych metod dydaktycznych stanowi jedną z najistotniejszych płaszczyzn działalności tarnobrzesckiej Uczelni. Stąd też podejmowane są inicjatywy rozwoju posiadanej bazy dydaktycznej, ze szczególnym uwzględnieniem kształcenia praktycznego na wszystkich kierunkach studiów. Ze środków Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Marszałka Województwa Podkarpackiego, Prezydenta Miasta Tarnobrzega oraz ze środków Uczelni utworzono nowoczesne pracownie dydaktyczne na potrzeby prowadzonych kierunków studiów, zapewniając studentom nowoczesne środki i narzędzia niezbędne do kształcenia umiejętności praktycznych na najwyższym poziomie.

Część I. Samoocena uczelni w zakresie spełniania szczegółowych kryteriów oceny programowej na kierunku studiów o profilu praktycznym

Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się

Koncepcja kształcenia na kierunku bezpieczeństwo wewnętrzne (studia pierwszego i drugiego stopnia) jest wyrazem uwzględnienia współczesnych zagrożeń bezpieczeństwa wewnętrznego, które zachodzą permanentnie w turbulentnym środowisku krajowym oraz międzynarodowym. Erozja współczesnej architektury bezpieczeństwa międzynarodowego i będące jej przejawem nowe niebezpieczeństwa, generuje potrzebę ciągłej edukacji kadr realizujących zadania w sferze szeroko rozumianego bezpieczeństwa. Koncepcja kształcenia na kierunku bezpieczeństwo wewnętrzne (studia pierwszego i drugiego stopnia) uwzględnia ten fakt. Stanowi ona również odpowiedź na oczekiwania otoczenia społeczno-gospodarczego, przejawiające się w zapotrzebowaniu na specjalistów z zakresu bezpieczeństwa, posiadających wiedzę i umiejętności o charakterze interdyscyplinarnym wszechstronnie przygotowanych do podjęcia pracy zawodowej. Odpowiada ona aktualnym wyzwaniom wskazanym w „Strategii Rozwoju Województwa - Podkarpackie 2030” oraz w „Strategii Rozwoju Miasta Tarnobrzega na lata 2021-2027”. Warto podkreślić, że koncepcja ta koreluje z oczekiwaniami regionalnych pracodawców, którzy poszukują pracowników wyposażonych w interdyscyplinarną i aktualną wiedzę, dysponujących umiejętnościami zastosowania jej w praktyce, posiadających kompetencje zawodowe oraz cechujących się przedsiębiorczością i odpowiedzialnością. Jednocześnie koncepcja kształcenia jest zgodna z misją Uczelni wyrażoną w Strategii Państwowej Uczelni Zawodowej im. prof. Stanisława Tarnowskiego w Tarnobrzegu na lata 2021 – 2025 ([Strategia Uczelni 2021-2025](#)). Misja została określona jako wszechstronny rozwój naukowy i dydaktyczny całej społeczności akademickiej Uczelni, a także kształtowanie osobowości i postaw studentów, odpowiadając coraz to większym wyzwaniom współczesności. Wysoka jakość kształcenia zawodowego, opartego na wiedzy, umiejętnościach praktycznych kształtowanych w realnie odwzorowanych warunkach przyszłej pracy zawodowej jest zatem najważniejszym działaniem Uczelni.

Głównym zadaniem kształcenia na kierunku bezpieczeństwo wewnętrzne jest oferowanie nauczania służącego rozwojowi studenta, który wyposażony w wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne jest przygotowany do podjęcia pracy w instytucjach zorientowanych na realizowanie działań służących zaspokojeniu bezpieczeństwa, zarówno jednostkowego, jak i społeczności lokalnych czy narodu. Dzięki praktycznemu charakterowi studiów, przejawiającemu się we włączeniu w proces dydaktyczny praktyków zawodu, studenci nabywają stosowne umiejętności praktyczne i są lepiej przygotowani do pracy zawodowej.

Koncepcja kształcenia jest zorientowana na potrzeby otoczenia społeczno-gospodarczego, uwzględniając oczekiwania pracodawców. Proces uczenia się jest permanentnie doskonalony pod względem dostosowania oferty studiów do zmieniających się potrzeb pracodawców i otoczenia społeczno-gospodarczego Uczelni. Potrzeba kształcenia specjalistycznego kadry z zakresu bezpieczeństwa wewnętrznego, dostosowanego do oczekiwań lokalnego i regionalnego rynku pracy, jest zgłaszana przez interesariuszy zewnętrznych. Uczelnia monitoruje potrzeby rynku pracy i poznaje opinie pracodawców, także poprzez różne działania wpisujące się w procedury Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia np. spotkania Rady Pracodawców oraz Rady Programowej w ramach których ma miejsce wymiana doświadczeń oraz dyskusja nad programem studiów. Ponadto, nauczyciele akademicy, pracujący w podmiotach zewnętrznych, uwzględniają w treściach

kształcenia potrzeby otoczenia społeczno-gospodarczego i rynku pracy. Zarówno pracownicy, jak i studenci wchodzi w skład Rady Wydziału, która opiniuje zmiany w programie studiów.

Władze Uczelni oraz Władze Wydziału stale monitorują zapotrzebowanie rynku pracy na kadre z zakresu bezpieczeństwa. Z przeprowadzonej diagnozy wynika, że w województwie podkarpackim zapotrzebowanie na specjalistów bezpieczeństwa stale rośnie w związku ze zwiększającą się liczbą zagrożeń bezpieczeństwa: naturalnych (powodzie, huragany, osuwiska) jak i antropogenicznych: poważnych awarii energetyczno-przemysłowych, zanieczyszczeń środowiska, terrorystycznych, cyberprzestępstw, drobnych przestępstw, kradzieży tożsamości, naruszeń ochrony danych osobowych oraz zagrożeń związanych z wojną na Ukrainie. Badania przeprowadzone przez Regionalne Obserwatorium Terytorialne (ROT) działające w strukturze Departamentu Rozwoju Regionalnego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego wskazują na cztery sektory ważne dla rozwoju województwa podkarpackiego: lotnictwo i kosmonautyka, jakość życia, motoryzacja oraz informacja i telekomunikacja. Wszystkie powyższe sektory będą potrzebowały specjalistów z zakresu bezpieczeństwa, zarządzania kryzysowego oraz ochrony osób i mienia. Potrzebne będą adekwatnie wyszkolone służby interwencyjne w zakresie systemu ratowniczego, logistycznego i zarządzania kryzysowego.

Z oficjalnych danych przedstawionych przez Komendę Główną Policji oraz Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji wynika, że od kilku lat istnieje duża liczba wakatów w Policji. Liczbę etatów w policji na 2024 rok ustalono na 108909. Aktualne zatrudnienie wynosi 96698 etatów. Na koniec 2023 roku wakatów w Policji było 10411, co stanowiło 9,72%. Dodatkowo szacuje się, że w 2024 roku ma odejść 3800 policjantów, co jeszcze bardziej pogłębi kryzys kadrowy (oficjalne dane podawane przez Komendę Główną Policji). Jednocześnie KGP wskazuje na niski poziom przygotowania kandydatów do Policji, co skutkuje nieuzyskaniem przez nich wystarczającej liczby punktów w procesie naboru. Komenda Główna Policji podkreśla, że zwraca uwagę na jakość kandydatów, którzy muszą przejść pozytywnie proces naboru, w ramach którego sprawdzana jest zdolność do służby. Kandydaci sprawdzani są m.in. za pomocą testów: wiedzy, sprawności fizycznej, psychologicznego, czy rozmowy kwalifikacyjnej. Podobne zjawisko można zauważyć chociażby w Służbie Więziennej czy Straży Granicznej. Potrzeba podjęcia służby przez nowych funkcjonariuszy artykułowana jest np. również w Służbie Ochrony Państwa, Centralnym Biurze Antykorupcyjnym czy Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego.

Zwiększone zapotrzebowanie na pracowników z obszaru bezpieczeństwa wiąże się z planami rozwoju na terenie województwa podkarpackiego zamkniętych zakładów karnych tj. budową nowego Zakładu Karnego w Sanoku oraz powstaniem nowoczesnego Zakładu Karnego dla Kobiet w Chmielowie (miejscowości położonej w odległości ok. 8 km od Tarnobrzega – siedziby Uczelni). W ramach rozbudowy jednostki penitencjarnej w Chmielowie przewiduje się powstanie nowego pawilonu mieszkalnego dla ok. 250 kobiet, (co oznacza, że w zakładzie tym można będzie osadzić nawet 460 skazanych). Podobne założenia dotyczą planowanej budowy nowego Zakładu Karnego w Sanoku, który ma zapewnić od 300 do 600 miejsc dla skazanych.

Ponadto, realizacja programu rozwoju i modernizacji Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polski spowodowała, że w sąsiedniej gminie tj. Nowa Dęba powiększono i zmodernizowano Ośrodek Szkolenia Poligonowego Wojsk Lądowych. Od podstaw tworzy się tam natomiast nowy związek taktyczny, a mianowicie 18 pułk artylerii raketowej. Wszystkie te przedsięwzięcia generują potrzebę zatrudnienia zarówno kadr cywilnych, jak i mundurowych we wskazanych wyżej podmiotach. Należy zaznaczyć, iż zapotrzebowanie na kadry z zakresu bezpieczeństwa jest znaczne. Według prognozy na rok 2024 wskazanej na portalu Barometr zawodów w powiatach: tarnobrzeskim, dębickim,

łańcuckim, jarosławskim, przemyskim, mieście Przemyśl, oraz w powiecie leskim przewiduje się deficyt kadr poszukujących pracy w zawodzie funkcjonariusze służb mundurowych (źródło: Barometr zawodów). Dane statystyczne dowodzą, że w zasadzie nie ma bezrobocia wśród absolwentów kierunku bezpieczeństwo wewnętrzne. Z tego wynika, że absolwenci studiów z zakresu bezpieczeństwa wewnętrznego są potrzebni na rynku pracy. Zapotrzebowanie na kadrę specjalistów z zakresu bezpieczeństwa, zarządzania kryzysowego oraz ochrony osób i mienia zgłaszają lokalne podmioty zatrudniające takich pracowników lub podmioty odpowiedzialne za zapewnienie bezpieczeństwa (min.: władze okolicznych miast i władze powiatów, agencje ochrony, zakłady karne, ośrodki wsparcia kryzysowego).

Celem kształcenia na kierunku jest przygotowanie wykwalifikowanych pracowników, którzy posiadają kompetencje specjalistów w dziedzinie bezpieczeństwa wewnętrznego. Przygotowanie teoretyczne uzupełniane jest kształceniem praktycznym, realizowanym zarówno w formie zajęć praktycznych, z wykorzystaniem praktycznych i aktywizujących form kształcenia, zajęć organizowanych w terenie, jak również podczas praktyki zawodowej. W ramach koncepcji kształcenia zakłada się, że absolwent będzie posiadał interdyscyplinarną i specjalistyczną wiedzę z zakresu nauk społecznych oraz praktyczne przygotowanie do podjęcia pracy w podmiotach prywatnych i w instytucjach sektora publicznego na stanowiskach wymagających wiedzy z zakresu nauk o bezpieczeństwie. Studia na kierunku Bezpieczeństwo wewnętrzne pozwalają absolwentowi na ubieganie się o pracę w: instytucjach administracji rządowej i samorządowej zajmującej się bezpieczeństwem państwa i obywateli oraz zarządzaniem kryzysowym (zespoły, centra, komórki zarządzania kryzysowego funkcjonujące w urzędach gmin, urzędach miast, starostwach powiatowych), instytucjach działających w obszarze bezpieczeństwa socjalnego i ekologicznego, ochrony praw człowieka czy zapobiegania przestępczości, ośrodkach interwencji kryzysowej, urzędach celnych, zakładach karnych, aresztach śledczych, policji, firmach ochrony i mienia, agencjach bezpieczeństwa wewnętrznego, wojsku, służbach ochrony kolei, agencjach detektywistycznych, inspektoratach transportu drogowego.

Przy opracowywaniu programów studiów dla poszczególnych cykli kształcenia korzystano z tzw. „dobrych praktyk” stosowanych w innych uczelniach i z doświadczeń praktyków zawodu, uwzględniono również międzynarodowe wzorce. Ogólne cele kształcenia w ramach kierunku studiów można sformułować następująco:

- w zakresie wiedzy: zdobycie przez studentów podstawowej wiedzy interdyscyplinarnej, pozwalającej na rozumienie przyczyn, mechanizmów i uwarunkowań bezpieczeństwa;
- w zakresie umiejętności: rozwijanie u studentów umiejętności identyfikowania, analizowania i wyjaśniania zjawisk wpływających na zagrożenia bezpieczeństwa w skali lokalnej, krajowej i międzynarodowej, a także jednostkowej i grupy; przygotowanie do prawidłowego posługiwania się normami prawnymi i zasadami etycznymi oraz tworzenia strategii sprzyjających rozwiązywaniu problemów w zakresie bezpieczeństwa i podejmowania działań na jego rzecz przy wykorzystaniu wiedzy teoretycznej i praktycznych umiejętności;
- w zakresie kompetencji społecznych i zawodowych: przygotowanie studentów do rozwiązywania problemów praktycznych w zakresie bezpieczeństwa wewnętrznego poprzez kształtowanie postawy otwartej na współdziałanie i pracę w grupach, a także poprzez kształtowanie cech niezbędnych dla podejmowania pracy zawodowej.

Efekty uczenia się podporządkowane są realizacji głównego celu kształcenia, jakim jest wyposażenie absolwentów nie tylko w wiedzę teoretyczną, ale przede wszystkim w umiejętności praktyczne oraz kompetencje społeczne i zawodowe, niezbędne w przyszłej pracy zawodowej

w zakresie bezpieczeństwa wewnętrznego. Program studiów pierwszego stopnia zawiera 27 kierunkowych efektów uczenia się. W zakresie wiedzy jest 9 efektów uczenia się, w kategorii umiejętności 11 efektów uczenia się w ramach kompetencji społecznych jest 7 efektów uczenia się.

Efekty uczenia się w zakresie wiedzy uwzględniają interdyscyplinarną naturę nauk o bezpieczeństwie i ich relacji z pozostałymi naukami społecznymi. Student uzyskuje usystematyzowaną i ustrukturyzowaną wiedzę o instytucjach życia społecznego, warunkujących bezpieczeństwo wewnętrzne. Nabywa także wiedzę o roli i miejscu człowieka jako podmiotu bezpieczeństwa oraz o metodach, technikach i narzędziach pozyskiwania i analizowania danych warunkujących bezpieczeństwo. Przykładami takich efektów są: B1P_W01, B1P_W02, B1P_W03, B1P_W04. Część efektów uczenia się odnosi się do dyscypliny prawo, co wynika z faktu, iż normy prawne stanowią istotny wyznacznik decyzji podejmowanych w sferze bezpieczeństwa. Podkreślić należy, że wszelaka aktywność organów i instytucji bezpieczeństwa i porządku publicznego determinowana jest normami prawnymi, co bezpośrednio wynika z art. 7 Konstytucji RP (zasada legalizmu). Przykładami takich efektów są: B1P_W05.

W zakresie kluczowych umiejętności efekty uczenia się obejmują m.in. stosowanie metod i narzędzi z zakresu bezpieczeństwa, posługiwanie się obowiązującymi regulacjami i standardami w celu formułowania i rozwiązywania złożonych problemów praktycznych w zmiennych i nieprzewidywalnych warunkach. Umiejętności nabywane są przez studentów i rozwijane w ramach zajęć praktycznych, także z wykorzystaniem specjalistycznego oprogramowania. Przykładami takich efektów są: B1P_U02, B1P_U03, B1P_U04, B1P_U05. Student potrafi też udzielić pierwszej pomocy przedmedycznej w sytuacji zagrożenia życia ludzkiego (efekt B1P_U09).

W obszarze kompetencji społecznych nacisk położony jest zaś na kształtowanie świadomości potrzeby rozwijania swych umiejętności i poszerzania wiedzy w zakresie bezpieczeństwa wewnętrznego, czy też gotowości do przestrzegania norm etycznych w działalności zawodowej. Studenci rozwijają także swoją gotowość do krytycznej oceny posiadanej wiedzy oraz zasięgania opinii ekspertów w sytuacji trudności samodzielnego rozwiązania problemów. Przykładami takich efektów są: B1P_K01, B1P_K02, B1P_K03, B1P_K05.

Natomiast program studiów drugiego stopnia zawiera 35 kierunkowych efektów uczenia się. W zakresie wiedzy jest 14 efektów uczenia się, w kategorii umiejętności 12 efektów uczenia się w ramach kompetencji społecznych jest 9 efektów uczenia się. Efekty uczenia się w zakresie wiedzy kładą nacisk na charakter, miejsce i znaczenie nauk o bezpieczeństwie w systemie nauk społecznych i ich praktyczne zastosowanie w działalności zawodowej a także metodologię prowadzenia badań naukowych w zakresie bezpieczeństwa. Efekty dotyczące wiedzy w zaawansowanym stopniu obejmują: zadania, relacje między instytucjami systemu bezpieczeństwa wewnętrznego, procesy i zmiany w funkcjonowaniu państwa mające wpływ na bezpieczeństwo oraz zasady i znaczenie planowania w tworzeniu strategii bezpieczeństwa. Przykładami takich efektów są: BW2_W01, BW2_W02, BW2_W03, BW2_W05, BW2_W06, BW2_W09, BW2_W12.

W zakresie kluczowych umiejętności efekty uczenia się obejmują m.in. identyfikowanie kluczowych problemów badawczych oraz formułowanie i weryfikowanie hipotez badawczych, osadzonych w sferze nauk o bezpieczeństwie. W zakresie umiejętności studenci także uczą się stosować zdobytą wiedzę do rozwiązywania problemów i zdań z obszaru bezpieczeństwa. Przykładami takich efektów są: BW2_U01, BW2_U02, BW2_U05, BW2_U06.

W obszarze kompetencji społecznych nacisk położony jest na: zachowanie krytycyzmu wobec poznanych teorii naukowych i poziomu własnej wiedzy oraz posiadanych umiejętności, odpowiedzialne pełnienie ról zawodowych, z uwzględnieniem potrzeb społecznych i priorytetów

związanych z bezpieczeństwem oraz na rozwijanie etosu zawodowego. Przykładami takich efektów są: BW2_K01, BW2_K02, BW2_K05, BW2_K06, BW2_K09.

Tak zaprojektowane kierunkowe efekty uczenia się, uszczegółowione na poziomie przedmiotowych efektów uczenia się w ramach poszczególnych zajęć, uwzględniają zarówno aktualny stan wiedzy i jej zastosowanie w zakresie bezpieczeństwa wewnętrznego, jak i stan praktyki w obszarze działalności zawodowej.

Atutem kształcenia na opisywanym kierunku jest jego praktyczność, która przejawia się m.in. w rozwijaniu umiejętności praktycznych, budowaniu postaw aktywnych, twórczych i odpowiedzialnych, zachęcaniu do wyrażania własnych opinii, przedstawiania argumentów czy krytycznego myślenia. Praktyczne przygotowanie studentów jest możliwe dzięki włączeniu w proces dydaktyczny praktyków zawodu (m.in. policjantów, żołnierzy zawodowych, specjalistów zarządzania kryzysowego, strażaków, operatorów dronów, specjalistów pierwszej pomocy przedmedycznej, instruktorów ratownictwa wodnego). Zajęcia praktyczne realizowane są z wykorzystaniem aktywizujących form kształcenia (gry decyzyjne i edukacyjne, dyskusja dydaktyczna, burza mózgów, projekty dydaktyczne i prezentacje, praca w grupach, analiza przypadków, kazusy, eseje), stosowanie nowoczesnych narzędzi technologicznych – monitorów interaktywnych, laptopów, wykrywaczy kamer i podsłuchów, organizowanie wizyt studyjnych, zajęć organizowanych w terenie, jak również podczas sześciomiesięcznej (na pierwszym stopniu studiów) oraz trzymiesięcznej (na drugim stopniu studiów) praktyki zawodowej. Zdobywanie praktycznych umiejętności odbywa się również przy wykorzystaniu narzędzi dydaktycznych takich jak: walizka kryminalistyczna, służąca do podejmowania różnorodnych czynności o charakterze operacyjno-rozpoznawczym. Studenci uczą się także prawidłowego postępowania się bronią palną, zarówno w warunkach symulowanych – na strzelnicy multimedialnej w Uczelni, jak również w warunkach rzeczywistych – na strzelnicy LOK w terenie (studenci odbywają strzelanie z długiej i krótkiej broni palnej, z lufami gwintowanymi i gładkimi, z amunicji o różnym kalibrze, jak i z amunicji specjalnej. Zajęcia na strzelnicy prowadzi żołnierz WP, w stanie spoczynku, instruktor strzelectwa). Nacisk kładziony jest również na zwiększenie kondycji fizycznej studentów i kształtowanie umiejętności związanych z samoobroną i technikami interwencji (zajęcia te prowadzi policjant w służbie czynnej, instruktor sztuk walki).

Efekty uczenia się w ramach zajęć realizowane są przez kadrę, która na bieżąco doskonali swoje kompetencje, zarówno naukowe, jak i dydaktyczne. Wykładowcy rozwijają swój warsztat naukowy (publikacje, udział w konferencjach naukowych, seminariach), a także biorą udział w szkoleniach. Część wykładowców posiada bogate doświadczenie zawodowe zdobyte poza Uczelnią związane z kierunkiem Bezpieczeństwo wewnętrzne, co przyczynia się do osiągania przez studentów efektów uczenia się zgodnych z aktualnym stanem wiedzy i trendami rozwojowymi.

Zajęcia o charakterze praktycznym realizowane są w małych grupach, w pracowniach i symulatorach, gdzie studenci wykorzystują różne narzędzia i programy stosowane w praktyce zawodowej (wyposażenie sal opisano w kryterium 5). Ponadto często organizowane są spotkania na terenie Uczelni z przedstawicielami służb mundurowych takimi jak np.: Wojsko, Policja.

Uczelnia aktywnie współpracuje z lokalnymi podmiotami takimi jak urzędy, przedsiębiorstwa, media, jednostki samorządu terytorialnego, stowarzyszenia, fundacje. Współpraca ta stanowi ważne źródło informacji zwrotnych dotyczących prowadzenia procesu dydaktycznego i pomaga w doskonaleniu treści nauczania. Biorąc powyższe pod uwagę wydaje się konieczne zaoferowanie studentom modułów doskonalących tego typu kompetencje. Dlatego, zgodnie z Polską Ramą Kwalifikacji oraz potrzebami zgłoszonymi przez interesariuszy zewnętrznych (Policję, służby zarządzania kryzysowego, Straż Pożarną) w projektowanym kierunku studiów uwzględniono wiele

zajęć służących osiągnięciu efektów uczenia się w zakresie wiedzy (głównie dotyczącej bezpieczeństwa, ale również interdyscyplinarnej – socjologii, psychologii, prawa, administracji publicznej, historii wojen i konfliktów zbrojnych, zagrożeń społecznych), umiejętności (zarządzania systemami bezpieczeństwa, prowadzenia działalności gospodarczej, współpracy z NGO) oraz kompetencji społecznych (komunikacja społeczna, etyka społeczna i zawodowa).

Program studiów przewiduje realizację zajęć z języka angielskiego lub języka hiszpańskiego na poziomie biegłości B2 dla studentów studiów pierwszego stopnia oraz poziomie B2+ dla studentów studiów drugiego stopnia (wg Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego). Dla studentów studiów pierwszego stopnia zajęcia z języka obcego są realizowane przez 4 semestry w łącznym wymiarze 120 godzin. Natomiast dla studentów studiów drugiego stopnia zajęcia z języka obcego realizowane są przez 2 semestry w łącznym wymiarze 60 godzin. Studenci mają także możliwość kontynuowania nauki języka angielskiego i hiszpańskiego lub rozpoczęcia nauki języka niemieckiego, francuskiego, rosyjskiego i włoskiego na zajęciach fakultatywnych, które Uczelnia oferuje wszystkim studentom Uczelni.

Zalecenia dotyczące kryterium 1 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeżeli dotyczy)

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 1 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia oraz działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności sformułowanych w zaleceniu o charakterze naprawczym
1.	Brak zaleceń	

Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się

Program studiów stacjonarnych i niestacjonarnych pierwszego stopnia o profilu praktycznym (cykl kształcenia 2023 – 2026) na rok akademicki 2023/2024 został ustalony przez Senat Uczelni Uchwałą nr 10/2023 z dnia 28 czerwca 2023 roku w sprawie ustalenia programu studiów pierwszego stopnia na kierunku Bezpieczeństwo wewnętrzne o profilu praktycznym prowadzonym w Wydziale Nauk Społecznych i Humanistycznych. Natomiast program studiów stacjonarnych drugiego stopnia o profilu praktycznym (cykl kształcenia 2023 – 2025) na rok akademicki 2023/2024 został ustalony przez Senat Uczelni Uchwałą nr 11/2023 z dnia 28 czerwca 2023 roku w sprawie ustalenia programu studiów drugiego stopnia na kierunku Bezpieczeństwo wewnętrzne o profilu praktycznym prowadzonym na Wydziale Nauk Społecznych i Humanistycznych. Treści kształcenia realizowane na kierunku w ramach poszczególnych przedmiotów są przygotowane na podstawie szczegółowych efektów uczenia się w zakresie: wiedzy, umiejętności, kompetencji społecznych oraz są ściśle powiązane z kierunkowymi efektami uczenia się i zostały dobrane w taki sposób, aby student zrealizował wszystkie zakładane efekty uczenia się. Szczegółowe powiązania treści kształcenia z efektami uczenia się przypisanymi dla każdego przedmiotu, zwarte są w przedmiotowych sylabusach. Doboru i opracowania treści kształcenia w ramach prowadzonych przedmiotów dokonują nauczyciele akademicy w konsultacji z koordynatorami przedmiotów w oparciu o konsultacje z interesariuszami zewnętrznymi i wewnętrznymi (procedura przeglądu i doskonalenia programu

studiów, w tym treści kształcenia została opisana w kryterium 10). Ponadto w kryterium 6 przedstawiono opis wpływu konsultacji z podmiotami otoczenia społeczno-gospodarczego na treści kształcenia.

Kluczowe treści kształcenia na ocenianym kierunku determinowane są:

- praktycznym implementowaniem wiedzy na studiach pierwszego stopnia w zakresie trzech dyscyplin naukowych (nauk o bezpieczeństwie, nauk socjologicznych oraz nauk prawnych), natomiast na studiach drugiego stopnia w zakresie czterech dyscyplin naukowych (nauk o bezpieczeństwie, nauk socjologicznych, nauk prawnych oraz pedagogiki), którym przyporządkowano kierunek;
- praktycznym ukierunkowaniem wiedzy i umiejętności zawodowych na wykonywanie zadań zawodowych z zakresu bezpieczeństwa;
- normami, zasadami, narzędziami wpisującymi się we współczesne wymagania aktualnej praktyki rynkowej w obszarach działalności zawodowej.

Treści kształcenia zostały powiązane z dyscyplinami naukowymi, do których przyporządkowany jest kierunek studiów i zgodne są z koncepcją i profilem sylwetki absolwenta charakteryzowanego w kryterium 1. Główne treści programowe obejmują **dyscyplinę nauk o bezpieczeństwie** i nabywane są przez studentów studiów stacjonarnych i niestacjonarnych pierwszego stopnia w trakcie realizacji takich przedmiotów jak np.: *Bezpieczeństwo wewnętrzne w państwach UE, Bezpieczeństwo międzynarodowe, Siły zbrojne w systemie bezpieczeństwa, System bezpieczeństwa państwa, Stany nadzwyczajne w państwie, Zwalczanie terroryzmu, Fakultet Ochrona dóbr kultury w sytuacjach kryzysowych i konfliktach zbrojnych, Fakultet: Podstawy strzelectwa, Bezpieczeństwo społeczne*. Natomiast studenci drugiego stopnia nabywają je na następujących przedmiotach: *Bezpieczeństwo terytorialne, Rola i zadania Sił Zbrojnych RP w stanach nadzwyczajnych, Administracja bezpieczeństwa i porządku publicznego, Polityki i strategie bezpieczeństwa RP, Organizacje pozarządowe w systemie bezpieczeństwa państwa, Edukacja dla bezpieczeństwa*.

W ramach przedmiotu *Bezpieczeństwo wewnętrzne w państwach UE* studenci poznają podstawowe założenia Unii Europejskiej w zakresie bezpieczeństwa wewnętrznego, w tym te, które dotyczą wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa UE. Ponadto nabywają wiedzę dotyczącą źródeł prawa, organów i instytucji z obszaru bezpieczeństwa UE. Pozwala to studentom na zrozumienie strategii i specyfiki UE w pojmowaniu zagadnienia bezpieczeństwa i zróżnicowanych jego zagrożeń, co przekłada się na zdobycie umiejętności określania aktualnych problemów i perspektyw bezpieczeństwa UE. Cele i treści przedmiotu odpowiadają następującym efektom B1P_W06.22, B1P_W02.22, B1P_U02.22, B1P_U01.22, B1P_K03.22.

W ramach przedmiotu *Bezpieczeństwo międzynarodowe* studenci zapoznają się z różnorodnością podejść do interpretacji zagrożeń bezpieczeństwa i sposobów przeciwdziałania im, działaniami na rzecz bezpieczeństwa, dokonują analizy strategii a także analizują problemy bezpieczeństwa w warunkach dynamicznej zmienności środowiska międzynarodowego co odpowiada nabyciu następujących efektów: B1P_K04.27, B1P_U01.27, B1P_U05.27, B1P_W01.27.

Treści kolejnego przedmiotu *Siły zbrojne w systemie bezpieczeństwa* dotyczą umiejscowienia sił zbrojnych w systemie bezpieczeństwa państwa a także ukazanie roli w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa regionalnego i globalnego oraz ich rozwoju w aspekcie współczesnych zagrożeń bezpieczeństwa co odpowiada następującym efektom: B1P_K01.36, B1P_U05.36, B1P_W02.36, B1P_W02.36.1, B1P_W05.36.

W przedmiocie *System bezpieczeństwa państwa* treści kształcenia zostały dobrane tak aby student samodzielnie dokonywał interpretacji zjawisk dla potrzeb rozwiązywania problemów praktycznych,

identyfikował w stopniu zaawansowanym obszary funkcjonalne systemu bezpieczeństwa narodowego, a przede wszystkim posiadał wiedzę o elementach kierujących i wykonawczych systemu bezpieczeństwa narodowego, jak i posiadał wiedzę o zadaniach podsystemu kierowania i wykonawczego systemu bezpieczeństwa państwa co odpowiada następującym efektom: B1P_K06.25, B1P_U04.25.1, B1P_W01.25, B1P_W02.25, B1P_W02.25.1.

Celami szczegółowymi przedmiotu *Stany nadzwyczajne w państwie* są między innymi: nauczanie definiowania teoretycznych i prawnych podstaw stanów nadzwyczajnych, nauczanie charakteryzowania wpływu klęsk żywiołowych na życie ludności i środowiska naturalnego oraz infrastruktury, pozyskanie umiejętności analizy i rozumienia podstawowych problemów i przyczyn powstawania sytuacji kryzysowych a także wykształcenie umiejętności określenia potrzeb i uwarunkowań w zakresie reagowania na stany nadzwyczajne oraz kształtowanie postawy działania zespołowego podczas rozwiązywania problemów kryzysowych. Przedmiotowe cele odpowiadają następującym efektom: B1P_K06.28, B1P_U01.28, B1P_U02.28, B1P_U10.28, B1P_W05.28.

Przedmiot *Zwalczanie terroryzmu* pozwala nabyć studentowi wiedzę dotyczącą umiejętności definiowania podstawowych pojęć związanych z przestępczością terrorystyczną, a także klasyfikowanie organizacji terrorystycznych. Dokonywana jest analiza działań podmiotów państwowych w walce z terroryzmem na przykładzie m.in. Izraela, Francji, Hiszpanii i Irlandii. Uczestnictwo w zajęciach umożliwia studentowi także dokonywanie analizy taktyczno-technicznych środków przeciwdziałania terroryzmowi, co odpowiada następującym efektom: B1P_K01.29, B1P_U01.29.1, B1P_U05.29, B1P_W02.29.

Ważnym elementem uzupełniającym powyższe treści programowe są fakultety realizowane w ramach programu studiów. Fakultet *Ochrona dóbr kultury w sytuacjach kryzysowych i konfliktach zbrojnych* obejmuje pogłębianie wiedzy z zakresu wykorzystania w praktycznym działaniu mieszczącym się w obszarze zarządzania kryzysowego i obronie cywilnej normy i reguły prawne, zawodowe oraz etyczne, w tym posługiwanie się normami i przepisami prawnymi dotyczącymi form zarządzania kryzysowego w sytuacji klęsk żywiołowych. Ponadto Student systematyzuje informacje, dokonuje samodzielnej interpretacji zjawisk bezpieczeństwa dla potrzeb rozwiązywania problemów praktycznych wykorzystując posiadaną wiedzę w zakresie bezpieczeństwa wewnętrznego. Ważnym elementem jest pozyskanie zaawansowanej wiedzy o sposobach udzielania pomocy humanitarnej oraz sposobach ochrony praw człowieka w trakcie misji. W tym samym stopniu zna i rozumie zasady stosowania siły przez pododdziały i oddziały Sił Zbrojnych RP w trakcie misji pokojowej i stabilizacyjnej, a także zdobywa wiedzę na temat ograniczeń, które występują w trakcie realizacji powyższych misji, zarówno w czasie pokoju jak i konfliktu zbrojnego. Rozumie pojęcie dziedzictwa narodowego oraz wynikające z tego prawa i obowiązki instytucji, obywateli i państwa. Odpowiada to następującym efektom: B1P_U03.45.2, B1P_U03.47.1, B1P_U04.25.1, BW2_W02.28.2.2, BW2_W05.24.1.2, BW2_W05.24.2, BW2_W05.28.1, BW2_W07.17.1.

Kolejnym fakultetem wpisującym się w treści programowe kierunku jest fakultet *Podstawy strzelectwa*. Celem tego fakultetu jest przede wszystkim przekazanie aktualnej wiedzy teoretycznej i praktycznej z zakresu treningu sportowego w strzelectwie sportowym oraz przygotowanie do samodzielnego prowadzenia szkolenia strzeleckiego poprzez opanowanie odpowiedniej wiedzy i umiejętności pedagogicznych. Część praktyczna jako zajęcia na strzelnicy LOK w Tarnobrzegu jest wsparta częścią teoretyczną zawierającą znajomość unormowań prawnych związanych z użyciem broni palnej, teorii strzału w praktyce w zmiennych i nieprzewidywalnych warunkach, a przede wszystkim część teoretyczna ma za zadanie przekazanie Studentowi zaawansowanej wiedzy

z budowy i użytkowania broni strzeleckiej. Odpowiada to następującym efektom: B1P_W01.6, B1P_U04.6, B1P_U01.6, B1P_W05.6.

W ramach przedmiotu *Bezpieczeństwo społeczne* przekazywane są studentom treści pozwalające na zrozumienie istoty bezpieczeństwa społecznego, jego zagrożeń, a także roli administracji publicznej w utrzymaniu tegoż bezpieczeństwa. Ponadto student nabywa wiedzę dotyczącą rządowych i pozarządowych inicjatyw na rzecz bezpieczeństwa społecznego.

Dla stacjonarnych studiów drugiego stopnia główne treści programowe także obejmują **dyscyplinę nauk o bezpieczeństwie** i nabywane są przez studentów w trakcie realizacji takich przedmiotów jak np.: *Administracja bezpieczeństwa i porządku publicznego, Zaawansowana metodologia badań nad bezpieczeństwem, Polityki i strategie bezpieczeństwa RP, Bezpieczeństwo terytorialne, Organizacje pozarządowe w systemie bezpieczeństwa państwa, Status prawny funkcjonariuszy służb mundurowych, Część szczególna prawa karnego i prawa wykroczeń, Kontrola i audyt w zakresie bezpieczeństwa, Czynności operacyjno-rozpoznawcze, Edukacja dla bezpieczeństwa, Służba więzienna w Polsce, Zarządzanie i dowodzenie w instytucjach bezpieczeństwa wewnętrznego/Zarządzanie systemami bezpieczeństwa, Psychotraumatologia stresu w sytuacjach zagrożeń/ Interwencja kryzysowa, Służby specjalne w systemie bezpieczeństwa RP/ Wywiad i kontrwywiad w państwie demokratycznym lub Secret service throughout the system of the safety of the Republic of Poland/Secret intelligence and counterintelligence in the democratic state, Rola i zadania sił zbrojnych RP w stanach nadzwyczajnych/Operacje pokojowe i stabilizacyjne Sił Zbrojnych RP, Organizacja kancelarii tajnej i obieg dokumentacji niejawnej/ Prowadzenie dokumentacji z zakresu ochrony danych osobowych, Bezpieczeństwo ekonomiczne państwa/Bezpieczeństwo energetyczne i ekologiczne państwa lub Economic safety of the state/ Energetic and ecological safety of the state, Konwojowanie wartości pieniężnych i przesyłek wartościowych/ Systemy alarmowe i monitoringu, Bezpieczeństwo imprez masowych/ Stosowanie środków przymusu bezpośredniego, Probacja i resocjalizacja/Wiktymologia, Bezpieczeństwo zdrowotne Polski/ Kwalifikowana pierwsza pomoc, Przedmiot do wyboru.*

W nowej, zmieniającej się rzeczywistości bezpieczeństwa, ważnym elementem edukacji jest edukacja proobronna, której odpowiada przedmiot *Bezpieczeństwo terytorialne*. Celem przedmiotu jest zapoznanie studentów z pojęciami dotyczącymi obrony terytorialnej, misją, zadaniami oraz kształtowanie postaw patriotycznych w aspekcie zadań w zakresie obronności państwa w kontekście działalności jednostek samorządu terytorialnego (tzw. małe ojczyzny). Student jest gotów do odpowiedzialnego pełnienia służby w służbach mundurowych, szczególnie zajmujących się obroną terytorialną ale także służbą w Obronie Cywilnej, o tyle ważnej, że nie uregulowanej aktualnie prawnie. Jednakże, w perspektywie uregulowań prawnych, ważnym jest przygotowanie do tak ważnej służby odpowiednich kadr. W trakcie zajęć studenci zapoznani zostają z formacjami ochronnymi ludności cywilnej w innych państwach, m.in. Kanada, Norwegia, Szwajcaria, USA, Niemcy. Realizacja przedmiotu powoduje także identyfikowanie problemów i zadań typowych dla działalności zawodowej obejmującej obszar obrony terytorialnej oraz wskazuje miejsce i znaczenie nauk o bezpieczeństwie, relacje między instytucjami i strukturami systemu bezpieczeństwa wewnętrznego oraz rodzaje więzi społecznych i występujące pomiędzy nimi prawidłowości, w szczególności jeżeli są związane z obszarem bezpieczeństwa wewnętrznego. Pozwala także w pogłębionym stopniu poznać dylematy współczesnej cywilizacji, oddziaływające na funkcjonowanie jednostek, grup i społeczeństw oraz organów i instytucji działających w obszarze bezpieczeństwa wewnętrznego i wynikające z tego zagrożenia oraz przyczyny i skutki zachodzących zjawisk ekonomicznych i społecznych mających wpływ na bezpieczeństwo jednostki. Odpowiada to

następującym efektom: BW2_K03.16, BW2_K08.16, BW2_U02.16, BW2_U06.16, BW2_W01.16, BW2_W08.16, BW2_W09.16.

Założone cele przedmiotu *Rola i zadania Sił Zbrojnych RP w stanach nadzwyczajnych* pozwalają studentowi na poznanie i zrozumienie w pogłębionym stopniu pojęcia i istoty stanów nadzwyczajnych w państwie oraz pojęcia Sił Zbrojnych RP i ich rolę w państwie w szczególności w razie wystąpienia stanów nadzwyczajnych, a także zadania i możliwości zadaniowe Sił Zbrojnych RP w stanach nadzwyczajnych. Student także poznaje i rozumie w pogłębionym stopniu jak przebiega współpraca cywilno-wojskowa w stanach nadzwyczajnych w ramach systemu bezpieczeństwa RP. W tym samym stopniu zna i rozumie zasady stosowania siły przez pododdziały i oddziały Sił Zbrojnych RP dla zapewnienia bezpieczeństwa wewnętrznego państwa. Potrafi także wykorzystać posiadaną wiedzę do opisu i analizowania przyczyn, a także przebiegu procesów oraz zjawisk społecznych rzutujących na bezpieczeństwo wewnętrzne w kontekście funkcjonowania Sił Zbrojnych RP i ich zadań w stanach nadzwyczajnych. Ponadto potrafi stosować posiadaną wiedzę do identyfikowania i rozwiązywania problemów i zadań dotyczących funkcjonowania Sił Zbrojnych RP w stanach nadzwyczajnych. Student potrafi formułować własne opinie i dobierać krytycznie dane i metody analiz, a także dokonywać syntezy, twórczej interpretacji oraz prezentować informacje dotyczące funkcjonowania Sił Zbrojnych RP i ich zadań w stanach nadzwyczajnych, a także w innych sytuacjach kryzysowych. W trakcie realizacji przedmiotu studenci zapoznani zostają z działaniami Sił Zbrojnych RP w trakcie trzęsienia ziemi w Turcji oraz w trakcie wsparcia Słowenii przez polskie jednostki wojsk inżynieryjnych w trakcie usuwania skutków powodzi. Student jest gotów do zachowania krytycyzmu wobec poznanych teorii naukowych, a także odbieranych treści obejmujących zagadnienia z zakresu bezpieczeństwa wewnętrznego, w tym wobec poziomu własnej wiedzy i umiejętności zawodowych w szczególności w kontekście działalności Sił Zbrojnych RP i ich zadań w stanach nadzwyczajnych. Odpowiada to następującym efektom: BW2_K01.28.1, BW2_U03.28.1, BW2_U06.28.1, BW2_W12.28.1.

Celem przedmiotu *Administracja bezpieczeństwa i porządku publicznego* jest przekazanie studentom wiedzy, umiejętności i kompetencji dotyczących organizacji, zasad funkcjonowania i zadań realizowanych przez administrację bezpieczeństwa i porządku publicznego. W ramach w/w przedmiotu student nabywa wiedzę dotyczącą m.in. systemu administracji publicznej, ze szczególnym uwzględnieniem podsystemu administracji bezpieczeństwa i porządku publicznego oraz zasad jego funkcjonowania. Wie także w czym wyraża się istota bezpieczeństwa publicznego oraz porządku publicznego. Student w trakcie zajęć zyskuje również zdolność analizy struktur systemu administracji bezpieczeństwa i porządku publicznego. Ponadto nabywa umiejętność wykorzystania zróżnicowanych sposobów realizacji potrzeby bezpieczeństwa przez administrację bezpieczeństwa i porządku publicznego. Odpowiada to następującym efektom: BW2_W08.13, BW2_W02.13.1, BW2_W02.13, BW2_U03.13, BW2_U01.13.

Celem przedmiotu *Polityki i strategii bezpieczeństwa RP* jest zapoznanie studentów z pojęciami i założeniami polityki i strategii bezpieczeństwa. Przedstawienie istoty, struktury i zasad funkcjonowania polityki i strategii bezpieczeństwa we współczesnych zagrożeniach międzynarodowych i narodowych oraz przedstawienie sposobów i trybu tworzenia strategii w tym zakresie, a także przygotowanie studentów do właściwej analizy i oceny obowiązujących polityk i strategii bezpieczeństwa oraz do udziału w procesie ich tworzenia. Odpowiada to następującym efektom: BW2_W12.15, BW2_W03.15.1, BW2_W01.15, BW2_U03.15.

Celem przedmiotu *Organizacje pozarządowe w systemie bezpieczeństwa państwa* jest zapoznanie studentów z ideą społeczeństwa obywatelskiego i rolą społeczeństwa obywatelskiego

w kształtowaniu bezpieczeństwa wewnętrznego. Student poznaje m.in. rolę społeczeństwa obywatelskiego w kształtowaniu bezpieczeństwa wewnętrznego w państwie, rodzaje organizacji pozarządowych, a także prakseologiczne uwarunkowania działalności organizacji pozarządowych w sferze bezpieczeństwa. Ponadto student zdobywa wiedzę o wybranych krajowych i międzynarodowych organizacjach pozarządowych działających na rzecz bezpieczeństwa wewnętrznego funkcjonujących w RP, a także organizacjach międzynarodowych działających na rzecz bezpieczeństwa wewnętrznego. Nabywa również umiejętność diagnozy społecznej aktywności, poznaje także dylematy społecznej partycypacji w ochronie bezpieczeństwa. Odpowiada to następującym efektom: BW2_W05.17, BW2_U10.17, BW2_U01.17.

Celem przedmiotu *Edukacja dla bezpieczeństwa jest* zapoznanie studentów z metodami kształcenia oraz wytycznymi dotyczącymi szkolnej edukacji dla bezpieczeństwa, rozwijanie umiejętności i kompetencji w zakresie praktycznej działalności na rzecz bezpieczeństwa jednostek i grup. Student poznaje m. in. podstawy prawne edukacji dla bezpieczeństwa, znaczenie edukacji dla bezpieczeństwa w Polsce i na świecie, rolę edukacji dla bezpieczeństwa w systemie edukacji, podstawy dydaktyki, metodykę edukacji dla bezpieczeństwa, wybrane zagadnienia bezpiecznego rozwoju dzieci i młodzieży, sposoby przeciwdziałania przemocy w szkole, a także problematykę uzależnień i innych zachowań ryzykownych dzieci i młodzieży. W zakresie umiejętności przedmiot ten uczy zasad tworzenia konspektu zajęć edukacyjnych, projektów edukacyjnych czy też działania informacyjno-profilaktycznego w zakresie współczesnych zagrożeń rozwoju człowieka. Odpowiada to następującym efektom: BW2_W09.22, BW2_U02.22.

Uczelnia dysponuje niezbędną infrastrukturą, którą cyklicznie unowocześniana w konsultacji z pracodawcami. Działania te mają na celu stworzenie komfortowych warunków do przekazywania i ugruntowywania specjalistycznej wiedzy, rozwijania praktycznych umiejętności zgodnych z oczekiwaniami pracodawców.

Zajęcia związane z przygotowaniem praktycznym studentów prowadzone są w warunkach symulujących i odzwierciedlających czynności właściwe dla danego zakresu działalności zawodowej i są wsparte praktykami zawodowymi, które umożliwiają nabycie odpowiednich umiejętności praktycznych preferowanych na współczesnym rynku pracy. Zajęcia praktyczne realizowane są m.in. na Strzelnicy multimedialnej znajdującej się w budynku uczelni a także na strzelnicy Ligi Obrony Kraju, gdzie studenci w ramach przedmiotu Podstawy strzelectwa weryfikują swoje umiejętności bezpiecznego posługiwania się bronią. W ramach tych zajęć strzelają zarówno z krótkiej jak i z długiej broni sportowej oraz bojowej. Ponadto proces dydaktyczny realizowany jest w pozostałych pracowniach specjalistycznych takich jak: Pracownia Centrum Zarządzania Kryzysowego, Pracownia Analiz Ryzyka i Działań na rzecz Bezpieczeństwa, Pracownia Akademicki Inkubator Techniki Dronowej i Ratownictwa Wodnego, Pracownia Ratownictwa Medycznego, Pracownia Informatyczna (realizacja zajęć praktycznych związanych z grami decyzyjnymi Powódź i Epidemia), Pracownia Psychologiczne, Strefa Sportów Obronnych, Strzelnica multimedialna.

Koncepcja programu studiów zakłada gradację stopnia trudności treści kształcenia od modułów ogólnych, podstawowych, kierunkowych, a następnie specjalnościowych - do wyboru (studia pierwszego stopnia) oraz do wyboru (studia drugiego stopnia). Od bardziej ogólnych zagadnień (pierwsze semestry) do bardziej wyspecjalizowanych (semestry kolejne). Zajęcia powierzane są poszczególnym nauczycielom akademickim w taki sposób, aby jak najpełniej wpisywały się w ich doświadczenie zawodowe, wykształcenie, dorobek naukowy i dydaktyczny, ukończone kursy, szkolenia.

Metody kształcenia stosowane podczas realizacji treści kształcenia są opisane w przygotowanym przez koordynatora przedmiotu sylabusie. Prowadzący zajęcia dopasowują metody dydaktyczne do formy zajęć tj. wykładów, ćwiczeń i zajęć praktycznych oraz do treści kształcenia. Stosowane metody kształcenia są również skorelowane z efektami uczenia się. Ze względu na fakt, że kierunek Bezpieczeństwo wewnętrzne jest kierunkiem o profilu praktycznym, metody kształcenia mają najczęściej charakter aktywizujący studentów do nabywania i rozwijania umiejętności zawodowych.

Podczas zajęć praktycznych, w trakcie których realizowane są efekty z zakresu umiejętności, studenci wykonują czynności i zadania typowe dla działalności w zakresie bezpieczeństwa. Dla przykładu są to: metody problemowe (*Zwalczanie terroryzmu, Bezpieczeństwo teleinformatyczne, Metodologia badań nad bezpieczeństwem, Ekonomia*), metody projektowe - indywidualne i zespołowe (*Bezpieczeństwo społeczne, Psychologia tłumy, Rola i zdania sił zbrojnych RP w stanach nadzwyczajnych*), rozwiązywanie zadań (*Statystyka opisowa, Geopolityka, Technologie informacyjne*), burza mózgów (*System bezpieczeństwa państwa, Czynności policji na miejscu zdarzenia, Bezpieczeństwo w komunikacji powszechnej i transporcie*), dyskusja problemowa (*Nowe ruchy społeczne, Bezpieczeństwo międzynarodowe, Kontrola i audyt w zakresie bezpieczeństwa*), studium przypadku (*Ochrona danych osobowych i informacji niejawnych, Negocjacje i mediacje w sytuacjach kryzysowych, Etyka społeczna, Bezpieczeństwo teleinformatyczne*), metody symulacji (*Podstawy strzelectwa, Strzelectwo, Psychologia bezpieczeństwa, Pierwsza pomoc przedmedyczna, Psychologia tłumy, Kwalifikowana pierwsza pomoc*), gry decyzyjne (*Fakultet: Zarządzanie w sytuacjach kryzysowych – gry decyzyjne, Stany nadzwyczajne w państwie, Analiza decyzyjna, Służby specjalne w systemie bezpieczeństwa państwa*), analizy dokumentów źródłowych, aktów normatywnych – praca z tekstem (*Zwalczanie przestępczości, System bezpieczeństwa państwa, Zwalczanie terroryzmu, Metodologia badań nad bezpieczeństwem*), rozwiązywanie kasusów (*Prawo karne i prawo wykroczeń, Część szczególna prawa karnego i prawa wykroczeń*), film, fotografie i statystyki (*Kryminologia i kryminalistyka, Bezpieczeństwo międzynarodowe, Ratownictwo wodne oraz nowe technologie ratownicze*), pokaz (*Podstawy strzelectwa, Strzelectwo, Ratownictwo wodne oraz nowe technologie ratownicze*), praca indywidualna i zespołowa (*Zagrożenia społeczne i zachowania kryminogenne, Fakultet: Ochrona dóbr kultury w sytuacjach kryzysowych i konfliktów zbrojnych, Polityki strategii bezpieczeństwa RP*), które wprost nawiązują do realnych procesów i operacji zachodzących na stanowisku pracy. Zaimplementowana na zajęciach kultura organizacji motywuje studentów do doświadczania realnych operacji i udziału w rozwiązywaniu różnych zadań problemowych na poziomie operacyjnym, taktycznym oraz strategicznym.

W kształtowaniu umiejętności posługiwania się językiem obcym wykorzystywane są przede wszystkim: metody podające (pogadanka), metody aktywizujące (metoda sytuacyjna, inscenizacja), metody programowe z użyciem komputera i z użyciem podręcznika programowego, metody praktyczne (pokaz, ćwiczenia przedmiotowe). W ramach wybranych zajęć stosowane są również metody dydaktyczne oparte na opisywanych powyżej narzędziach informatycznych.

Z kolei zajęcia teoretyczne – wykłady oraz ćwiczenia, na których realizowane są głównie efekty z zakresu wiedzy prowadzone są z wykorzystaniem metod podających, takich jak wykłady konwersatoryjne i problemowe z wykorzystaniem prezentacji multimedialnych, z elementami dyskusji, które mają funkcję informacyjną i kształcącą, a także aktywizującą studentów. Metody te wykorzystywane są na wykładach i powiązane są z efektami uczenia się w zakresie wiedzy. Kompetencje społeczne kształtowane są z wykorzystaniem różnych form dyskusji, pracy w zespole, wzajemnej oceny przedstawianych projektów i prezentacji.

Specyfika kształcenia na kierunku Bezpieczeństwo wewnętrzne pozwala, aby część efektów uczenia się z zakresu wiedzy mogła być uzyskana w ramach zajęć teoretycznych prowadzonych z użyciem **metod i technik kształcenia na odległość**, przy wykorzystaniu posiadanej infrastruktury Uczelni i oprogramowania zapewniającego synchroniczną i asynchroniczną interakcję między studentami a nauczycielami akademickimi. Informacje dotyczące kształcenia w formie zdalnej lub hybrydowej zostały zamieszczone w sylabusach (Załącznik nr 1A, Program studiów dla kierunku Bezpieczeństwo wewnętrzne, stacjonarne studia pierwszego stopnia, Załącznik nr 1B, Program studiów dla kierunku Bezpieczeństwo wewnętrzne, niestacjonarne studia pierwszego stopnia, Załącznik nr 1C, Program studiów dla kierunku Bezpieczeństwo wewnętrzne, stacjonarne studia drugiego stopnia, Sylabusy).

Studenci i nauczyciele akademicy mają możliwość korzystania z platformy MS Teams. Wykorzystywana ona była bezpłatnie do realizacji konsultacji ze studentami i pracownikami. Studenci korzystają z usługi MS Teams 365 oraz uczelnianego systemu CloudA.

Proces nauczania dostosowany jest do zróżnicowanych potrzeb indywidualnych i grupowych studentów. Uczelnia stwarza możliwość realizowania indywidualnych ścieżek kształcenia (indywidualnego programu studiów) zgodnie z § 21 Regulaminu studiów Uczelni. Natomiast o indywidualną organizację studiów zgodnie z § 20 Regulaminu studiów mogą ubiegać się: studentki w ciąży, studenci będącym rodzicami, studenci z niepełnosprawnością oraz w innych uzasadnionych przypadkach. Decyzję o udzieleniu indywidualnej organizacji studiów podejmuje dziekan na wniosek studenta. Dla studentów chcących rozwijać swoje zainteresowanie oferuje się szerokie możliwości aktywności i pracy w studenckich kołach naukowych.

Uczelnia podejmuje aktywne i profilaktyczne działania mające na celu dostosowanie procesu dydaktycznego i infrastruktury obiektów dla potrzeb osób z niepełnosprawnościami, a Pełnomocnik Rektora ds. Osób Niepełnosprawnych wspiera studentów w rozwiązywaniu spraw i problemów związanych z procesem kształcenia. W uzasadnionych przypadkach, wynikających z rodzaju niepełnosprawności student może starać się o zmianę formy egzaminów i zaliczeń dostosowaną do możliwości studenta, w tym wydłużenie czasu pisania testu, kolokwium do 60 %, zmianę warunków uczestnictwa w zajęciach, indywidualną organizację studiów, uczestnictwo w zajęciach asystenta osoby z niepełnosprawnością, wykonanie materiałów dydaktycznych w formie dostosowanej do jego potrzeb i możliwości, np. druk powiększony, możliwość zdawania materiału w mniejszych częściach.

W Uczelni wprowadzono udogodnienia architektoniczne dla osób z niepełnosprawnościami tj.: miejsca parkingowe przeznaczone dla osób niepełnosprawnych, podjazd przy wejściach do budynków Uczelni, w budynkach Uczelni znajdują się toalety dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych, posadzki, nakładki na schody oraz wykładziny antypoślizgowe, nakładki na poręcze oraz drzwi w języku brail'a, rampa likwidująca różnice poziomu kondygnacji oraz winda, w aulach audytoryjnych ze stałymi siedziskami oraz pracowni informatycznej znajdują się miejsca przeznaczone dla osób niepełnosprawnych na wózku.

Biblioteka Uczelni wyposażona jest w system IbukLibra pozwalający na dostęp do publikacji w wersji elektronicznej.

Proces kształcenia jest indywidualnie dopasowany do potrzeb i możliwości danej osoby, np. wsparcie asystenta dydaktycznego, tłumacza języka migowego, możliwość korzystania ze sprzętu przystosowanego dla studentów z niepełnosprawnościami (np. stanowiska dla osób niedowidzących/niewidomych). Studenci z niepełnosprawnościami mogą również skorzystać z wypożyczalni urządzeń specjalistycznych (ZARZĄDZENIE NR 6/2023 Rektora Państwowej Uczelni Zawodowej im. prof. Stanisława Tarnowskiego w Tarnobrzegu z dnia 19 stycznia 2023 r. w sprawie

wprowadzenia Regulaminu Wypożyczalni Urzędzeń Specjalistycznych dla osób niepełnosprawnych prowadzonej przez Pełnomocnika Rektora ds. osób niepełnosprawnych Państwowej Uczelni Zawodowej w Tarnobrzegu).

Nauczyciele akademicy biorą udział w szkoleniach związanych z dostosowaniem procesu uczenia się do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

Wszyscy studenci potrzebujący wsparcia mają możliwość bezpłatnego korzystania z konsultacji psychologicznych. Konsultacje odbywają się w Akademickim Centrum Diagnozy i Pomocy Psychologicznej w Gabinetie terapii i wspomagania rozwoju oraz Gabinetie pomocy psychologicznej. Termin konsultacji jest wyznaczony w harmonogramie dyżurów i uzgadniany telefonicznie z psychologiem lub psychoterapeutą.

Harmonogram realizacji programu studiów na kierunku Bezpieczeństwo wewnętrzne wynika z planu studiów (Załącznik nr 1A: Program studiów dla kierunku Bezpieczeństwo wewnętrzne, stacjonarne studia pierwszego stopnia, Załącznik nr 1B: Program studiów dla kierunku Bezpieczeństwo wewnętrzne, niestacjonarne studia pierwszego stopnia, Załącznik nr 1C: Program studiów dla kierunku Bezpieczeństwo wewnętrzne, stacjonarne studia drugiego stopnia, Załącznik nr 3A: Harmonogram zajęć na studiach stacjonarnych pierwszego stopnia, Załącznik nr 3B: Harmonogram zajęć na studiach niestacjonarnych pierwszego stopnia, Załącznik nr 3C: Harmonogram zajęć na studiach stacjonarnych drugiego stopnia). Informacja o organizacji zajęć jest dostępna w systemie CloudA.

Plan studiów na kierunku Bezpieczeństwo wewnętrzne stacjonarne i niestacjonarne studia pierwszego stopnia obejmuje 180 pkt ECTS i zawiera moduły przedmiotów ogólnych, podstawowych, kierunkowych oraz specjalnościowych.

Struktura przedmiotów w cyklu kształcenia 2023 - 2026 w ramach poszczególnych modułów oraz liczba godzin i punktów ECTS dla studiów stacjonarnych i niestacjonarnych pierwszego stopnia przedstawia się następująco:

- moduł przedmiotów kształcenia ogólnego: Technologie informacyjne, Język obcy, Bezpieczeństwo i higiena pracy, Wychowanie fizyczne, Ochrona własności intelektualnej, Fakultety (do wyboru), Przedmioty do wyboru (międzywydziałowe/międzykierunkowe) – 464 godziny/36 punktów ECTS dla studiów stacjonarnych oraz 280 godzin/36 punktów ECTS dla studiów niestacjonarnych;
- moduł przedmiotów nauk podstawowych: Podstawy zarządzania i przedsiębiorczości, Socjologia, Ekonomia/Economy, Podstawy prawa, Statystyka opisowa, Najnowsza historia Polski, Psychologia bezpieczeństwa, Prawa człowieka, Bezpieczeństwo wewnętrzne w Państwach UE, Komunikacja społeczna, Analiza procesów demograficznych – 425 godzin/31 punktów ECTS dla studiów stacjonarnych oraz 243 godziny/31 punktów ECTS dla studiów niestacjonarnych;
- moduł przedmiotów kształcenia kierunkowego: System bezpieczeństwa państwa, Bezpieczeństwo społeczne, Bezpieczeństwo międzynarodowe, Stany nadzwyczajne w państwie/ State of emergency in the country, Zwalczenie terroryzmu, Bezpieczeństwo teleinformatyczne, Ochrona danych osobowych i informacji niejawnych, Instytucje ochrony prawnej, Bezpieczeństwo w komunikacji powszechnej i transporcie, Prawo administracyjne, Prawo karne i prawo wykroczeń, Siły zbrojne w systemie bezpieczeństwa, Pierwsza pomoc przedmedyczna, Nowe ruchy społeczne, Metodologia badań nad bezpieczeństwem, Patologie społeczne, Polityka społeczna, Etyka społeczna, Seminarium dyplomowe, Praktyka zawodowa – 1615 godzin/93

punkty ECTS dla studiów stacjonarnych oraz 1353 godziny/93 punkty ECTS dla studiów niestacjonarnych;

- moduł przedmiotów specjalnościowych: Kryminologia i kryminalistyka/Zarządzanie w sytuacjach kryzysowych i obrona cywilna, Ochrona osób, mienia i obszarów/Katastrofy techniczne, Zwalczanie przestępczości/katastrofy naturalne/Fighting crime/Natural disasters, Prawo o ruchu drogowym/Bezpieczeństwo społeczności lokalnych, Organizacja i funkcjonowanie policji/Czynności policji na miejscu zdarzenia, Kształtowanie bezpiecznych przestrzeni/Psychologia tłumu, Polityka migracyjna i azylowa/System pomocy społecznej, Przygotowanie do użycia środków przymusu bezpośredniego i użycia broni palnej/Analiza decyzyjna, Postępowanie karne i w sprawach o wykroczenia /Zagrożenia biologiczne, Etyka zawodowa funkcjonariuszy/Etyka zawodowa - 310 godzin/20 punktów ECTS oraz 177 godzin/20 punktów ECTS dla studiów niestacjonarnych.

Łączna liczba punktów ECTS, jaką student musi osiągnąć w ramach zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych pierwszego stopnia wynosi 111,8 punktów ECTS, tj. 62,11% ogółu punktów ECTS dla cyklu kształcenia 2023-2026.

Z kolei nakład pracy własnej studenta, który odzwierciedlony jest w liczbie punktów ECTS przypisanych do każdej formy zajęć uwzględnia, m.in. pisanie prac, przygotowanie do zaliczenia/egzaminu, samodzielne studiowanie literatury zalecanej przez nauczycieli akademickich, przygotowanie projektów do zajęć praktycznych, przygotowanie studium przypadku prezentacji, kazusów, esejów.

Dla studiów stacjonarnych i niestacjonarnych pierwszego stopnia rozkład zajęć realizowanych w sześciu semestrach, zakłada, że studenci w pierwszej kolejności realizują zajęcia z przedmiotów ogólnych, podstawowych następnie kierunkowych, a od semestru piątego specjalnościowych (są to przedmioty do wyboru, w tym dwa przedmioty w języku obcym).

Dla studiów stacjonarnych pierwszego stopnia w ogólnej liczbie 2814 godzin zajęć liczba godzin wykładów wynosi 680 godzin (co stanowi 24,16% wszystkich godzin zajęć), liczba godzin ćwiczeń wynosi 319 godzin (co stanowi 11,34% wszystkich godzin zajęć), zajęć praktycznych wynosi 1815 godzin (co stanowi 64,5% wszystkich godzin, w tym seminaria 90 godzin, praktyki zawodowe 960 godzin, język obcy 120 godzin). W programie studiów zdecydowanie przeważają zajęcia o charakterze praktycznym.

Dla studiów niestacjonarnych pierwszego stopnia w ogólnej liczbie 2053 godzin zajęć liczba godzin wykładów wynosi 408 godzin (co stanowi 19,87% wszystkich godzin zajęć), liczba godzin ćwiczeń wynosi 181 godzin (co stanowi 8,82% wszystkich godzin zajęć), zajęć praktycznych wynosi 1464 godzin (co stanowi 71,31% wszystkich godzin, w tym seminaria 54 godziny, praktyki zawodowe 960 godzin, język obcy 72 godziny). W programie studiów zdecydowanie przeważają zajęcia o charakterze praktycznym.

Zajęcia powiązane z praktycznym przygotowaniem do zawodu (w formie zajęć praktycznych, praktyk zawodowych) dla studiów stacjonarnych i niestacjonarnych pierwszego stopnia obejmują:

- przedmioty kształcenia ogólnego: Język obcy, Technologie informacyjne, Fakultety (do wyboru);
- przedmioty kształcenia kierunkowego: System bezpieczeństwa państwa, Bezpieczeństwo międzynarodowe, Stany nadzwyczajne w państwie/ State of emergency in the country, Zwalczanie terroryzmu, Bezpieczeństwo teleinformatyczne, Ochrona danych osobowych i informacji niejawnych, Bezpieczeństwo w komunikacji powszechnej i transporcie, Siły zbrojne

w systemie bezpieczeństwa, Pierwsza pomoc przedmedyczna, Metodologia badań nad bezpieczeństwem, Patologie społeczne, Praktyka zawodowa;

- przedmioty kształcenia specjalnościowego (do wyboru): Kryminologia i kryminalistyka /Zarządzanie w sytuacjach kryzysowych i obrona cywilna, Ochrona osób, mienia i obszarów/Katastrofy techniczne, Zwalczanie przestępczości/Katastrofy naturalne/Fighting crime/Natural disasters, Prawo o ruchu drogowym/Bezpieczeństwo społeczności lokalnych, Organizacja i funkcjonowanie policji/Czynności policji na miejscu zdarzenia, Kształtowanie bezpiecznych przestrzeni/Psychologia tłumu, Przygotowanie do użycia środków przymusu bezpośredniego i użycia broni palnej/Analiza decyzyjna, Postępowanie karne i w sprawach o wykroczenia /Zagrożenia biologiczne.

Zajęcia związane z przygotowaniem praktycznym studentów są prowadzone w warunkach symulujących dany obszar i zakres działalności zawodowej, przy odpowiedniej infrastrukturze, która sprzyja prawidłowej realizacji zakładanych celów kształcenia. Studenci kształcą się w pracowniach specjalistycznych takich jak: Pracownia Centrum Zarządzania Kryzysowego, Pracownia Analiz Ryzyka i Działań na rzecz Bezpieczeństwa, Pracownia Akademicki Inkubator Techniki Dronowej i Ratownictwa Wodnego, Pracownia Ratownictwa Medycznego, Pracownia Informatyczna (realizacja zajęć praktycznych związanych z gramami decyzyjnymi Powódź i Epidemia), Pracownie Psychologiczne, Strefa Sportów Obronnych, Strzelnica multimedialna.

Dodatkowym niepowtarzalnym atutem praktycznego podejścia do kształcenia praktycznego są zajęcia na strzelnicy LOK w Tarnobrzegu, gdzie studenci doskonalą swoje umiejętności strzelania w rzeczywistym środowisku oraz zajęcia z wykorzystaniem gier decyzyjnych Epidemia i Powódź.

Łączna liczba punktów ECTS z zajęć do wyboru w całym cyklu kształcenia 2023 – 2026 dla studiów stacjonarnych i niestacjonarnych wynosi 70 punktów ECTS, co stanowi 38,9% ogółu punktów ECTS. W grupie zajęć do wyboru znajdują się, przedmioty kształcenia ogólnego, kierunkowe, podstawowe, specjalnościowe, seminarium oraz języki obce.

Plan studiów na kierunku Bezpieczeństwo wewnętrzne stacjonarne studia drugiego stopnia obejmuje 120 pkt ECTS i zawiera moduły przedmiotów ogólnych, podstawowych, kierunkowych oraz przedmiotów do wyboru.

Struktura przedmiotów w cyklu kształcenia 2023 - 2025 w ramach poszczególnych modułów oraz liczba godzin i punktów ECTS dla studiów stacjonarnych drugiego stopnia przedstawia się następująco:

- moduł przedmiotów kształcenia ogólnego: Język obcy II (specjalistyczny), Sporty obronne/Strzelectwo, Psychologia zagrożeń – 120 godziny/11 punktów ECTS;
- moduł przedmiotów nauk podstawowych: Filozofia bezpieczeństwa, Historia wojen i konfliktów zbrojnych, Wybrane zagadnienia z zakresu prawa, Zagrożenia społeczne i zachowania kryminogenne, Negocjacje i mediacje w sytuacjach kryzysowych, Geopolityka, Przedsiębiorczość, Postępowanie administracyjne, Socjologia bezpieczeństwa – 250 godzin/22 punkty ECTS;
- moduł przedmiotów kształcenia kierunkowego: Administracja bezpieczeństwa i porządku publicznego, Zaawansowana metodologia badań nad bezpieczeństwem, Polityki i strategię bezpieczeństwa RP, Bezpieczeństwo terytorialne, Organizacje pozarządowe w systemie bezpieczeństwa państwa, Status prawny funkcjonariuszy służb mundurowych, Część szczególna prawa karnego i prawa wykroczeń, Kontrola i audyt w zakresie bezpieczeństwa, Czynności operacyjno-rozpoznawcze, Edukacja dla bezpieczeństwa, Służba więzienna w Polsce – 295 godzin/25 punkty ECTS;

- moduł przedmiotów do wyboru: Zarządzanie i dowodzenie w instytucjach bezpieczeństwa wewnętrznego/Zarządzanie systemami bezpieczeństwa, Psychotraumatologia stresu w sytuacjach zagrożeń/ Interwencja kryzysowa, Służby specjalne w systemie bezpieczeństwa RP/ Wywiad i kontrwywiad w państwie demokratycznym lub Secret service throughout the system of the safety of the Republic of Poland/Secret intelligence and counterintelligence in the democratic state, Rola i zadania sił zbrojnych RP w stanach nadzwyczajnych/Operacje pokojowe i stabilizacyjne Sił Zbrojnych RP, Organizacja kancelarii tajnej i obieg dokumentacji niejawnej/ Prowadzenie dokumentacji z zakresu ochrony danych osobowych, Bezpieczeństwo ekonomiczne państwa/Bezpieczeństwo energetyczne i ekologiczne państwa lub Economic safety of the state/ Energetic and ecological safety of the state, Konwojowanie wartości pieniężnych i przesyłek wartościowych/ Systemy alarmowe i monitoringu, Bezpieczeństwo imprez masowych/ Stosowanie środków przymusu bezpośredniego, Probacja i resocjalizacja/Wiktymologia, Bezpieczeństwo zdrowotne Polski/ Kwalifikowana pierwsza pomoc, Przedmiot do wyboru, Proseminarium, Seminarium dyplomowe, Praktyka zawodowa - 855 godzin/62 punkty ECTS.

Łączna liczba punktów ECTS, jaką student musi osiągnąć w ramach zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich na studiach stacjonarnych drugiego stopnia wynosi 61,9 punktów ECTS, tj. 51,6% ogółu punktów ECTS dla cyklu kształcenia 2023-2025.

Z kolei nakład pracy własnej studenta, który odzwierciedlony jest w liczbie punktów ECTS przypisanych do każdej formy zajęć uwzględnia, m.in. pisanie prac, przygotowanie do zaliczenia/egzaminu, samodzielne studiowanie literatury zalecanej przez nauczycieli akademickich, przygotowanie projektów do zajęć praktycznych, przygotowanie studium przypadku prezentacji, kazusów, esejów.

Dla studiów stacjonarnych drugiego stopnia rozkład zajęć realizowanych w czterech semestrach, zakłada, że studenci w pierwszej kolejności realizują zajęcia z przedmiotów ogólnych, podstawowych następnie kierunkowych, a od semestru trzeciego przedmioty do wyboru (w tym cztery przedmioty w języku obcym).

Dla studiów stacjonarnych drugiego stopnia w ogólnej liczbie 1520 godzin zajęć liczba godzin wykładów wynosi 485 godzin (co stanowi 31,91% wszystkich godzin zajęć), zajęć praktycznych wynosi 1035 godzin (co stanowi 68,09% wszystkich godzin, w tym proseminarium 30 godzin, seminaria 60 godzin, praktyki zawodowe 480 godzin, język obcy 60 godzin). W programie studiów zdecydowanie przeważają zajęcia o charakterze praktycznym.

Zajęcia powiązane z praktycznym przygotowaniem do zawodu (w formie zajęć praktycznych, praktyk zawodowych) dla studiów stacjonarnych drugiego stopnia obejmują:

- moduł przedmiotów kształcenia ogólnego: Język obcy II (specjalistyczny), Sporty obronne/Strzelectwo, Psychologia zagrożeń;
- moduł przedmiotów nauk podstawowych: Wybrane zagadnienia z zakresu prawa, Zagrożenia społeczne i zachowania kryminogenne, Negocjacje i mediacje w sytuacjach kryzysowych, Geopolityka, Przedsiębiorczość, Postępowanie administracyjne, Socjologia bezpieczeństwa;
- moduł przedmiotów kształcenia kierunkowego: Administracja bezpieczeństwa i porządku publicznego, Polityki i strategii bezpieczeństwa RP, Bezpieczeństwo terytorialne, Organizacje pozarządowe w systemie bezpieczeństwa państwa, Status prawny funkcjonariuszy służb mundurowych, Część szczególna prawa karnego i prawa wykroczeń, Kontrola i audyt w zakresie bezpieczeństwa, Czynności operacyjno-rozpoznawcze, Edukacja dla bezpieczeństwa;
- moduł przedmiotów do wyboru: Zarządzanie i dowodzenie w instytucjach bezpieczeństwa wewnętrznego/Zarządzanie systemami bezpieczeństwa, Psychotraumatologia stresu

w sytuacjach zagrożeń/ Interwencja kryzysowa, Służby specjalne w systemie bezpieczeństwa RP/ Wywiad i kontrwywiad w państwie demokratycznym lub Secret service throughout the system of the safety of the Republic of Poland/Secret intelligence and counterintelligence in the democratic state, Rola i zadania sił zbrojnych RP w stanach nadzwyczajnych/Operacje pokojowe i stabilizacyjne Sił Zbrojnych RP, Organizacja kancelarii tajnej i obieg dokumentacji niejawnej/ Prowadzenie dokumentacji z zakresu ochrony danych osobowych, Konwojowanie wartości pieniężnych i przesyłek wartościowych/ Systemy alarmowe i monitoringu, Bezpieczeństwo imprez masowych/ Stosowanie środków przymusu bezpośredniego, Bezpieczeństwo zdrowotne Polski/ Kwalifikowana pierwsza pomoc, Przedmiot do wyboru, Proseminarium, Seminarium dyplomowe, Praktyka zawodowa.

Zajęcia związane z przygotowaniem praktycznym studentów są prowadzone w warunkach symulujących dany obszar i zakres działalności zawodowej, przy odpowiedniej infrastrukturze, która sprzyja prawidłowej realizacji zakładanych celów kształcenia. Studenci kształcą się w pracowniach specjalistycznych takich jak: Pracownia Centrum Zarządzania Kryzysowego, Pracownia Analiz Ryzyka i Działań na rzecz Bezpieczeństwa, Pracownia Akademicki Inkubator Techniki Dronowej i Ratownictwa Wodnego, Strzelnica multimedialna, Pracownia Ratownictwa Medycznego, Pracownia Informatyczna (realizacja zajęć praktycznych związanych z grami decyzyjnymi Powódź i Epidemia), Pracownie Psychologiczne, Strefa Sportów Obronnych, Strzelnica multimedialna.

Dodatkowym niepowtarzalnym atutem praktycznego podejścia do kształcenia praktycznego są zajęcia na strzelnicy multimedialnej, gdzie studenci doskonalą swoje umiejętności posługiwania się bronią oraz zajęcia z Ratownictwa Wodnego oraz nowych technologii ratowniczych, które realizowane są nad Jeziorem tarnobrzeskim.

Kompetencje językowe w zakresie posługiwania się językiem angielskim/hiszpańskim przy wykorzystaniu specjalistycznego słownictwa studenci pierwszego stopnia studiów stacjonarnych i niestacjonarnych nabywają, w trakcie czterech pierwszych semestrów (dla studiów stacjonarnych łącznie 120 godzin zajęć/12 punktów ECTS, natomiast dla studiów niestacjonarnych łącznie 72 godziny/12 punktów ECTS). Każdy kolejny semestr poszerza bazę specjalistycznych zwrotów i pojęć. Nadmienić należy, że w IV semestrze studenci pierwszego stopnia studiów stacjonarnych i niestacjonarnych poddani są egzaminowi w formie ustnej, który weryfikuje założone efekty uczenia się oraz ich znajomość języka na poziomie B2. W programie studiów przewidziano cztery przedmioty do wyboru w języku angielskim. Są to Economy, State of emergency in the country, Fighting crime lub Natural disasters.

Natomiast studenci drugiego stopnia studiów stacjonarnych nabywają, w trakcie dwóch pierwszych semestrów (łącznie 60 godzin zajęć/6 punktów ECTS), kompetencje językowe w zakresie posługiwania się językiem angielskim/hiszpańskim przy wykorzystaniu specjalistycznego słownictwa. Każdy kolejny semestr poszerza bazę specjalistycznych zwrotów i pojęć. W II semestrze studenci poddani są egzaminowi w formie ustnej, który weryfikuje założone efekty uczenia się oraz ich znajomość języka na poziomie B2+. W programie studiów przewidziano cztery przedmioty do wyboru w języku angielskim. Są to Secret service throughout the system of the safety of the Republic of Poland, Secret intelligence and counterintelligence in the democratic state, Economic safety of the state/ Energetic and ecological safety of the state.

Studenci studiów pierwszego i drugiego stopnia mogą kontynuować naukę języka angielskiego i hiszpańskiego lub rozpocząć naukę języka niemieckiego, francuskiego, rosyjskiego i włoskiego na zajęciach fakultatywnych, które Uczelnia bezpłatnie oferuje studentom wszystkich kierunków studiów.

Organizację roku akademickiego, w tym sesji zaliczeniowej i egzaminacyjnej corocznie reguluje stosowne Zarządzenie Rektora. Plany zajęć oraz terminy sesji zamieszczone są w systemie CloudA.

Liczebność grup studenckich jest uzależniona od charakteru prowadzonych zajęć, tak aby możliwa była regularna interakcja między prowadzącym a studentem.

Liczebność grup studenckich na kierunku Bezpieczeństwo wewnętrzne, studia stacjonarne pierwszego stopnia wynosi:

- 20-31 studentów na zajęciach praktycznych
- 10-20 studentów na seminariach dyplomowych

Na I roku studiów stacjonarnych pierwszego stopnia realizowane są zajęcia praktyczne z przedmiotu Fakultet: Podstawy strzelectwa, który został podzielony na część teoretyczną 20 godzin oraz część praktyczną 10 godzin. Część praktyczna realizowana jest poza budynkiem Uczelni na strzelnicy LOK w Tarnobrzegu w grupach liczących 10 osób w grupie.

Liczebność grup studenckich na zajęciach praktycznych na kierunku Bezpieczeństwo wewnętrzne, studia niestacjonarne pierwszego stopnia wynosi 33 osoby. Na studiach niestacjonarnych realizowane są zajęcia praktyczne z przedmiotu Fakultet: Podstawy strzelectwa, który został podzielony na część teoretyczną 10 godzin oraz część praktyczną 8 godzin. Część praktyczna realizowana jest poza budynkiem Uczelni na strzelnicy LOK w Tarnobrzegu w grupach liczących 10-11 osób w grupie.

Tabela. Liczebność grup studenckich na kierunku bezpieczeństwo wewnętrzne pierwszego stopnia, studia stacjonarne i niestacjonarne

L.p.	Wyszczególnienie	I rok studia stacjonarne	I rok studia niestacjonarne	II rok studia stacjonarne	III rok studia stacjonarne
1.	Liczba studentów	31	33	20	29

Na kierunku Bezpieczeństwo wewnętrzne, studia drugiego stopnia liczebność grup studenckich na zajęciach praktycznych wynosi:

- 23-29 studentów na zajęciach praktycznych
- 11-13 studentów na seminariach dyplomowych

Tabela. Liczebność grup studenckich na kierunku bezpieczeństwo wewnętrzne drugiego stopnia, studia stacjonarne i niestacjonarne

L.p.	Wyszczególnienie	I rok studia stacjonarne	II rok studia stacjonarne
1.	Liczba studentów	28	23

Integralną składową procesu uczenia się stanowią praktyki zawodowe realizowane w środowisku pracodawcy firmy/instytucji. Realizacja praktyk zawodowych na kierunku Bezpieczeństwo wewnętrzne odbywa się na podstawie: programu studiów dla kierunku Bezpieczeństwo wewnętrzne, Regulaminu praktyk zawodowych w Państwowej Uczelni Zawodowej im. prof. Stanisława Tarnowskiego w Tarnobrzegu oraz Regulaminu studiów Państwowej Uczelni Zawodowej im. prof. Stanisława Tarnowskiego w Tarnobrzegu.

Zgodnie z programem studiów dla kierunku Bezpieczeństwo wewnętrzne:

- dla cyklu kształcenia 2023 – 2026 studia stacjonarne i niestacjonarne pierwszego stopnia praktyki zawodowe trwają 960 godzin i odbywają się w semestrze drugim (180 godzin

dydaktycznych), trzecim (200 godzin dydaktycznych), czwartym (200 godzin dydaktycznych), piątym (200 godzin dydaktycznych) i szóstym (180 godzin dydaktycznych). Studenci w ramach praktyk zawodowych osiągają 39 pkt ECTS;

- dla cyklu kształcenia 2023 - 2025 stacjonarne studia drugiego stopnia praktyki zawodowe trwają 480 godzin i odbywają się w semestrze pierwszym (120 godzin dydaktycznych), drugim (240 godzin dydaktycznych), trzecim (120 godzin dydaktycznych). Studenci w ramach praktyk zawodowych osiągają 20 pkt ECTS.

Celem praktyki zawodowej jest weryfikacja wiedzy teoretycznej na gruncie działań praktycznych, a w szczególności doskonalenie umiejętności, kompetencji społecznych z zakresu działań służących bezpieczeństwu wewnętrznemu kraju i obywateli. Efekty uczenia się przewidziane dla praktyk zawodowych są zdefiniowane w sylabusach dla praktyk zawodowych. Program praktyk ustalany jest zgodnie z programem studiów tak, aby student mógł zrealizować wszystkie efekty uczenia się przypisane praktykom zawodowym w danym semestrze. Studenci odbywają praktyki według planu ustalonego z uczelnianym opiekunem praktyk i zakładowym opiekunem praktyk.

Praktyki zawodowe mogą odbywać się m. in w: instytucjach administracji rządowej i samorządowej zajmujących się bezpieczeństwem państwa i obywateli oraz zarządzaniem kryzysowym (Zespoły/Centra/Komórki zarządzania kryzysowego funkcjonujące w Urzędach Gmin, Urzędach Miast, Starostwach Powiatowych), instytucjach działających w obszarze bezpieczeństwa socjalnego i ekologicznego, ochrony praw człowieka czy zapobiegania przestępczości, Straży Granicznej, Straży Miejskiej, Straży Pożarnej, Ośrodkach Interwencji Kryzysowej, Urzędach Celnych (Delegatury), Zakładach Karnych, Aresztach Śledczych, Policji, Firmach Ochroniarskich Ochrony i Mienia, Agencjach Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Wojsku, Służbach Ochrony Kolei, Agencjach Detektywistycznych, Inspektoratach Transportu Drogowego.

Uczelnia zapewnia studentom I, II i III roku studiów miejsca praktyk. Studenci mają także możliwość samodzielnego wyboru instytucji (przedsiębiorstwa), w której odbędą praktykę zawodową. Wybrane instytucje muszą spełniać kryteria doboru wymagane do realizacji praktyk na danym kierunku studiów. Kryterium doboru placówki jest jej działalność wpisująca się w obszar bezpieczeństwa wewnętrznego.

Uczelnia współpracuje z różnego rodzaju instytucjami/zakładami pracy, do których kieruje studentów kierunku Bezpieczeństwo wewnętrzne na praktyki zawodowe. Jest to współpraca oparta na podstawie zawartych na czas nieokreślony porozumień, a student odbywa praktykę zawodową na podstawie umowy zawartej pomiędzy Uczelnią a podmiotem, w którym będzie odbywana praktyka.

Informacje o praktykach zawodowych, jak: organizacja praktyk zawodowych, kryteria wyboru instytucji do realizacji praktyk zawodowych, ocena miejsca praktyk, ocena pracodawcy znajduje się na stronie Uczelni w zakładce **Praktyki zawodowe**. Natomiast w internetowym systemie obsługi studenta CloudA znajduje się informacja o Uczelnianym opiece praktyk.

Praktyki zawodowe podlegają obowiązkowemu zaliczeniu po zakończeniu semestru, na którym realizowana była praktyka zgodnie z planem studiów. Zaliczenia praktyki dokonuje Uczelniany opiekun praktyk. Zaliczenie praktyki dla studentów pierwszego i drugiego stopnia odbywa się na podstawie dzienniczka praktyk, a po zakończeniu wszystkich praktyk przewidzianych do zrealizowania przez studenta, odbywa się egzamin. Realizację praktyk nadzoruje Dział Kształcenia. Praktyki hospitowane są przez Uczelnianych opiekunów praktyk.

Realizując zapisy Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia w Państwowej Uczelni Zawodowej im. prof. Stanisława Tarnowskiego w Tarnobrzegu w roku akademickim 2022/2023 w semestrze zimowym i letnim przeprowadzono wśród studentów anonimową ankietę

zawierającą pytania dotyczące praktyk zawodowych realizowanych przez studentów PUZ, a także wśród pracodawców, u których studenci odbywali praktyki.

Zalecenia dotyczące kryterium 2 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeżeli dotyczy)

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 2 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia oraz działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności sformułowanych w zaleceniu o charakterze naprawczym
1.	Zweryfikowanie efektów kształcenia, jakie studenci uzyskują w trakcie praktyk zawodowych na kierunku Bezpieczeństwo wewnętrzne	Zgodnie z zaleceniami PKA zweryfikowano efekty kształcenia dla praktyk zawodowych. Efekty te zostały dostosowane w 2019 roku do zmian wynikających z ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce oraz Polskich Ram Kwalifikacji uchwałą Senatu PUZ w Tarnobrzegu nr 45/2019 z dnia 10 września 2019 roku w sprawie przyporządkowania kierunku Bezpieczeństwo wewnętrzne, profil praktyczny prowadzonego na Wydziale Nauk Społecznych i Humanistycznych do dyscyplin naukowych oraz dostosowania programu studiów na tym kierunku studiów do wymagań ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce.

Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie

Przyjęcie na studia na kierunkach bezpieczeństwo wewnętrzne pierwszego stopnia (3-letnie licencjackie) i bezpieczeństwo wewnętrzne drugiego stopnia (2 – letnie magisterskie) odbywa się głównie w procesie rekrutacji, której zasady są bezstronne i zapewniają wszystkim kandydatom równe szanse. Są odpowiednio dobrane do specyfiki Uczelni i kierunku studiów oraz umożliwiają dobór kandydatów posiadających wiedzę i umiejętności na poziomie umożliwiającym osiągnięcie zakładanych efektów uczenia się. Warunki rekrutacji, kryteria kwalifikacji i procedury rekrutacyjne są przejrzyste i zrozumiałe, a także publikowane z odpowiednim wyprzedzeniem, ułatwiając wszystkim potencjalnym kandydatom na studia zapoznanie się z nimi. Zgodnie z obowiązującymi w PUZ w Tarnobrzegu regulacjami, wskazanymi poniżej, zasady rekrutacji na studia na kierunku bezpieczeństwo wewnętrzne, uchwalane są z rocznym wyprzedzeniem przez Senat Uczelni.

Wymagania stawiane kandydatom przystępującym do postępowania rekrutacyjnego na kierunek *bezpieczeństwo wewnętrzne* Uczelnia określiła w uchwałach Senatu, regulujących te zasady dla poszczególnych, następujących po sobie latach akademickich. *Warunki, tryb, termin rozpoczęcia i zakończenia oraz sposób przeprowadzenia rekrutacji dla poszczególnych kierunków studiów na rok akademicki 2023/2024* zostały wprowadzone uchwałą nr 20/2022 Senatu Państwowej Uczelni Zawodowej im. prof. Stanisława Tarnowskiego w Tarnobrzegu z dnia 22 czerwca 2022 r. Na podstawie Uchwały nr 26/2019 w sprawie zasad przyjmowania na studia laureatów i finalistów olimpiad stopnia centralnego na rok akademicki 2023/2024 Uczelnia określiła tryb przyjmowania tych kandydatów z pominięciem postępowania rekrutacyjnego.

Informacje dotyczące rekrutacji udostępniane są kandydatom za pośrednictwem witryny internetowej Uczelni, Biuletynu Informacji Publicznej PUZ w Tarnobrzegu, Internetowego Sytemu

Obsługi Studiów CLOUDA, w Dziekanacie Wydziału i w punkcie rekrutacyjnym oraz na tablicach informacyjnych w budynkach Uczelni.

System Internetowej Rejestracji Kandydatów (SIRK) umożliwia przeprowadzenie pełnego zakresu czynności wymaganych od kandydatów aplikujących na wybrany kierunek studiów, tj.: wprowadzenie danych osobowych, informacji o ukończonej i potwierdzonej stosownymi dokumentami edukacji i wykształceniu, załączenie wymaganych dokumentów i weryfikację etapów rekrutacji.

Postępowanie rekrutacyjne obejmuje: rejestrację kandydatów w SIRK, postępowanie kwalifikacyjne, sporządzenie list osób przyjętych i wpisanych na listę studentów oraz podjęcie decyzji administracyjnych o odmowie przyjęcia na studia. Celem postępowania kwalifikacyjnego jest sporządzenie listy rankingowej kandydatów na studia na podstawie uzyskanych przez kandydatów wyników.

Postępowanie kwalifikacyjne na I rok studiów pierwszego stopnia stacjonarnych i niestacjonarnych na kierunku *Bezpieczeństwo wewnętrzne* odbywa się w trybie konkursu świadectw dojrzałości dla kandydatów posiadających świadectwo uzyskane w trybie nowej lub starej matury. Kryterium w postępowaniu kwalifikacyjnym dla kandydatów, którzy uzyskali świadectwo dojrzałości w trybie **nowej matury**, stanowią wyniki procentowe ze wszystkich przedmiotów obowiązkowych na egzaminie pisemnym, natomiast dla kandydatów, którzy uzyskali świadectwo dojrzałości w trybie **starej matury**, stanowią oceny uzyskane ze wszystkich przedmiotów na egzaminie maturalnym w części pisemnej. Wyniki procentowe i oceny przeliczane są na punkty rankingowe według określonych w Uchwale zasad. Suma punktów uzyskanych na podstawie opisanych kryteriów stanowi podstawę do ustalenia listy rankingowej.

W uchwale dotyczącej warunków przeprowadzenia rekrutacji określone zostały również zasady postępowania dla kandydatów ze świadectwem *matury międzynarodowej*, ze świadectwem *maturalnym uzyskanym za granicą* oraz dla kandydatów cudzoziemców.

Rektor stosownym zarządzeniem powołuje Międzywydziałową Komisję Rekrutacyjną (MKR), której zadaniem jest przeprowadzenie postępowania rekrutacyjnego. Kandydaci na każdym etapie rekrutacji są informowani w systemie SIRK o swoich statusach, poprawności dołączonych dokumentów i etapowych wynikach. Informacje dotyczące przyjęcia na studia i wyniki postępowania kwalifikacyjnego są ogłaszane na tablicach ogłoszeń oraz przekazywane kandydatom w systemie SIRK. Proces rekrutacji zarówno podczas bezpośredniej obsługi kandydatów w punkcie rekrutacyjnym, jak i w systemie informatycznym MKR prowadzony jest przejrzysto z poszanowaniem anonimowości.

Uczelnia monitoruje zainteresowanie kandydatów poszczególnymi kierunkami studiów i przeprowadza wśród osób, które decydują się podjąć studia w danym roku akademickim badanie ankietowe, którego wyniki są analizowane i prezentowane corocznie w postaci raportów, te z kolei umożliwiają opracowanie strategii promocji oferty kształcenia w kolejnych latach.

Przyjęcie na studia poprzez **potwierdzenie efektów uczenia się** poza systemem studiów, określa § 8 Regulaminu studiów oraz Regulamin potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych w procesie uczenia się poza systemem studiów stanowiący załącznik do uchwały nr 27/2019 Senatu z dnia 25 czerwca 2019 r. Dotychczas w Uczelni nie było kandydatów zainteresowanych rozpoczęciem studiowania według tego trybu.

Przyjęcie na studia w trybie przeniesienia z innej uczelni, zgodnie z Regulaminem studiów może nastąpić nie wcześniej niż po zaliczeniu pierwszego roku studiów. Decyzję w sprawie przyjęcia w trybie przeniesienia podejmuje Dziekan, o ile student spełnił obowiązki wynikające z przepisów uczelni w której studiował, potwierdzone zaświadczeniem wydanym przez uczelnię. Dziekan biorąc

pod uwagę osiągnięte dotychczas przez studenta efekty uczenia się, wyznacza studentowi przenoszącemu się z innej uczelni termin i sposób uzupełnienia różnic programowych.

Ponowne przyjęcie na studia osoby (przywrócenie w prawach studenta), która została skreślona z listy studentów, zgodnie z Regulaminem studiów, następuje w trybie wznowienia studiów na Uczelni. Wznowienie studiów jest dopuszczalne tylko w stosunku do osoby, która została skreślona z listy studentów Uczelni, z wyjątkiem skreślenia z powodu ukarania karą dyscyplinarną wydalenia z Uczelni. Przywrócenie w prawach studenta jest możliwe wyłącznie w przypadku, gdy w Uczelni jest prowadzony dany kierunek studiów. Decyzję w sprawie wznowienia studiów podejmuje Dziekan na wniosek studenta, jeżeli od daty skreślenia nie upłynęło więcej niż trzy lata. Wznowienie studiów jest możliwe po zaliczeniu pierwszego roku studiów. W przypadku uzyskania zgody na wznowienie studiów, student studiuje według programu studiów obowiązującego w danym roku akademickim. Dziekan wyznacza studentowi wznowiającemu studia termin i sposób uzupełnienia różnic programowych.

Zasady, warunki i tryb dyplomowania są opisane w Regulaminie studiów oraz w Zasadach dyplomowania dla kierunku Bezpieczeństwo wewnętrzne, studia pierwszego oraz w Zasadach dyplomowania dla kierunku Bezpieczeństwo wewnętrzne studia drugiego stopnia, a także w Regulaminie weryfikacji pisemnych prac dyplomowych z wykorzystaniem Jednolitego Systemu Antyplagiatoowego. Szczegółowe zasady dyplomowania, dotyczące wymogów merytorycznych i formalnych oraz przygotowania i złożenia pracy dyplomowej zostały zaktualizowane i przyjęte przez Radę Wydziału.

Ważną część procesu dyplomowania stanowi Seminarium dyplomowe, które na kierunku Bezpieczeństwo wewnętrzne:

- studia stacjonarne pierwszego stopnia realizowane jest w semestrze czwartym w wymiarze 30 godzin (4 pkt ECTS), w semestrze piątym w wymiarze 30 godzin (4 pkt ECTS) oraz w semestrze szóstym w wymiarze 30 godzin (5 pkt ECTS);
- studia niestacjonarne pierwszego stopnia realizowane będą w semestrze czwartym w wymiarze 18 godzin (4 pkt ECTS), w semestrze piątym w wymiarze 18 godzin (4 pkt ECTS) oraz w semestrze szóstym w wymiarze 18 godzin (5 pkt ECTS);
- studia drugiego stopnia realizowane jest w semestrze trzecim w wymiarze 30 godzin (4 pkt ECTS), w semestrze czwartym w wymiarze 30 godzin (6 pkt ECTS). Seminarium dyplomowe poprzedzone jest w semestrze trzecim Proseminarium w wymiarze 30 godzin (2 pkt ECTS).

Student do końca semestru poprzedzającego semestr rozpoczęcia seminarium dokonuje wyboru promotora, spośród wskazanych przez Dziekana nauczycieli akademickich, posiadających co najmniej stopień doktora. Nauczyciele akademicy zobowiązani są do udostępnienia studentom obszarów tematycznych lub tematów dla prac dyplomowych realizowanych pod ich kierunkiem. Promotor jest odpowiedzialny za temat pracy, nadzór merytoryczny nad jej przygotowaniem, doborem metod i narzędzi badawczych, monitorowaniem postępów studenta podczas pozyskiwania danych ze źródeł pierwotnych i wtórnych, dokonywanych analiz uzyskanych danych, w tym statystycznych, redagowania poszczególnych rozdziałów w celu uzyskania wyznaczonych efektów uczenia się.

Tematyka prac dyplomowych w zdecydowanej większości przypadków jest związana z zainteresowaniami studentów i powstaje w drodze konsultacji oraz dyskusji z promotorem. Obejmuje ona aktualne zagadnienia dotyczące uwarunkowań bezpieczeństwa wewnętrznego w różnych aspektach. Można tu zidentyfikować aspekty: społeczne, psychologiczne, militarne, cybernetyczne, ekonomiczne, prawne, polityczne czy też geopolityczne. Część prac ukierunkowana

jest również na analizę działań instytucji bezpieczeństwa wewnętrznego. Większość prac ma charakter badawczy i ma odniesienie praktyczne dla różnorodnych instytucji zajmujących się zapewnieniem bezpieczeństwa. Metodologia prac skoncentrowana jest na badaniach ankietowych, analizie dokumentów i danych statystycznych. Studenci zobowiązani są do przygotowywania pisanych prac dyplomowych w ramach dyscypliny wiodącej, tzn. nauki o bezpieczeństwie.

Poniższe tabele prezentują przykładową tematykę prac dyplomowych.

Tabela. Prace o charakterze analitycznym ukierunkowane na analizę podmiotów – instytucji bezpieczeństwa wewnętrznego studia I stopnia.

Temat pracy
<i>Poglądy mieszkańców powiatu tarnobrzskiego na rolę i zadania Straży Pożarnej jako ogniwa Krajowego Systemu Ratowniczo - Gaśniczego</i>
<i>Stres a wypalenie zawodowe funkcjonariuszy Policji</i>
<i>Skuteczność Wojsk Obrony Terytorialnej w systemie bezpieczeństwa</i>
<i>Rola policji i straży miejskiej w zapewnieniu bezpieczeństwa i porządku publicznego w Mielcu</i>
<i>Rola Ochotniczej Straży Pożarnej w Klimontowie w zapewnieniu bezpieczeństwa mieszkańców</i>

Tabela. Prace o charakterze analitycznym ukierunkowane na analizę podmiotów – instytucji bezpieczeństwa wewnętrznego studia II stopnia.

Temat pracy
<i>Zakład karny miejscem zatrudnienia. Poczucie bezpieczeństwa funkcjonariuszy na przykładzie jednostki penitencjarnej w Chmielowie</i>
<i>Działalność Centralnego Biura Śledczego Policji w zwalczaniu przestępczości zorganizowanej w latach 2015-2021</i>
<i>Wojska Obrony Terytorialnej w zarządzaniu kryzysowym - na podstawie 32 Batalionu Lekkiej Piechoty w Nisku</i>
<i>Internalizacja autotelicznych potrzeb młodzieży w procesie ich resocjalizacji w Młodzieżowych Ośrodkach Wychowawczych, a ich bezpieczeństwo</i>

Tabela. Prace o charakterze analitycznym ukierunkowane na różne aspekty bezpieczeństwa wewnętrznego studia I stopnia.

Temat pracy
<i>Przestępczość zorganizowana jako zagrożenie bezpieczeństwa publicznego</i>
<i>Misje wojskowe NATO w opinii publicznej</i>
<i>Uzależnienia i ich konsekwencje a społeczne poczucie bezpieczeństwa</i>
<i>Wpływ przemian demograficznych na bezpieczeństwo Polski</i>
<i>Uzależnienie od narkotyków jako patologia społeczna</i>
<i>Analiza problemu przemocy w rodzinie na przykładzie gminy Gorzyce</i>
<i>Rola służb technicznych w systemie zaopatrywania Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej</i>
<i>Jakość życia mieszkańców Tarnobrzega w okresie konfliktu zbrojnego Rosja - Ukraina</i>
<i>Cyberprzestępczość a poczucie bezpieczeństwa wśród mieszkańców gminy Gorzyce</i>
<i>Skuteczność Wojsk Obrony Terytorialnej w systemie bezpieczeństwa państwa</i>

Tabela. Prace o charakterze analitycznym ukierunkowane na różne aspekty bezpieczeństwa wewnętrznego studia II stopnia.

Temat pracy
<i>Media społecznościowe a potrzeba bezpieczeństwa osobowego i supraindywidualnego</i>
<i>Przeciwdziałanie i zwalczanie terroryzmu w Polsce, a bezpieczeństwo kraju</i>
<i>Wpływ i metody rosyjskich działań w sferze walki informacyjnej na bezpieczeństwo społeczne</i>
<i>Postawy empatyczne więźniów w sytuacji pandemii jako przejaw bezpieczeństwa osobowego</i>
<i>Poziom poczucia bezpieczeństwa mieszkańców Tarnobrzega</i>
<i>Społeczna świadomość zagrożeń związanych z handlem ludźmi i podejmowaniem pracy za granicą</i>
<i>Rodzina jako źródło zachowań deprywacyjnych dzieci i młodzieży – rozważania w stronę tworzenia bezpiecznego ekosystemu środowiska rodzinnego</i>

Praca dyplomowa jest samodzielnym wytworem, opracowaniem zagadnienia praktycznego, prezentującym ogólną i specjalistyczną wiedzę studenta nabytą podczas studiów oraz umiejętności samodzielnego analizowania i wnioskowania. Wymogi dotyczące pisania prac dyplomowych są powszechnie dostępne na stronie Uczelni oraz są zamieszczone w systemie CloudA. Opiniowanie tematów prac dyplomowych w zakresie zgodności z profilem absolwenta, celami i metodami kształcenia na kierunku dokonywane jest przez Wydziałowe Komisje ds. Oceny Tematów Prac Dyplomowych dla każdego z poziomów studiów. Ponadto omawiane są podczas seminariów przez promotorów, którzy obowiązani są zgłosić przyjęte na seminarium tematy prac dyplomowych:

- dla studiów pierwszego stopnia do 31 maja danego roku akademickiego (semestr IV). Następnie Dziekan Wydziału przekazuje tematy prac dyplomowych do 7 czerwca do Wydziałowej Komisji ds. Oceny Tematów Prac Dyplomowych, która do 15 czerwca zatwierdza, wnosi uwagi, odrzuca zaproponowane przez promotorów tematy prac. Komisja ocenia związek tematów, celów pracy, metod i narzędzi badawczych z kierunkiem studiów i przyjętą sylwetką absolwenta, a także oczekiwaniami społecznego otoczenia Uczelni czy poznawczym znaczeniem badań. Przedmiotem oceny Komisji jest również konstrukcja językowa przedłożonych tematów prac dyplomowych. Komisja zatwierdza i przekazuje promotorom uwagi, nie później niż do 30 czerwca danego roku akademickiego. O decyzji Komisji student jest informowany przez promotora;
- dla studiów drugiego stopnia do 31 października danego roku akademickiego (semestr III). Następnie Dziekan Wydziału przekazuje tematy prac dyplomowych (magisterskich) do Wydziałowej Komisji ds. Oceny Tematów Prac Dyplomowych, która do 15 listopada je zatwierdza, wnosi uwagi, ewentualnie odrzuca zaproponowane przez promotorów tematy prac. Komisja ocenia związek tematów z kierunkiem studiów i przyjętą sylwetką absolwenta, a także oczekiwaniami społecznego otoczenia Uczelni czy poznawczym znaczeniem badań. Przedmiotem oceny Komisji jest również konstrukcja językowa przedłożonych tematów prac dyplomowych. Komisja zatwierdza i przekazuje promotorom uwagi, nie później niż do 30 listopada danego roku akademickiego. O decyzji Komisji student jest informowany przez promotora.

Jeżeli po zatwierdzeniu tematów student składa do Promotora wnioski o zmianę tematu pracy dyplomowej, promotor jest zobowiązany do zaopiniowania zmiany. Następnie przekazuje nowy temat pracy dyplomowej do Dziekana, a ten przedkłada go Wydziałowej Komisji ds. Oceny Tematów Prac Dyplomowych, która zatwierdza nowy temat pracy dyplomowej.

Istniejąca procedura doboru i opiniowania tematu pracy dyplomowej i jego ewentualnej zmiany jest spójna i elastyczna. Umożliwia reakcję na indywidualne zainteresowania studenta

wyrażone w podjętym temacie pracy dyplomowej oraz wsparcie merytoryczne zarówno studenta, jak i promotora.

Oceny pracy dyplomowej dokonują promotor oraz recenzent po obowiązkowym sprawdzeniu jej w Jednolitym Systemie Antyplagiatowym, determinującym jej dopuszczenie do dalszego procedowania przez promotora.

Obowiązkiem studenta, zarówno na studiach pierwszego i drugiego stopnia, jest złożenie pracy dyplomowej w terminie 14 dniu po uzyskaniu zaliczeń i zdaniu egzaminów przewidzianych w programie studiów, nie później niż do dnia 30 czerwca. Na wniosek studenta, w szczególnych uzasadnionych przypadkach, dopuszcza się przedłużenie terminu założenia pracy na okres nie dłuższy niż 3 miesiące. Zaliczenie Seminarium dyplomowego w szóstym semestrze studiów (studia I stopnia) oraz w czwartym semestrze studiów (studia II stopnia) determinowane jest zakończeniem pracy dyplomowej wraz z jej zatwierdzeniem przez promotora i jej złożeniem w dziekanacie.

Warunkiem dopuszczenia do egzaminu dyplomowego jest spełnienie wszystkich wymogów określonych w programie studiów, uzyskanie oceny co najmniej dostatecznej z pracy dyplomowej oraz złożenie w dziekanacie wymaganych dokumentów. O terminie egzaminu dyplomowego oraz o składzie powołanej przez Dziekana Komisji egzaminacyjnej student jest informowany co najmniej siedem dni przed przystąpieniem do egzaminu. Egzamin dyplomowy jest egzaminem ustnym i protokołowanym, rozpoczyna się od zaprezentowania tematu, podstawowych zagadnień treści podejmowanych w pracy. Egzamin dyplomowy dla studiów pierwszego i drugiego stopnia składa się z trzech pytań – pierwsze dotyczy pracy dyplomowej (temat i cel pracy, wyniki, wnioski). Dwa pozostałe stanowią pytania weryfikujące kierunkowe efekty uczenia się - dwa losowo wybrane pytania z zakresu studiowanego kierunku. Zagadnienia stanowiące przedmiot egzaminu dyplomowego proponują pracownicy Wydziału, a zatwierdza je Rada Wydziału po konsultacji z Radą Programową dla kierunku Bezpieczeństwo wewnętrzne. Udzielane na każde pytanie odpowiedzi studenta podlegają ocenie. Ocena z egzaminu dyplomowego dla studiów pierwszego i drugiego stopnia jest średnią arytmetyczną uzyskanych ocen z prezentacji pracy dyplomowej i odpowiedzi na pytania. Ostateczny wynik studiów ustala komisja egzaminu dyplomowego. Podstawą obliczenia ostatecznego wyniku studiów są: średnia arytmetyczna ocen z egzaminów i zaliczeń całego cyklu kształcenia z uwzględnieniem ocen niedostatecznych z semestrów zaliczonych (2/3 z dokładnością do dwóch miejsc po przecinku), średnia ocen z pracy dyplomowej (1/6 z dokładnością do dwóch miejsc po przecinku), średnia ocen z egzaminu dyplomowego (1/6 z dokładnością do dwóch miejsc po przecinku).

Warunkiem ukończenia studiów i otrzymania dyplomu ukończenia studiów jest uzyskanie efektów uczenia się określonych w programie studiów, złożenie egzaminu dyplomowego i pozytywna ocena pracy dyplomowej.

Cyklicznie, corocznie dokonywana jest ocena poziomu przygotowania prac dyplomowych oraz złożonych przez promotora i recenzenta recenzji prac. Oceny dokonuje powołana przez Dziekana Wydziałowa Komisja ds. okresowej oceny poziomu przygotowania prac dyplomowych oraz recenzji dokonanych przez promotora i recenzenta. Po dokonaniu analizy jakości każdej z prac dyplomowych sporządzany jest protokół wraz z zaleceniami i wnioskami. Komisja oceniająca prace i recenzje przekazuje protokoły przewodniczącemu Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia oraz dziekanowi, który raz w roku przedstawia wnioski z analizy jakościowej prac dyplomowych członkom Rady Wydziału.

Uczelnia corocznie ustala **liczbę miejsc na poszczególne kierunki studiów** stacjonarnych i niestacjonarnych. Są one ustalane w oparciu o analizowane koszty kształcenia, zainteresowanie

kierunkiem w poprzednich latach, dane dotyczące odsiewu. W Uczelni prowadzony jest **monitoring liczby kandydatów** na kierunek Bezpieczeństwo wewnętrzne oraz **bieżąca analiza liczby studentów** służąca dostosowywaniu liczebności grup zajęciowych.

Liczby kandydatów, przyjętych na studia, odsiewu studentów, liczby studentów kończących studia w terminie

Poziom studiów	Rok studiów	Studia stacjonarne	
		Liczba studentów, którzy rozpoczęli cykl kształcenia	Liczba absolwentów (2022/2023)
I stopień (cykl 2020- 2023)	I	39	17
	II	28	
	III	22	
Przyczyny odsiewu		Po I roku różnica 11 osób 2 rezygnacje 9 skreśleń z powodu niezaliczenia semestru	
		Po II roku różnica 6 osób 1 przeniesienie na inną uczelnię 5 skreśleń z powodu niezaliczenia semestru	
		Po III roku różnica 5 osób 1 rezygnacja 4 skreślenia z powodu niezaliczenia semestru	
Odsiew		56%	
Liczba studentów kończących studia w terminie		12 osób – lipiec 2023 5 osób – wrzesień 2023	

Poziom studiów	Rok studiów	Studia stacjonarne	
		Liczba studentów, którzy rozpoczęli cykl kształcenia	Liczba absolwentów (2021/2022)
I stopień (cykl 2019 – 2022)	I	34	22
	II	22	
	III	22	
Przyczyny odsiewu		po I roku różnica 12 osób 3 rezygnacje 9 skreśleń z powodu niezaliczenia semestru	
		Po II roku 0 osób 1 wznowienie studiów 1 skreślenie z powodu niezaliczenia semestru	
		Na III roku 0 osób	

Odsiew	35 %
Liczba studentów kończących studia w terminie	11 osób – czerwiec 2022 10 osób – lipiec 2022 1 osoba – wrzesień 2022

Poziom studiów	Rok studiów	Studia stacjonarne	
		Liczba studentów, którzy rozpoczęli cykl kształcenia	Liczba absolwentów (2020/2021)
I stopień (cykl 2018 – 2021)	I	31	17
	II	19	
	III	17	
Przyczyny odsiewu		Po I roku różnica 12 osób 4 rezygnacje 6 skreśleń z powodu niepodjęcia studiów 2 skreślenia z powodu niezaliczenia semestru	
		Po II roku różnica 2 osoby 2 skreślenia z powodu niezaliczenia semestru	
		Na III roku 0 osób 1 wznowienie studiów 1 skreślenie z powodu niezaliczenia semestru	
Odsiew		45 %	
Liczba studentów kończących studia w terminie		13 osób – lipiec 2021 4 osoby – wrzesień 2021	

Proces dydaktyczny jest stale monitorowany przez władze uczelni i wydziału, co przejawia się w:

- cyklicznych spotkaniach Dziekana ze studentami, nauczycielami akademickimi oraz interesariuszami zewnętrznymi i wewnętrznymi;
- kwestionariuszu oceny jakości procesu dydaktycznego, ankiecie wypełnianej przez studentów na temat prowadzenia zajęć dydaktycznych przez poszczególnych nauczycieli akademickich, kwestionariuszu oceny praktyki zawodowej, ankietowym badaniu losów absolwentów, kwestionariuszu oceny Dziekanatu;
- hospitacjach zajęć dydaktycznych;
- corocznie władzom uczelni i wydziału przedkładany jest raport obejmujący analizę motywów wyboru kierunków i uczelni, analizę demograficzną kandydatów, analizę ukończonych szkół średnich, źródła informacji o kierunkach prowadzonych w Uczelni.

Uzyskane w ten sposób dane są wykorzystywane do doskonalenia procesu nauczania i uczenia się studentów.

Ogólne **zasady weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się** studentów określa Wewnętrzny System Zapewnienia Jakości Kształcenia, natomiast szczegółowe zasady oceny poziomu osiągnięcia danego efektu uczenia i sposoby weryfikacji wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych są

przedstawione w sylabusach do poszczególnych przedmiotów. Nauczyciel na pierwszych zajęciach przedstawia tematykę zajęć oraz zbiór oczekiwanych efektów, sposób ich realizacji i szczegółowe kryteria zaliczenia przedmiotu, w tym danych efektów uczenia się.

Weryfikacja osiągnięcia efektów uczenia się odbywa się przez bieżącą (w trakcie zajęć), końcową (w czasie zaliczeń i egzaminów) oraz sumaryczną (podczas egzaminu dyplomowego) ocenę wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych.

Efekty są weryfikowane w obrębie poszczególnych modułów (przedmiotów) i dotyczą trzech deskryptorów: wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych. Sylabusy, stanowiące opis przedmiotów, zawierają informację o sposobach weryfikacji zakładanych efektów uczenia się oraz rodzajach wytworów prac, które realizowane są w obrębie danego przedmiotu. Sposoby weryfikacji efektów uczenia się są zróżnicowane w zależności od stopnia studiów i adekwatnie do przekazywanej wiedzy, nabywanych i rozwijanych umiejętności praktycznych czy kompetencji społecznych w ramach modułów przedmiotów. Obowiązkiem prowadzącego przedmiot jest dokładne przedstawienie tematyki zajęć, przedstawienie zbioru oczekiwanych efektów uczenia się oraz sposobów ich osiągnięcia poprzez sprecyzowanie szczegółowych kryteriów zaliczenia przedmiotu i metodyki danych prac, które będą realizowane poprzez dany przedmiot.

Weryfikacja efektów uczenia się prowadzona jest w odniesieniu do każdego przedmiotu i obejmuje sprawdzenie wyników pracy studenta w celu określenia, czy i w jakim stopniu zostały przez niego osiągnięte przedmiotowe efekty uczenia się zdefiniowane w sylabusie przedmiotu, które odnoszą się do wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Sposoby weryfikacji efektów uczenia się są zróżnicowane i adekwatnie do przekazywanej wiedzy, nabywanych i rozwijanych umiejętności praktycznych czy kompetencji społecznych. Poziom **wiedzy** osiągananej w ramach przedmiotowych efektów uczenia się weryfikują m.in. **prace pisemne, kolokwia, testy, egzaminy pisemne i ustne, zadania problemowe, eseje, kazusy, projekty, prezentacje pisemne i ich ustne przedstawienie na zajęciach**. Umiejętności weryfikowane są za pomocą aktywizacji i samodzielnej lub zespołowej pracy studenta m.in. **projekty, zadania (np. wykonywanie czynności daktyloskopijnych i ich dokumentacja, meldunek informacyjny), zadania praktyczne realizowane podczas praktyk zawodowych, prezentacje, obserwacje studenta podczas wykonywania zadań, w tym pracy w zespole, kazusy, studium przypadku, gry decyzyjne, eseje**. Kompetencje społeczne i zawodowe są oceniane również z wykorzystaniem wyżej wymienionych metod.

Rodzaje, forma, tematyka prac etapowych, egzaminacyjnych, projektowych itp. dostosowane są poziomu i profilu studiów, oraz przyporządkowanych do sylabusów efektów uczenia się. Konstruowanie zagadnień do prac etapowych i egzaminacyjnych wynika z zakresu danego przedmiotu i przypisanych do niego efektów uczenia się. Tematyka prac z racji interdyscyplinarności ukierunkowana jest na aktualne zjawiska, procesy i zagrożenia bezpieczeństwa wewnętrznego, społecznego, zdrowotnego czy np. ekonomicznego. Uwzględnia także zakres tematyki związanej z bezpieczeństwem państwa, bezpieczeństwem energetycznym oraz problematyką patologii społecznych, przestępczości czy terroryzmu a także zmian zachodzących w obszarze bezpieczeństwa wewnętrznego. Weryfikacja efektów uczenia się rozumiana jest jako sprawdzenie wyników pracy studenta i określenie, czy zostały przez niego osiągnięte zdefiniowane dla kierunku wszystkie efekty uczenia się.

Na kierunku Bezpieczeństwo wewnętrzne studia stacjonarne i niestacjonarne pierwszego stopnia o profilu praktycznym wyróżniono 27 efektów uczenia się, które zostały podzielone na trzy kategorie: wiedza, umiejętności i kompetencje społeczne. W zakresie wiedzy przewidziano 9 efektów uczenia się, kształtowaniu umiejętności przypisano 11 efektów, zaś kompetencjom społecznym

7 efektów. Na kierunku **Bezpieczeństwo wewnętrzne, studia stacjonarne i niestacjonarne drugiego stopnia o profilu praktycznym wyróżniono 35 efektów uczenia się**. W zakresie wiedzy przewidziano 14 efektów uczenia się, kształtowaniu umiejętności przypisano 12 efektów, zaś kompetencjom społecznym 9 efektów. Przedstawione kierunkowe efekty uczenia się stanowią spójny zbiór obejmujący najważniejsze obszary działalności w zakresie bezpieczeństwa wewnętrznego. Efekty uczenia się dla kierunku Bezpieczeństwo wewnętrzne przyporządkowano do jednej dziedziny: nauki społeczne w dyscyplinach: nauki o bezpieczeństwie, nauki socjologiczne oraz nauki prawne.

Przykładowo na studiach pierwszego stopnia na przedmiocie *System bezpieczeństwa państwa* efekty uczenia się z zakresu wiedzy weryfikowane są za pomocą zaliczenia pisemnego (test z pytaniami zamkniętymi i otwartymi), umiejętności i kompetencje społeczne weryfikowane są w oparciu o przygotowanie prezentacji i jej ustne przedstawienie na zajęciach. Na przedmiocie *Fakultet: Zarządzanie w sytuacjach kryzysowych - gry decyzyjne* umiejętności i kompetencje społeczne weryfikowane są przy wykorzystaniu gier decyzyjnych Powódź oraz Epidemia. Raport z przeprowadzanej gry jest następnie przedstawiany ze wskazaniem zarówno trafnych, jak i błędnych decyzje. Z kolei na przedmiocie *Bezpieczeństwo międzynarodowe* wiedza weryfikowana jest za pomocą egzaminu pisemnego z pytaniami zamkniętymi i otwartymi, natomiast umiejętności i kompetencje społeczne weryfikowane są poprzez przygotowanie prezentacji i jej przedstawienie na zajęciach. Efekty uczenia się w zakresie wiedzy na przedmiocie *Kryminologia i kryminalistyka* weryfikuje egzamin pisemny w postaci testu z pytaniami zamkniętymi jednokrotnego wyboru, zaś umiejętności i kompetencje społeczne weryfikowane są za pomocą zadań praktycznych z wykorzystaniem walizki kryminalistycznej (studenci wypełniają karty daktyloskopijne do celów dowodowych i identyfikacyjnych).

Z kolei na studiach stacjonarnych drugiego stopnia weryfikacji uszczegółowionego (przedmiotowego) efektu uczenia się w zakresie wiedzy na przedmiocie: *Kontrola i audyt w zakresie bezpieczeństwa* służy zaliczenie pisemne z pytaniami otwartymi, natomiast weryfikacji umiejętności i kompetencji społecznych służy projekt grupowy dotyczący kontroli i nadzoru nad bezpieczeństwem wewnętrznym państwa oraz w instytucjach bezpieczeństwa wewnętrznego i jego ustna prezentacja na zajęciach.

Na przedmiocie *Polityki i strategii RP* wiedza jest weryfikowana za pomocą zaliczenia pisemnego z pytaniami otwartymi oraz recenzji wybranej lektury lub artykułu, natomiast umiejętności i kompetencje społeczne weryfikowane są za pomocą prezentacji na temat wybranej strategii bezpieczeństwa i jej ustnego przedstawienia na zajęciach. Na zajęciach praktycznych z przedmiotu *Strzelectwo* efekty są weryfikowane za pomocą indywidualnej prezentacji dotyczącej strzelectwa oraz obserwacji studenta podczas ćwiczeń praktycznych na strzelnicy multimedialnej.

Ponadto, efekty uczenia się będą osiągnięte również podczas **praktyk zawodowych** (zarówno na studiach pierwszego i drugiego stopnia), które odbywają się w podmiotach o zakresie działalności zgodnym ze studiowanym kierunkiem. Podczas praktyk studenci zapoznają się ze specyfiką prowadzonej w danym podmiocie działalności związanej z bezpieczeństwem wewnętrznym. Dla przykładu w zakresie wiedzy studenci w ramach praktyk realizowanych w instytucjach działających na rzecz bezpieczeństwa wewnętrznego poznają specyfikę funkcjonowania tego typu podmiotów, poznają zadania poszczególnych komórek organizacyjnych oraz pracę na różnych stanowiskach. Ponadto zdobywają wiedzę o regulacjach prawnych w zakresie obejmującym wszelkie działania podejmowane na rzecz zapewnienia bezpieczeństwa oraz procedurach obowiązujących w danej instytucji. Szczegółowe informacje dotyczące zakresu realizowanych efektów uczenia się określone są w sylabusach praktyk. Zakres czynności wykonywanych podczas praktyki ujęty jest w dzienniczku

praktyk zawodowych i w szczegółowym programie, a ich treści odpowiadają założonym efektom uczenia się. Zaliczenie praktyki następuje na podstawie oceny wystawionej przez opiekuna praktyk z ramienia Uczelni, po zatwierdzeniu dzienniczka praktyk przez opiekuna zakładowego. Opiekunem praktyk z ramienia zakładu pracy i Uczelni jest wyłącznie praktyk zawodu. Praktyki hospitowane są przez opiekuna z ramienia Uczelni i podlegają ankietyzacji, weryfikującej opinie pracodawców na temat przygotowania studentów do podejmowania zadań w instytucjach i placówkach, w których odbywane są praktyki w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji. Ostatnim etapem weryfikacji wiedzy studenta z odbytej praktyki jest egzamin (na studiach pierwszego stopnia VI semestr, na studiach drugiego stopnia III semestr). Praktyki odbywają się w oparciu o Regulamin praktyk zawodowych w PUZ w Tarnobrzegu

Uczelnia monitoruje losy zawodowe absolwentów. Obowiązek badania losów zawodowych nakłada na uczelnie Prawo o szkolnictwie wyższym. Według wdrożonego regulaminu monitorowania losów zawodowych absolwentów badanie odbywa się co roku i przeprowadzane jest wśród absolwentów po roku, po 3 i po 5 latach od chwili ukończenia studiów. Badanie przeprowadzane jest za pośrednictwem elektronicznego kwestionariusza składającego się z pytań dotyczących realizacji procesu dydaktycznego oraz oceny ogólnego poziomu satysfakcji z ukończonych studiów. Wprowadzony w Uczelni system ma umożliwić wykorzystywanie pozyskanych informacji do przystosowania programów studiów do potrzeb i oczekiwań studentów, ale przede wszystkim do wymagań coraz trudniejszego rynku pracy. Skonstruowane pytania ankietowe, mają również na celu zbadanie zadowolenia studentów Państwowej Uczelni Zawodowej w Tarnobrzegu z programów studiów, kadry naukowej, infrastruktury Uczelni oraz weryfikacji ich obecnej sytuacji na rynku pracy.

Zalecenia dotyczące kryterium 3 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeżeli dotyczy)

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 3 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia oraz działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności sformułowanych w zaleceniu o charakterze naprawczym
1.	Brak zaleceń	

Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry

Nauczyciele akademicki realizujący zajęcia dydaktyczne na kierunku *Bezpieczeństwo wewnętrzne* to zarówno osoby realizujące badania naukowe (posiadający stopnie i tytuły naukowe), jak również praktycy posiadający wieloletnie doświadczenie zawodowe w pracy na różnych stanowiskach związanych z bezpieczeństwem wewnętrznym (funkcjonariusze Policji, służby więziennej, żołnierze Wojska Polskiego, strażacy straży pożarnej, instruktorzy strzelectwa, ratownicy wodni, specjaliści zarządzania kryzysowego, operatorzy dronów, specjaliści pierwszej pomocy przedmedycznej, instruktorzy ratownictwa wodnego, specjaliści ds. ochrony informacji niejawnych, inspektorzy BHP, ochrony danych osobowych), a także doświadczenie w pracy w administracji publicznej i innych instytucjach (np. Ministerstwo Sprawiedliwości, Instytut Pamięci Narodowej).

Dorobek naukowy zatrudnionej kadry dydaktycznej stanowią punktowane publikacje z listy MNiSW: artykuły w czasopismach naukowych krajowych i zagranicznych, monografie krajowe,

a także monografie wydawane przez wydawnictwa zagraniczne, rozdziały w monografiach naukowych, skrypty dla studentów wykorzystywane w procesie dydaktycznym (np. skrypt „Prawo administracyjne”, skrypt „Organizacja i zadania służb specjalnych w Polsce” do takich przedmiotów jak odpowiednio: *Prawo administracyjne*, *Służby specjalne w systemie bezpieczeństwa RP*, *Administracja bezpieczeństwa i porządku publicznego*, skrypt „Wybrane zagadnienia z socjologii dla studentów studiów licencjackich”, który został opracowany jako pomoc w realizacji przedmiotu Socjologia).

Kadra dydaktyczna posiada też doświadczenie naukowe w procesie nadawania stopni naukowych, będąc promotorami i recenzentami prac doktorskich oraz habilitacyjnych. Pracownicy Uczelni współpracują z wieloma ośrodkami naukowymi, wydawnictwami naukowymi krajowymi i zagranicznymi, będąc m.in. recenzentami artykułów w punktowanych czasopismach naukowych, recenzentami monografii naukowych oraz studenckich, jak również materiałów dydaktycznych realizowanych w ramach grantów zewnętrznych. Kadra dydaktyczna uczestniczy aktywnie w konferencjach naukowych krajowych i międzynarodowych (wystąpienia konferencyjne, moderowanie sekcjami i panelami dyskusyjnymi). Ponadto nauczyciele akademicy są członkami różnych stowarzyszeń, towarzystw i komitetów naukowych krajowych i międzynarodowych (m.in. Polskie Towarzystwo Geopolityczne, Stowarzyszenie Edukacji Administracji Publicznej).

Kadra dydaktyczna podnosi swoje kompetencje dydaktyczne także poprzez udział w warsztatach, kursach i szkoleniach np. szkolenie Akademia Innowacyjnego Nauczania, którego celem było zdobycie wiedzy i kompetencji w zakresie nauczania z wykorzystaniem innowacyjnych i aktywizujących metod oraz nowoczesnych technologii.

Wykształcenie oraz doświadczenie naukowe oraz zawodowe stanowi podstawę przy dokonywaniu przez dziekana Wydziału obsady zajęć dydaktycznych.

Liczba i struktura nauczycieli akademickich oraz innych osób prowadzących zajęcia na kierunku *Bezpieczeństwo wewnętrzne* w roku akademickim 2023/2024 wg tytułów i stopni naukowych (stan na dzień 1 października 2023 r.) prezentuje poniższa tabela.

Tabela. Wykaz nauczycieli akademickich i innych osób realizujących zajęcia na kierunku Bezpieczeństwo wewnętrzne.

Lp.	Tytuł / stopień naukowy	Liczba osób
	prof. dr hab.	1
	dr hab.	6
	dr	18
	mgr	12
	Razem	37

Państwowa Uczelnia Zawodowa im. prof. Stanisława w Tarnobrzegu permanentnie podejmuje wszelkie możliwe starania w zakresie motywowania kadry Uczelni do aktywności naukowej, badawczej oraz dydaktycznej poprzez umożliwianie pracownikom publikowania swoich artykułów, monografii, prac zbiorowych, materiałów pokonferencyjnych i innych w Uczelnianym Wydawnictwie PUZ oraz w innych zarówno krajowych, jak i zagranicznych. Wszelkie koszty związane z wydawaniem przez pracowników ich publikacji w Uczelnianym Wydawnictwie PUZ są w całości finansowane przez Uczelnię. Inną formą zachęcania pracowników PUZ, w tym WNSiH, do twórczej aktywności jest umożliwianie każdemu uczestnictwa w różnych naukowych konferencjach, seminariach, sympozjach,

projektach itp. organizowanych zarówno wewnątrz jednostki, a także poza Uczelnią. Ponadto Uczelnia wspiera możliwość podnoszenia kwalifikacji i wzbogacania indywidualnego dorobku naukowo-badawczego oraz warsztatu metodologicznego poprzez inicjowanie uczestnictwa wykładowców w różnych formach doskonalenia swojego warsztatu pracy zarówno na terenie Uczelni, jak i poza nią, np. w ramach Erasmus+, szkoleniach, kursach, projektach, czy we współpracy z naukowymi ośrodkami za granicą. Poza tym dba o bieżące doskonalenie umiejętności wykładowców i studentów w zakresie posługiwania się językami obcymi poprzez coroczne organizowanie w każdym semestrze bezpłatnych ogólnodostępnych zajęć językowych (stacjonarnych lub zdalnych na platformie MS Teams 365).

Nauczyciele akademicki realizujący zajęcia na kierunku *Bezpieczeństwo wewnętrzne* są również opiekunami studenckich kół naukowych (m.in.: Koło Naukowe Bezpieczeństwa Wewnętrznego ARTEMIZ, Koło Naukowe Animus Fortis).

W trakcie pandemii Covid-19 podczas ograniczenia funkcjonowania Uczelni i konieczności przejścia na zdalną formę nauczania, każdy wykładowca korzystał ze szkoleń online w zakresie użytkowania narzędzi e-learningowych, tj. platformy MS Teams 365 oraz z platformy Moodle.

Mając na uwadze osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, głównym z kryteriów doboru wykładowców jest ich dorobek naukowy, doświadczenie dydaktyczne i/lub doświadczenie zawodowe zdobyte poza Uczelnią. Obsada zajęć w roku akademickim 2023/24 została przedstawiona w załączniku (Załącznik nr 2. Obsada zajęć na kierunku Bezpieczeństwo wewnętrzne). Szczegółowy wykaz dorobku naukowego i dydaktycznego kadry znajduje się także w załączniku (Załącznik nr 4. Charakterystyka nauczycieli akademickich oraz innych osób prowadzących zajęcia).

Dążenie do podnoszenia ciągłej jakości kształcenia ma swoje odzwierciedlenie w kreowaniu rozwoju polityki kadrowej ukierunkowanej na wzmacnianiu kompetencji zawodowych oraz rozwój naukowy połączony z permanentnym wzrostem liczby publikacji i aktywności naukowej. Ponadto zatrudnianie nauczycieli akademickich w ramach otwartego konkursu (dotyczy pracowników zatrudnionych na więcej niż pół etatu), pozwala na pozyskanie wysoko wykwalifikowanej kadry dydaktycznej, posiadającej udokumentowany wieloletni staż zawodowy i dorobek naukowy. Głównymi czynnikami wpływającymi na decyzję o zatrudnieniu pracownika są: wykształcenie, staż pracy, osiągnięcia naukowe oraz doświadczenie zawodowe. Podstawą prawną polityki kadrowej jest Ustawa prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, Statut Uczelni, Regulamin zatrudniania nauczycieli akademickich.

W Uczelni działa Wewnętrzny System Zapewniania Jakości Kształcenia, który określa m.in. procedury hospitacji zajęć dydaktycznych (Procedura dotycząca hospitacji), według której, każdy nauczyciel jest objęty procesem hospitacji. Hospitacja zajęć dydaktycznych udokumentowana jest protokołem oraz zakończona jest rozmową pohospitacyjną z osobą ocenianą, w celu ustalenia dalszych działań służących doskonaleniu jakości procesu dydaktycznego. Hospitacje odbywają się zgodnie z planem hospitacji, według harmonogramu przygotowanego przez dziekana Wydziału.

Kolejnym działaniem, mającym służyć poprawie jakości kształcenia, jest ocena zajęć dydaktycznych przez studentów. Jej przebieg reguluje Wewnętrzny System Zapewnienia Jakości Kształcenia (ankieta dotycząca oceny nauczycieli akademickich przez studentów). Ocena ta przeprowadzana jest w formie ankiety elektronicznej, a w przypadku jej nie wypełnienia prowadzona jest ankietyzacja w wersji papierowej. Studenci mają możliwość ocenienia każdego nauczyciela prowadzącego zajęcia w danym semestrze. Ankiety przeprowadzane są z zachowaniem zasad poufności i anonimowości. Zawierają one pytania dotyczące: umiejętności przekazywania wiedzy

(jasność, przystępność), umiejętności zainteresowania studenta treściami przedmiotu, komunikatywności na zajęciach planowych i konsultacjach, stosunku do studentów, oceniania zgodnie z wcześniej ustalonymi wymaganiami, terminowości odbywania zajęć. Studenci mają też możliwość sformułowania dowolnej wypowiedzi. Dziekan Wydziału przedstawia wyniki ankietyzacji każdemu nauczycielowi akademickiemu indywidualnie. W przypadku, gdy studenci sformułowali powtarzające się negatywne komentarze lub/i gdy ocena nauczyciela jest negatywna lub przeciętna, dziekan wydziału w celu wyjaśnienia otrzymanej oceny przeprowadza rozmowę z nauczycielem.

Średnia ocen pracowników Wydziału Nauk Społecznych i Humanistycznych (w skali 0-5) w roku akademickim 2022/2023 wynosi 4,83.

Zgodnie z wprowadzoną praktyką w Uczelni przynajmniej raz w roku dziekan Wydziału przeprowadza spotkanie ze studentami poszczególnych kierunków studiów, w ramach którego przedstawia m.in. informacje o głównych problemach zgłaszanych w ankietach przez studentów, w tym informacje o planowanych przez władze Wydziału działaniach doskonalących proces kształcenia.

Co cztery lata (lub częściej) przeprowadzana jest ocena okresowa nauczycieli, która dotyczy: działalności dydaktycznej pracownika, rozwoju zawodowego i działalności organizacyjnej. Ocena działalności dydaktycznej dokonywana jest przez dziekana Wydziału na podstawie samooceny pracownika oraz na podstawie wyników hospitacji. Ocena rozwoju zawodowego i działalności organizacyjnej dokonywana jest przez dziekana Wydziału, w oparciu o informacje złożone przez ocenianego nauczyciela oraz na podstawie własnej oceny rozwoju zawodowego i stopnia zaangażowania nauczyciela w prace organizacyjne na rzecz Wydziału, Uczelni i studentów. W ocenie okresowej uwzględniane są także wyniki ankietyzacji przeprowadzanej wśród studentów. Regulamin okresowej oceny pracy nauczycieli akademickich określa Zarządzenie Nr 47/2021 Rektora Państwowej Uczelni Zawodowej w sprawie okresowej oceny pracy nauczycieli akademickich.

W celu podnoszenia jakości kształcenia, rozwoju naukowego, aktywności i kreatywności w działaniach organizacyjnych na rzecz Uczelni Rektor przyznaje nagrody finansowe oraz wyróżnienia, a także wnioskuje o nadanie wyróżniającym się pracownikom odznaczeń państwowych (Medal Komisji Edukacji Narodowej, Medal za Długoletnią Służbę, Złoty Krzyż Zasługi). Ponadto Uczelnia dofinansowuje publikacje naukowe wydawane przez pracowników na zewnątrz Uczelni oraz dofinansowuje proces publikacyjny prowadzony w ramach uczelnianego wydawnictwa, a także udział pracowników w międzynarodowych oraz krajowych konferencjach naukowych.

Zalecenia dotyczące kryterium 4 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeżeli dotyczy)

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 4 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia oraz działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności sformułowanych w zaleceniu o charakterze naprawczym
1.	Zweryfikować obsadę przedmiotów Metodologia badań nad bezpieczeństwem oraz Polityka migracyjna i azylowa	Obsada przedmiotów została zweryfikowana. Wykład z przedmiotu Metodologia badań nad bezpieczeństwem został powierzony dr hab. Wojciechowi Gizickiemu, prof. ucz., natomiast zajęcia praktycznego dr Arturowi Talikowi.

		Wykład i ćwiczenia z przedmiotu Polityka migracyjna i azylowa powierzono dr Piotrowi Szulichowi - doktorowi nauk socjologicznych uwzględniając socjologiczną specyfikę przedmiotu
2.	Zweryfikować strukturę kwalifikacji w minimum kadrowym, zwiększając udział kadry z dorobkiem w dyscyplinie nauki o bezpieczeństwie	Liczba i struktura kadry prowadzącej zajęcia z przedmiotów w dyscyplinie nauki o bezpieczeństwie została zwiększona i dostosowana do liczby studentów.

Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie

Bazę dydaktyczną Uczelni stanowią dwa nowoczesne budynki. Pierwszy zlokalizowany przy ul. Kard. S. Wyszyńskiego 10 w Tarnobrzegu, drugi przy ul. H. Sienkiewicza 50. Baza dydaktyczna umożliwia osiągnięcie przez studentów wszystkich zakładanych efektów uczenia się, w tym nabycie umiejętności praktycznych. Zajęcia realizowane się w klimatyzowanych aulach wykładowych oraz specjalistycznych Symulatorach i Pracowniach, odzwierciedlających środowisko pracy współczesnych podmiotów i instytucji zajmujących się bezpieczeństwem wewnętrznym. Powierzchnia w/w bazy oraz liczba stanowisk i miejsc jest dostosowana do liczby studentów uczestniczących w zajęciach teoretycznych i praktycznych. Szczegółowa charakterystyka wyposażenia sal wykładowych i pracowni przedstawiona jest w załączniku nr 5.

Baza dydaktyczna jest wyposażona w stały dostęp do Internetu o dużej przepustowości. Istnieje możliwość podpięcia się zarówno do Internetu przewodowego, jak również korzystania z sieci WI-FI.

W Uczelni funkcjonuje Akademickie Centrum Kształcenia Praktycznego, obejmujące pracownie wykorzystywane do kształcenia praktycznego w ramach realizowanych kierunków studiów.

Dla celów kształtowania umiejętności praktycznych na kierunku Bezpieczeństwo wewnętrzne wykorzystywane są przede wszystkim następujące pracownie: Pracownia Centrum Zarządzania Kryzysowego, Pracownia Analiz Ryzyka i Działań na rzecz Bezpieczeństwa, Pracownia Akademicki Inkubator Techniki Dronowej i Ratownictwa Wodnego, Strzelnica multimedialna, Pracownia Ratownictwa Medycznego, Pracownia Informatyczna, Pracownie Akademickiego Centrum Pomocy Psychologicznej, Strefa Sportów Obronnych. Pracownie służą rozwijaniu u studentów umiejętności praktycznych i kompetencji zawodowych odzwierciedlających autentyczne warunki pracy.

Pracownia Centrum Zarządzania Kryzysowego

Pracownia Centrum Zarządzania Kryzysowego pozwala na symulowanie realnych warunków pracy w komórkach zarządzania kryzysowego na wszystkich szczeblach jednostek samorządu terytorialnego i zasadniczego podziału terytorialnego państwa, uwzględniając specyfikę funkcjonowania zarówno administracji samorządowej jak i rządowej w w/w obszarze. Zajęcia realizowane w przedmiotowej pracowni pozwalają studentom przećwiczyć, a następnie poddać analizie proces decyzyjny i czynności podejmowane w każdej fazie zarządzania kryzysowego. Mowa tu o zapobieganiu sytuacjom kryzysowym, przygotowaniu do przejścia kontroli w przypadku

wystąpienia kryzysu, reagowaniu w sytuacjach kryzysowych, usuwaniu skutków kryzysów, a także odtwarzaniu zasobów i infrastruktury krytycznej.

Pracownia Analiz Ryzyka i Działań na rzecz Bezpieczeństwa

Pracownia Analiz Ryzyka i Działań na rzecz Bezpieczeństwa służy jako platforma nabywania przez studentów umiejętności praktycznych w wskazanym obszarze. Studenci wykonując zróżnicowane zadania tak indywidualnie jak i zespołowo identyfikują ryzyka, dokonują ich oceny i ustalają priorytety ryzyk, a następnie wskazują jakie zasoby powinny być zastosowane w celu zminimalizowania lub kontrolowania ich negatywnego wpływu w obszarze bezpieczeństwa. Wszystko to ma sprawić, że studenci będą w stanie wybrać dane techniki analizy ryzyka w celu podejmowania optymalnych decyzji w sferze bezpieczeństwa. Ponadto studenci ćwiczą umiejętność odnajdywania się i efektywnej pracy w środowisku bezpieczeństwa tak w obszarze szans, jak i wyzwań, ryzyk, czy zagrożeń.

Strzelnica multimedialna

Strzelnica multimedialna jest w pełni wyposażona w system multimedialny za pomocą którego, można symulować strzelanie zarówno z broni krótkiej jak i długiej do celów statycznych jak i ruchomych na zróżnicowanym dystansie. Dzięki zajęciom ze strzelectwa prowadzonych z wykorzystaniem w/w strzelnicy możliwe jest nabycie przez studentów doświadczenia w zakresie sprawnego posługiwania się bronią i strzelania, przy jednoczesnym zachowaniu bezpieczeństwa dla strzelca i osób postronnych oraz umiejętności bezpiecznego składania i rozkładania broni krótkiej oraz jej konserwacji.

Pracownia Akademicki Inkubator Techniki Dronowej i Ratownictwa Wodnego

Pracownia Akademicki Inkubator Techniki Dronowej i Ratownictwa Wodnego służy prowadzeniu zajęć praktycznych oraz prowadzeniu badań naukowych w obszarze zastosowania statków bezzałogowych w służbach mundurowych i ratownictwie. Drony, dzięki wyposażeniu w systemy telemetryczne czy kamery telewizyjne lub termowizyjne są coraz częściej stosowane w systemach bezpieczeństwa, m.in. do prowadzenia akcji ratowniczych oraz monitoringu zagrożeń. Możliwie szybkie i bardziej efektywne prowadzenie działań ratowniczych oraz monitorowanie zagrożeń zwiększa szanse na ograniczenie skutków przyszłego lub zaistniałego zdarzenia. Wykorzystanie drona, a także innego specjalistycznego sprzętu na zajęciach praktycznych, umożliwi studentom rozwój umiejętności praktycznych związanych z wykorzystaniem nowoczesnych narzędzi dotyczących: ratowania życia ludzkiego oraz mienia, a także monitoringu zagrożenia i występujących szkód. Wykorzystanie drona oraz innych pomocy dydaktycznych pozwala na efektywne osiągnięcie założonych efektów uczenia się, umożliwi również kreowanie u studentów bezpiecznych postaw i zachowań w sytuacji zagrożenia.

Pracownia Informatyczna

Pracownia informatyczna o powierzchni 85,2 m² wyposażona jest w 31 niezależnych stanowisk komputerowych typu AIO z dostępem do sieci Internetu, podwieszany projektor multimedialny, tablicę multimedialną oraz w rolety i nowoczesne meblebiurowe. W pracowni stworzono warunki do realizacji zajęć w formie zajęć praktycznych oraz ćwiczeń uwzględniających uzyskanie efektów uczenia się przypisanych do danego przedmiotu. Pracownia ta umożliwi nabycie studentom umiejętności w zakresie współczesnych technologii teleinformatycznych, co w dobie społeczeństwa informacyjnego ma szczególne znaczenie. Ponadto należy zwrócić uwagę na fakt, iż studenci dzięki stosownemu oprogramowaniu mogą rozgrywać gry decyzyjne tj. grę Powódź oraz grę Epidemia. Dzięki nim studenci doskonalą swoje umiejętności i kompetencje społeczne. Gry decyzyjne bowiem są jedną z ważniejszych metod aktywnego szkolenia i doskonalenia przyszłej kadry w podejmowaniu

decyzji. Uczestnicy gry koncentrują się na procesie podejmowania decyzji, ich analizie i ocenie ich skutków.

Akademickie Centrum Diagnozy i Pomocy Psychologicznej

Akademickie Centrum Diagnozy i Pomocy Psychologicznej umożliwia studentom wykonywanie czynności i zadań praktycznych w ramach zajęć konwersatoryjnych, warsztatowych i projektowych, zapewniając warunki właściwe dla działalności zawodowej. Dzięki dobrze wyposażonym pracowniom do zajęć praktycznych student nabywa umiejętności praktyczne oraz kompetencje społeczne, niezbędne w przyszłej pracy zawodowej w obszarze szeroko pojmowanego bezpieczeństwa.

Pracownia Ratownictwa Medycznego

W trakcie zajęć w Pracowni Ratownictwa Medycznego studenci nabywają umiejętności w warunkach symulowanych związane postępowaniem z osobą poszkodowaną, po utracie przytomności z różnych przyczyn, zapatrywaniem ran różnych okolic ciała na symulatorach, stosowaniem opatrunków uciskowych, opaski uciskowej, stosowaniem unieruchomienia kończyn, ćwiczeniami praktycznymi na fantomach osoby dorosłej i dziecka z prowadzenia podstawowych zabiegów resuscytacyjnych, stosowaniem AED, układaniem osoby poszkodowanej w pozycji bezpiecznej. Studenci wykonują także zadania praktyczne z wykorzystaniem fantomów do nauki resuscytacji krążeniowo-oddechowej oraz zestawów do pozoracji ran.

Siłownia/Strefa Sportów Obronnych

Siłownia/Strefa Sportów Obronnych umożliwia nabycie studentom umiejętności związanych z bezpiecznym i efektywnym podnoszeniem swojej sprawności fizycznej. Miejsce to stanowi znakomite zaplecze służące przygotowaniu studentów do egzaminów sprawnościowych, które są wymagane w pracy zawodowej w sferze bezpieczeństwa.

W wyżej wymienionych pracowniach wykorzystywane są nowoczesne środki dydaktyczne w celu przekazywania wiedzy oraz kształcenia niezbędnych umiejętności praktycznych, a także kompetencji społecznych - oczekiwanych od studenta i pracodawców w ich przyszłej pracy zawodowej, zgodnie z wymogami współczesnego świata nauki i gospodarki.

Z kolei praktyki zawodowe stanowiące integralną część procesu kształcenia na studiach o profilu praktycznym odbywają się w realnym środowisku firmy/organizacji/instytucji, w których mają możliwość nabywania doświadczenia zawodowego, które pozwala na rozwijanie i wykorzystywanie nabytych na zajęciach umiejętności i kompetencji. Sylwetka absolwenta studiów na kierunku *Bezpieczeństwo wewnętrzne* zakłada, że absolwent kierunku uzyska i będzie rozwijał umiejętności oraz kompetencje zawodowe poprzez praktyczne realizowanie (rozwiązywanie) realistycznych zadań zawodowych oraz zdobędzie umiejętności oczekiwane w środowisku pracy.

Praktyki zawodowe mogą być realizowane w placówkach, z którymi Uczelnia ma podpisane porozumienia: Urząd Gminy Baćkowice, Urząd Miasta i Gminy Baranów Sandomierski, Urząd Gminy Bogoria, Urząd Gminy Cmolas, Urząd Gminy Czermin, Urząd Gminy Dwikozy, Urząd Gminy Gorzyce, Urząd Gminy Grębów, Urząd Gminy Iwaniska, Urząd Gminy Klimontów, Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej Kolbuszowa, Urząd Miejski Kolbuszowa, Urząd Gminy Lipnik, Urząd Gminy Łoniów, Starostwo Powiatowe Mielec, Areszt Śledczy Nisko, Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej Nisko, Komenda Powiatowa Policji Nisko, Starostwo Powiatowe Nisko, Ośrodek Szkolenia Poligonowego Wojsk Lądowych Nowa Dęba, Komenda Powiatowa Policji Opatów, Urząd Miasta i Gminy Opatów, Urząd Miasta i Gminy Osiek, Urząd Gminy Ożarów, Urząd Gminy Padew Narodowa, Urząd Miasta i Gminy Połaniec, Urząd Gminy Radomyśl Nad Sanem, Caritas Diecezji Sandomierskiej Ośrodek Interwencji Kryzysowej Rudnik Nad Sanem, Urząd Gminy i Miasta Rudnik Nad Sanem, Urząd Gminy Rytwiany, Agencja Ochrony Gospodarczyk Sp. z o.o Sandomierz,

Detektywistyczna Agencja Ochrony "Argus" Sandomierz, Urząd Miejski Sandomierz, Stalowowski Ośrodek Wsparcia i Interwencji Kryzysowej Stalowa Wola, Starostwo Powiatowe Stalowa Wola, Urząd Miasta Stalowa Wola, Starostwo Powiatowe Staszów, Urząd Gminy Szydłów, Komenda Miejska Policji Tarnobrzeg, Przedsiębiorstwo Wielobranżowe "Karabela" Tarnobrzeg, Starostwo Powiatowe Tarnobrzeg, Urząd Miasta Tarnobrzeg, Wodne Pogotowie Ratunkowe Oddział Podkarpacki Tarnobrzeg, Ochotnicza Straż Pożarna Tarnobrzeg - Osiedle Sobów, Urząd Gminy i Miasta Ulanów, Urząd Gminy Zaleszany, Urząd Miasta i Gminy Zawichost. Studenci mają także możliwość samodzielnego wyboru instytucji (przedsiębiorstwa), w której odbędą praktykę zawodową. Wybrane instytucje muszą spełniać kryteria doboru wymagane do realizacji praktyk na danym kierunku studiów. Kryterium doboru placówki jest jej działalność wpisująca się w obszar bezpieczeństwa wewnętrznego.

W całym budynku Uczelni dostępna jest sieć WI-FI. Od czerwca 2021 r. studenci korzystają z platformy MS Teams 365, która była wykorzystywana do nauki na odległość podczas pandemii. Indywidualne stanowiska komputerowe w Pracowni komputerowej dają studentom również dostęp online do pakietu MS Office (Word, Excel, Forms, OneDrive, OneNote, PowerPoint). Uczelnia dysponuje także dostępem do platformy e-learningowej Moodle. Uczelnia ma swój system CLOUDA do interaktywnego kontaktu ze studentami pracownikami. Na platformach tych umieszczane są przez nauczycieli akademickich materiały dydaktyczne dla studentów oraz zadania do wykonania. Uczelnia przeznaczyła 10 laptopów na potrzeby studentów, w tym studentów niepełnosprawnych. W zależności od potrzeb, zasoby te będą zwiększane – po otrzymaniu informacji o takich potrzebach od Samorządu Studenckiego. Studenci mają też możliwość korzystania poza zajęciami z komputerów znajdujących się w bibliotece oraz czytelniku.

Budynek Uczelni jest przystosowany do potrzeb osób z niepełnosprawnością. Wejście do budynku ułatwia rampa, w budynku funkcjonuje winda dla osób z niepełnosprawnością ruchową, na każdym poziomie zapewnione jest odpowiednie zaplecze sanitarne przystosowane do osób z niepełnosprawnościami, a na parkingu znajdują się odpowiednio oznaczone miejsca parkingowe.

W przypadku zajęć dla grup, w których studiuje osoba z niepełnosprawnością ruchową, np. poruszająca się na wózku inwalidzkim są wydzielone odpowiednie stanowiska, miejsca we wszystkich aulach wykładowych, Symulatorach, Pracowniach i innych salach dedykowanych prowadzeniu zajęć praktycznych. W przypadku studentów ze spektrum autyzmu, zwraca się uwagę na takie rozłożenie zajęć, aby jak najskuteczniej wyeliminować stymulujące bodźce (np. nadmierną głośność).

W zakresie infrastruktury i wyposażenia dostosowanych do potrzeb studentów z niepełnosprawnością zapewnia się środki na: przystosowanie i opracowanie materiałów dydaktycznych i naukowych w formie dostępnej dla osób uprawnionych z różnymi rodzajami i stopniami niepełnosprawności; zakup literatury naukowej wspierającej proces kształcenia, z której mogą korzystać osoby uprawnione; nabycie sprzętu i urządzeń niezbędnych do wsparcia procesu dydaktycznego osób uprawnionych w celu ich wypożyczenia; likwidowanie barier architektonicznych w Uczelni; zapewnienie miejsc parkingowych dla osób uprawnionych; dostosowanie na terenie Uczelni miejsc, ciągów komunikacyjnych i sanitariatów w celu dostępności do korzystania osobom z niepełnosprawnościami; transport osób uprawnionych z niepełnosprawnościami narządu ruchu, poruszających się na wózkach lub posiadających innego rodzaju trudności w samodzielnym przemieszczaniu się z i do Uczelni; nieodpłatne użyczenie specjalistycznego sprzętu oraz zorganizowanie dodatkowych zajęć dydaktycznych, prowadzonych z uwzględnieniem specyficznych potrzeb wynikających z rodzaju niepełnosprawności studentów. Regulamin oraz formularze

wniosków dostępne są na stronie internetowej Uczelni, w zakładce Wsparcie osób niepełnosprawnych. Udogodnienia dla studentów z niepełnosprawnościami znajdują się także w Bibliotece Uczelni. W czytelni zorganizowane są dwa stanowiska dla osób z niepełnosprawnością ruchową. Ponadto Biblioteka dysponuje powiększalnikiem dla osób słabo widzących, który ułatwia korzystanie ze zbiorów. Na parkingu znajduje się miejsce dla osób korzystających z wózków inwalidzkich, a do budynku prowadzi specjalny podjazd.

W aulach audytoryjnych ze stałymi siedziskami oraz w pracowni informatycznej znajdują się miejsca przeznaczone dla osób niepełnosprawnych na wózku. W zakresie udogodnień dydaktycznych Państwowa Uczelnia Zawodowa im. prof. Stanisława Tarnowskiego w Tarnobrzegu przygotowała i udostępniła dla osób niewidomych, słabo widzących, niesłyszących oraz słabo słyszących zestawy komputerowe (komputery All in One, Klawiatura BigKeys, program powiększająco-udźwiękowiający i ubrajlawiający środowisko Windows, Wizualizer, odwrócone i powiększone myszy komputerowe BigTrack,, słuchawki LOGITECH CLEARCHAT PRO USB, program WINDOW EYES PRO, program ZOOMTEX), biurka z elektryczną regulacją wysokości, drukarki Braillovskie, lupy powiększające, odtwarzacz książek DAISY, wizualizer. Dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich oraz mających problem w poruszaniu się przygotowano udogodnienia w ciągach komunikacyjnych na terenie uczelni, zlikwidowano progi przy wejściach na teren sal wykładowych i ćwiczeniowych.

Uczelnia wzbogaciła się także o modułowe zestawy komunikacji ze studentami niepełnosprawnymi, które umożliwią zdalne załatwianie spraw studentów w dziekanatach. W celu zrozumienia potrzeb i problemów studentów z niepełnosprawnością oraz zapoznania z nimi pracowników Uczelni, przeprowadzone zostało szkolenie z zakresu udzielania pierwszej pomocy osobom niepełnosprawnym. Uczelnia w celu zbadania potrzeb Uczelni, kadry oraz samych studentów zatrudnia pełnomocnika ds. studentów niepełnosprawnych. Jego zadaniem jest stałe monitorowanie i analizowanie potrzeb osób niepełnosprawnych oraz ścisła współpraca ze środowiskiem osób z niepełnosprawnościami. Ponadto przeprowadzony został audyt uczelni przez zewnętrzną firmę, w celu zdiagnozowania potrzeb w zakresie dostępności obiektów i pomieszczeń dla osób z niepełnosprawnościami. W ramach projektu Narodowego Centrum Badań i Rozwoju Uczelnia we współpracy ze środowiskiem osób z niepełnosprawnościami wdraża racjonalne dostosowania procesu dydaktycznego oraz podniesiona została świadomość i kompetencje kadry, co w rezultacie niweluje ww. bariery i przekłada się na większą liczbę studentów na Uczelni. Zgodnie z założeniami projektu, przeprowadzona została diagnoza z zakresu dostępności architektonicznej Uczelni dla osób ze specjalnymi potrzebami. Ponadto zmodernizowane zostały obecnie wykorzystywane internetowe systemy informatyczne. Modernizacja polega na dostosowaniu ich do wytycznych WCAG 2.0, rozszerzeniu zakresu usług świadczonych drogą elektroniczną i podwyższenie jakości usług obecnie świadczonych w taki sposób, aby możliwe było ich wykorzystanie przez społeczność osób niepełnosprawnych.

Wśród udogodnień architektonicznych i sprzętu służącego osobom niepełnosprawnym Uczelnia posiada krzesła ze stolikami dostosowanymi dla osób leworęcznych oraz aule z miejscami przeznaczonymi dla osób niepełnosprawnych na wózkach. Parkingi uczelni posiadają wydzielone i oznaczone miejsca parkingowe dla osób z niepełnosprawnością. Budynek przy ul. Wyszyńskiego wyposażony jest w windę.

W ostatnim czasie Uczelnia wzięła udział w Ogólnopolskim Konkursie pn. „Uczelnia przyjazna osobom niepełnosprawnym”, w którym na poziomie regionalnym zdobyła pierwsze miejsce (spośród 16 Uczelni położonych na terenie województwa podkarpackiego) oraz trzecie miejsce w rywalizacji na poziomie krajowym.

Ważnym elementem infrastruktury Uczelni jest biblioteka, znajdująca się w budynku przy ulicy Wyszyńskiego 10.

Pomieszczenia biblioteczne w budynku przy ul. Wyszyńskiego 10

Lp.	Nazwa pomieszczenia	Liczba stanowisk/Ilość miejsc	Powierzchnia pomieszczenia
1.	Czytelnia	47 stanowisk	120,8 m ²
2.	Wypożyczalnia	5 stanowisk komputerowych	49,5 m ²
3.	Magazyn książek	-	143,8 m ² na 50 tys. woluminów
4.	Księgozbiór podręczny	-	58,0 m ² na 2,5 tys. woluminów
Razem:			372,1m²

Czytelnia zajmuje pomieszczenie o powierzchni 120,8 m² i dysponuje 47 miejscami

Studentom Uczelni udostępnia także **Wypożyczalnię**, którą zlokalizowano w pomieszczeniu o powierzchni 49,5 m². Wypożyczalnię wyposażono w 5 stanowisk komputerowych z dostępem do sieci Internet oraz do katalogu bibliotecznego. 3 stanowiska przygotowano dla osób niewidomych i słabowidzących: (zestawy komputerowe dla osób z dysfunkcją wzroku komputery All in One, Klawiatura BigKeys, program powiększająco-udźwiękujący i ubrajlawiający środowisko Windows, biurka z elektryczną regulacją wysokości). Ponadto elektroniczne lupy powiększające oraz wizualizer (LUMENS).

Biblioteka posiada pomieszczenie do magazynowania książek o powierzchni 143,8 m². Pomieszczenie to wyposażone jest w regały przesuwne przeznaczone na 50 tys. woluminów oraz magazyn księgozbioru podręcznego o powierzchni 58 m² przeznaczone na 2,5 tys. woluminów.

Biblioteka oferuje bezprzewodowy dostęp do Internetu za pomocą sieci WiFi (dostęp HOT SPOT). Opracowanie i udostępnianie księgozbioru odbywa się za pomocą komputerowego systemu bibliotecznego MOL Optivum.

Gromadzenie zbiorów w bibliotece PUZ w Tarnobrzegu związane jest z prowadzonymi kierunkami studiów oraz potrzebami studentów i pracowników uczelni. Gromadzona literatura poza potrzebami dydaktycznymi, wynikającymi ze wskazanej w sylabusach do poszczególnych przedmiotów literatury obowiązkowej i uzupełniającej, uwzględnia badania naukowe realizowane przez pracowników, prace dyplomowe studentów oraz nowe kierunki studiów otwierane w Uczelni. Gromadzona jest literatura najnowsza, wydana przez prestiżowe wydawnictwa. Uzupełnieniem wydawnictw zwartych są prenumerowane czasopisma polskie i obcojęzyczne. W 2024 roku biblioteka w bieżącej prenumeracie otrzymuje łącznie 24 tytuły czasopism, w tym 2 czasopisma obcojęzyczne, 3 czasopisma z zakresu bezpieczeństwa wewnętrznego. Na stronie Uczelni w zakładce biblioteka zamieszczono linki do wybranych czasopism dostępnych w wersji on-line.

W bibliotece znajduje się ponad 350 tytułów publikacji z zakresu bezpieczeństwa wewnętrznego.

Biblioteka wykupiła dostęp do 322 wybranych publikacji w największej w Polsce czytelni internetowej on-line IBUK LIBRA PWN. Czytelnia ta oferuje publikacje z zakresu nauk medycznych, humanistycznych, społecznych i ekonomicznych. Zapewnienie dostępu do tej bazy ma na celu m.in. zwiększenie dostępności do publikacji studentom niepełnosprawnym, którzy w przypadku orzeczenia

lekarskiego o braku przeciwwskazań do podjęcia nauki na studiach będą mieć stworzone optymalne warunki do efektywnego korzystania ze źródeł wiedzy.

Ponadto w ramach krajowej licencji biblioteka zapewnia dostęp do baz Wirtualnej Biblioteki Nauki (EBSCO, SpringerLink, Wiley Online Library, Web of Science, Scopus, Nature, Science), dzięki czemu studenci i pracownicy mają możliwość dotarcia do ogromnej liczby artykułów naukowych.

Ponadto biblioteka PUZ umożliwia sprowadzenie książek i innych materiałów naukowych w ramach wypożyczeń międzybibliotecznych. Studenci mają także możliwość korzystania z Cyfrowej wypożyczalni międzybibliotecznej książek i czasopism naukowych ACADEMICA.

Studenci mogą również korzystać ze zbiorów Biblioteki Pedagogicznej w Tarnobrzegu. Biblioteka Pedagogiczna posiada w swoich zbiorach m.in. publikacje z zakresu bezpieczeństwa wewnętrznego.

Biblioteka PUZ, monitoruje potrzeby studentów i pracowników w zakresie literatury wykorzystywanej w procesie kształcenia. Pracownicy i studenci mogą zgłaszać propozycje zakupu książek i czasopism do biblioteki. W miarę posiadanych środków finansowych Uczelnia kupuje po kilka egzemplarzy danego tytułu. Jeden egzemplarz każdej zakupionej książki trafia do czytelnicy, pozostałe egzemplarze są przeznaczone do wypożyczeń na zewnątrz na dłuższy okres czasu.

Ponadto pracownicy biblioteki przeglądają oferty księgarń i wydawnictw naukowych, wyszukując najnowsze pozycje książkowe przydatne w procesie kształcenia.

Planując zakupy księgozbioru brane są również pod uwagę opinie studentów oraz ich potrzeby związane z pisaniem prac dyplomowych, zaliczeniowych, czy też przygotowaniem się do zajęć.

W przypadku prenumeraty, wykaz poszczególnych czasopism co roku jest konsultowany z dziekanami i pracownikami. Czasopisma kupowane są w jednym egzemplarzu i udostępniane w czytelnicy. Księgozbiór biblioteki jest aktualny i zgodny z wykazami zalecanej literatury.

Utrwaloną praktyką są spotkania Dziekana ze studentami i zapoznanie się ze wszystkimi uwagami studentów dotyczącymi procesu kształcenia, także dotyczącymi infrastruktury. Z kolei nauczyciele akademicy na początku każdego roku, jak również na zebraniach pracowników zgłaszają do Dziekana swoje potrzeby w zakresie infrastruktury, w tym pomocy dydaktycznych. W Wewnętrznym Systemie Zapewnienia Jakości Kształcenia przewidziana jest ankieta dotycząca oceny infrastruktury Uczelni i dostępu do niej. Wyniki ankiety są opracowywane przez Komisję ds. Jakości Kształcenia dla kierunku bezpieczeństwo wewnętrzne, a następnie przedstawiane Dziekanowi i Prorektorowi ds. Kształcenia, Radzie programowej, Radzie pracodawców i Radzie Wydziału. Dziekan jest zobowiązany do niezwłocznego podjęcia działań po zapoznaniu się z wnioskami.

Zalecenia dotyczące kryterium 5 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeżeli dotyczy)

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 5 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia oraz działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności sformułowanych w zaleceniu o charakterze naprawczym
1.	Brak zaleceń	

Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku

Wydział Nauk Społecznych i Humanistycznych aktywnie podejmuje współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym ukierunkowaną na dostosowanie programów studiów do zdiagnozowanych oczekiwań pracodawców i ich doskonalenie. Współpraca ta jest prowadzona w zakresie konsultowania programów studiów oraz diagnozy oczekiwań pracodawców dotyczących przygotowania absolwentów kierunku *Bezpieczeństwo wewnętrzne*, kreowania nowych miejsc praktyk zawodowych i ich organizacji, realizacji prac dyplomowych o tematyce powiązanej z problematyką społeczno-gospodarczą regionu lub/i praktykami zawodowymi, współorganizacji seminariów, warsztatów i szkoleń, wykładów otwartych z udziałem przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego.

Uczelnia od początku jej powołania dynamicznie się rozwija, a otwartość na wszystkie środowiska społeczno-gospodarcze subregionu tarnobrzeskiego łączy środowisko akademickie, w tym studentów ze środowiskiem przedsiębiorców, pracodawców i przedstawicieli służb mundurowych. Zbudowane relacje sprzyjają prowadzeniu przez Wydział cyklicznych konsultacji ukierunkowanych na weryfikowanie zmieniających się oczekiwań pracodawców w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych absolwentów kierunku *Bezpieczeństwo wewnętrzne*. Stanowią one podstawę do modyfikacji i doskonalenia programu studiów z pracodawcami współpracującymi z Wydziałem. Forma konsultacji jest zróżnicowana i realizowana w trakcie spotkań, zajęć praktycznych prowadzonych przez pracodawców oraz w ramach organizacji praktyk zawodowych. Celem tych konsultacji jest dostosowanie programu i treści kształcenia do aktualnych potrzeb i trendów rynku pracy. Partnerami w tym procesie są m.in. Policja, straż Pożarna, Wojsko. W ramach Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia regularnie wdrażane są Procedury doskonalenia programów studiów, które mają na celu zdiagnozowanie potrzeb w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, które stanowią źródło informacji do przeprowadzenia ewaluacji, modyfikacji programów studiów na podstawie opinii interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych.

W ostatnich latach w ramach niniejszej procedury, swoimi spostrzeżeniami i opiniami dotyczącymi programu studiów na kierunku *Bezpieczeństwo wewnętrzne* podzielili się między innymi następujący interesariusze:

- studenci kierunku *Bezpieczeństwo wewnętrzne* (interesariusze wewnętrzni),
- nauczyciele akademicy z kierunku *Bezpieczeństwo wewnętrzne* (interesariusze wewnętrzni),
- pracownicy administracyjni Uczelni (interesariusze wewnętrzni),
- przedstawiciele Uczelnianego Samorządu Studenckiego (interesariusze wewnętrzni),
- Wydziałowa Rada Pracodawców,
- Komenda Miejska Policji w Tarnobrzegu,
- Starostwo Powiatowe w Tarnobrzegu,
- Wodne Pogotowie Ratunkowe Oddział Podkarpacki Tarnobrzeg,
- Ochotnicza Straż Pożarna Tarnobrzeg - Osiedle Sobów,
- Powiatowy Urząd Pracy w Tarnobrzegu,
- Urząd Miasta w Tarnobrzegu.

Wśród zaproponowanych sugestii, modyfikacji i działań wprowadzonych na podstawie powyższych konsultacji można wymienić m.in. następujące propozycje:

- wprowadzenie w programie studiów przedmiotów kształcących w językach obcych,
- zwiększenie nacisku na wybór tematów prac dyplomowych o charakterze analitycznym,
- powiększanie wyposażenia służącego do realizacji zajęć praktycznych np. walizki kryminalistycznej, wykrywaczy ukrytych kamer,
- w związku z rozwijającą się potrzebą wykorzystywania dronów w pracy zawodowej wprowadzenie przedmiotu kształcącego studentów w tym zakresie,
- wykorzystanie w procesie dydaktycznym w większym zakresie metody symulacji np. w postaci gier decyzyjnych oraz wykorzystanie do nauki pierwszej pomocy dostępnych na uczelni fantomów,
- zwiększenie nacisku na kształtowanie umiejętności komunikacji interpersonalnej, pracy w grupach, zasad mediacji i negocjacji poprzez z zastosowaniem na zajęciach scenek rodzajowych.

Praktyka zawodowa na kierunku *Bezpieczeństwo wewnętrzne* jest integralną częścią procesu kształcenia i podlega obowiązkowi zaliczenia. Każdego roku prowadzone jest badanie skuteczności osiągania efektów uczenia się podczas praktyk zawodowych. Opiekun praktyk z ramienia Uczelni przeprowadza konsultacje z opiekunami praktyk z ramienia zakładów pracy (hospitacje praktyk zawodowych) w zakresie oceny i propozycji zmian w programie studiów, a następnie przedstawia je Dziekanowi Wydziału.

Inną formą współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym jest zapraszanie interesariuszy zewnętrznych do udziału w konferencjach, wykładach otwartych, warsztatach i szkoleniach powiązanych z tematyką programu studiów.

W maju 2019 roku Uczelnia zorganizowała Międzynarodową Interdyscyplinarną Konferencję Naukową pt. „Horyzont zmian i prognoz gospodarczych oraz przeobrażeń społecznych globalizującego się świata”. Konferencja miała na celu m. in. wymianę poglądów praktyków oraz przedstawienie aktualnych wyników badań realizowanych w ośrodkach naukowych w kraju i za granicą, dotyczących różnych aspektów rozwoju gospodarczo-społecznego państw, regionów Europy i świata. Problematyka konferencji koncentrowała się m. in. na zagadnieniach dotyczących Polski w systemie światowego i europejskiego bezpieczeństwa, uwarunkowań militarnych, politycznych i kulturowych bezpieczeństwa, polityki migracyjnej i jej wpływu na bezpieczeństwo Europy i Polski, wpływie rozwoju technologii informatycznych na bezpieczeństwo społeczne, procedurach i strategiach bezpieczeństwa lokalnego, regionalnego i międzynarodowego, hybrydyzacji, sieciowości i asymetryczności bezpieczeństwa współczesnego świata oraz na cyberprzestępczości i cyberterroryzmie.

Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym miała również swoje odzwierciedlenie w organizacji 18 września 2023 roku przez Państwową Uczelnię Zawodową w Tarnobrzegu we współpracy z Sądem Okręgowym w Tarnobrzegu, Radą Terenową ds. Społecznej Readaptacji i Pomocy Skazanym dla obszaru Województwa Podkarpackiego oraz Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Tarnobrzegu zorganizowanej Konferencji Naukowej „Wielowymiarowość przemocy - strategie działań wobec osób doświadczających przemocy i osób stosujących przemoc”. W Konferencji udział wzięli pracownicy jednostek pomocy społecznej i interwencji kryzysowej, pracownicy oświaty, policji, sądów i ośrodków kuratorskich, nauczyciele akademicy oraz studenci kierunku Bezpieczeństwo wewnętrzne i Psychologia.

Uczelnia dąży do integracji ze środowiskiem akademickim oraz wymiany doświadczeń z innymi podmiotami regionu. W tym zakresie zainicjowano współpracę m.in. z Państwową Uczelnią Zawodową w Ciechanowie, Sądem Rejonowego w Mielcu, Ministerstwem Sprawiedliwości Czy Okręgową Służbą Więzienną w Rzeszowie.

W ramach współpracy z otoczeniem społeczno - gospodarczym studenci i nauczyciele akademicy wzięli aktywny udział w:

- czterech debatach społecznych organizowanych przez Uczelnię w porozumieniu z Komendą Miejską Policji w Tarnobrzegu. Tematyka debat dotyczyła cyberprzestępczości, narkotyków i dopalaczy,
- szkoleniu dla studentów kierunku Bezpieczeństwo wewnętrzne z bezpiecznej obsługi broni przeprowadzone przez 32. Batalion Lekkiej Piechoty w Nisku,
- zajęciach p.n. "Bezpieczeństwo osobiste w trakcie trwania konfliktu zbrojnego", zorganizowane w porozumieniu z Komendą Miejską Policji w Tarnobrzegu. Trójobszarowy panel, zawierał elementy teoretyczne dotyczące międzynarodowego prawa humanitarnego i konfliktów zbrojnych oraz elementy praktyczne, związane z udzielaniem pierwszej pomocy,
- spotkaniu studentów dotyczącego programu „Legia Akademicka” (ochotniczego szkolenia wojskowego studentów i absolwentów uczelni wyższych). Na spotkaniu prowadzonym przez Wojskowe Centrum Rekrutacji w Nisku kpt. Dawid Tomczyk przedstawił sposób kształcenia w Szkołach Legii Akademickiej, czas trwania ochotniczego szkolenia wojskowego w Szkołach Legii Akademickiej, a także sposób i tryb powoływania do odbycia szkoleń i zwalniania z odbywania szkoleń w Szkołach Legii Akademickiej. Nadmienić należy, że studenci kierunku Bezpieczeństwo wewnętrzne brali czynny udział w programach Legii Akademickiej, dla przykładu w 2021 roku szkolenie to ukończyło 21 osób,
- spotkaniu z przedstawicielami Wojskowego Centrum Rekrutacji w Nisku. Zajęcia ze studentami poprowadził mjr Krzysztof Jasiński - Szef Wydziału Rekrutacji i Promocji Wojskowego Centrum Rekrutacji w Nisku. Tematami spotkania były kwestie związane z programem kursów oficerskich i podoficerskich, szkoleniem kadry w szkołach Legii Akademickiej, służba w Terytorialnej Służbie Wojskowej czy udziałem w programach stypendialnych MON.

Uczelnia podejmuje także wspólne przedsięwzięcia ze szkołami średnimi funkcjonującymi w naszym regionie. Miało to swoje odzwierciedlenie w zorganizowanych przez Uczelnię obchodach Narodowego Święta Niepodległości pod hasłem Bezpieczna Niepodległa. W programie znalazły się zarówno aspekty historyczne jak też współczesne problemy związane z bezpieczeństwem. W swoje mury PUZ zaprosił uczniów i nauczycieli z tarnobrzeskich szkół średnich. Działanie zostało zorganizowane we współpracy z kołem modelarskim działającym w I Społecznym Liceum Ogólnokształcącym im. Hetmana Jana Tarnowskiego oraz żołnierzami 3. Podkarpackiej Brygady Wojsk Obrony Terytorialnej. W ramach tego wydarzenia odbyły się m. in wykłady przeprowadzone przez nauczycieli szkół średnich i nauczycieli akademickich Uczelni, prezentacja umundurowania i uzbrojenia żołnierskiego zorganizowana przez żołnierzy 3. Podkarpackiej Brygady Wojsk Obrony Terytorialnej, konkurs dla młodzieży szkół ponadpodstawowych na strzelnicy multimedialnej, zajęcia praktyczne dotyczące zasad udzielania pierwszej pomocy oraz zajęcia z zakresu bezpiecznego posługiwania się bronią palną, zrealizowane w uczelnianej strzelnicy multimedialnej.

Działająca w Państwowej Uczelni Zawodowej im. prof. Stanisława Tarnowskiego w Tarnobrzegu strzelnica multimedialna cieszy się bardzo dużym zainteresowaniem młodzieży tarnobrzeskich szkół. Wyposażona w program strzelań i moduł mieszanej rzeczywistości służy do prowadzenia ćwiczeń praktycznych na kierunku Bezpieczeństwo wewnętrzne Wydziału Nauk Społecznych i Humanistycznych. Jej zasoby wykorzystywane są także do prowadzenia zajęć z młodzieżą z tarnobrzeskich szkół. Szeroko pojętemu bezpieczeństwu poświęcone były zajęcia pn. "Bezpieczeństwo osobiste w trakcie trwania konfliktu zbrojnego", które Uczelnia zorganizowała wspólnie z Komendą Miejską Policji w Tarnobrzegu.

Współpraca z lokalną społecznością, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży miała także miejsce podczas Organizacji Akademii Zdrowia Państwowej Uczelni Zawodowej im. prof. Stanisława Tarnowskiego w Tarnobrzegu. W cyklu tematycznych spotkań dotyczących m. in: teoretycznych i praktycznych aspektów udzielania pierwszej pomocy czy depresji uczestniczyli studenci kierunku Bezpieczeństwo wewnętrzne, nauczyciele akademicy oraz młodzież z okolicznych szkół średnich.

Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym ma również miejsce poprzez organizowanie na Uczelni wykładów otwartych. Ich obszar tematyczny wpisuje się bezpośrednio w efekty uczenia się studentów kierunku Bezpieczeństwo wewnętrzne. Dla przykładu w ostatnich latach odbyły się następujące wykłady otwarte: „Komunikacja doskonała”, „Pandemia i co dalej?”, „Koncepcja Dezintegracji Pozytywnej w Resocjalizacji”, „Kryzysy Polski współczesnej 1990-2022”.

W ramach współpracy Wydziału z instytucjami otoczenia społeczno-gospodarczego studenci uczestniczą też w Targach pracy. Takie spotkanie odbyło się 18 kwietnia 2023 roku.

Na Wydziale funkcjonują procedury monitorowania i doskonalenia form współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym. W ramach wewnętrznego systemu zapewnienia jakości, dzięki ankietyzacji oczekiwań w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych możliwe jest między innymi aktualizowanie treści kształcenia oraz treści realizowanych podczas wykładów i zajęć praktycznych. W ramach cyklicznych spotkań regularnie w każdym roku akademickim w określonych datach, możliwy jest realny wpływ środowiska społeczno-gospodarczego, z którym współpracuje Wydział na proces ewaluacji programu studiów i doskonalenie jego realizacji.

Nadzór nad przebiegiem i formami współpracy z otoczeniem odbywa się corocznie w ramach monitorowania realizacji strategii rozwoju Uczelni. Dużą rolę w tym zakresie pełni Rada Uczelni, która pełni rolę doradczą w procesie podejmowania decyzji przez Rektora. Ma także na celu wspieranie procesu doskonalenia realizowanych programów studiów prowadzonych w Uczelni, dzięki pozyskiwaniu informacji o zmianach zachodzących na lokalnym rynku pracy.

Rada integruje środowisko społeczno - gospodarcze i aktywizuje oraz zacieśnia współpracę między Uczelnią a lokalną społecznością i pracodawcami. Z kolei na Wydziale Nauk Społecznych i Humanistycznych powołana została Rada Programowa dla kierunku Bezpieczeństwo wewnętrzne, której priorytetowym zadaniem jest opracowywanie i aktualizowanie programów studiów. Ponadto diagnozowanie zmian zachodzących na lokalnym rynku, w tym oczekiwań pracodawców, które zbierane są podczas licznych spotkań odbywa się w ramach dotychczasowej współpracy z przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego. Przedmiotowe konsultacje z interesariuszami zewnętrznymi prowadzone były w ramach indywidualnych spotkań, rozmów i dyskusji. Zbierane w ten sposób opinie są gromadzone w formie protokołów. Wydział zbudował i rozwija aktywną współpracę z kluczowymi podmiotami na lokalnym rynku.

Nauczyciele akademicy oraz studenci biorą aktywny udział w różnego rodzaju eventach, spotkaniach, konferencjach i wydarzeniach organizowanych na Uczelni. Stanowią one ważne źródło wymiany informacji, poszerzania wiedzy i dzielenia się nowoczesnymi rozwiązaniami.

Rozwijająca się współpraca pomiędzy pracodawcami a Uczelnią na trwałe wpisała się w popularyzowanie przedsiębiorczości akademickiej i ma duży wpływ na poziom kształcenia praktycznego na kierunku Bezpieczeństwo wewnętrzne oraz jego popularyzację w lokalnym środowisku.

Zalecenia dotyczące kryterium 6 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeżeli dotyczy)

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 6 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia oraz działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności sformułowanych w zaleceniu o charakterze naprawczym
1.	Szersze wykorzystanie doświadczeń międzynarodowych	Uczelnia podejmuje działania na rzecz szerszego wykorzystania doświadczeń międzynarodowych w realizowanym procesie kształcenia studentów. Odbywa się to poprzez wizyty studyjne w zagranicznych uczelniach, udziale nauczycieli w międzynarodowych konferencjach naukowych, organizowaniu przez Uczelnię konferencji naukowych, w tym międzynarodowych, stażach międzynarodowych, wykładach otwartych realizowanych przez zagranicznych naukowców, udziale w międzynarodowych forach, spotkaniach i dyskusjach. Działania te przyczyniają się do wymiany doświadczeń w zakresie nowoczesnych form kształcenia, aktualnych zagadnieniach dotyczących bezpieczeństwa międzynarodowego podejmowanych na zajęciach dydaktycznych, współpracy w zakresie realizacji badań naukowych.
2.	Włączenie do programu Erasmus+ studentów kierunku Bezpieczeństwo wewnętrzne	Uczelnia podejmuje corocznie wszelkie starania, aby zachęcić studentów i pracowników do udziału w projekcie. Działania te obejmują: dzień otwarty Erasmus+ - promocja i założenia programu Erasmus+, promocję programu na Dniach Otwartych Uczelni, Promocję medialną w gazecie lokalnych gazetach, promocję realizowaną przez koordynatora programu wśród studentów na bezpośrednich spotkaniach ze wszystkimi kierunkami studiów, dodatkowe spotkania ze studentami ukazujące korzyści płynące z uczestnictwa w programie, współpracę z Uniwersytetem Rzeszowskim i wizyty na Uczelni zaproszonych gości, którzy uczestniczyli w programie Erasmus+, prowadzenie na stronie Uczelni zakładki poświęconej Erasmus+, spotkania z Dziekanami Wydziałów promujące program, spotkania on-line.

Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku

Państwowa Uczelnia Zawodowa w Tarnobrzegu poszukuje konstruktywnych rozwiązań w zakresie aktywizowania studentów do zwiększenia poziomu aktywności zmierzającej do wzrostu poziomu umiędzynarodowienia kierunku Bezpieczeństwo wewnętrzne.

Podstawową formą współpracy zagranicznej jest udział pracowników i studentów w wyjazdach w ramach Programu Erasmus+, wizytach studyjnych. Uczelnia i Wydział są również otwarte na przyjmowanie studentów i pracowników z uczelni zagranicznych oraz zawieranie kolejnych

porozumień o współpracy zagranicznej. Należy podkreślić, iż PUZ posiada **kartę Erasmus+ dla Szkolnictwa Wyższego na lata 2021-2027**. **Karta Erasmus+ dla Szkolnictwa Wyższego (KARTA ECHE)** określa ogólne zasady działania w ramach programu Erasmus+. Szczegółowe informacje wraz z regulaminem zamieszczone są na stronie PUZ/studenci/ERASMUS+.

Pracownicy Uczelni mają także możliwość uczestniczenia w wizytach studyjnych w wiodących europejskich ośrodkach edukacyjnych, organizowanych przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego. W roku 2018 dr hab. Wojciech Gizicki, prof. ucz. uczestniczył w programie Erasmus+ w London Centre for Interdisciplinary Research.

W roku 2019 dwie osoby uczestniczyły w wyjeździe studyjnym w Aalborg University w Danii. Celem wizyt było poznanie sposobów organizacji i zarządzania zagranicznymi uczelniami oraz stosowanych tam dobrych praktyk, w tym: zasad konsolidacji uczelni, współpracy uczelni z otoczeniem społeczno-gospodarczym, rozwoju i wdrażania nowych metod edukacyjnych, a w związku z tym rozwijania kompetencji studentów i kardy akademickiej, zasad współpracy uczelni i instytucji badawczych, internacjonalizacji uczelni, komercjalizacji wyników badań oraz rozwoju kluczowych kompetencji uczelni.

W dniach 30 listopada – 2 grudnia 2021 nauczyciel akademicki -pracownik WNSiH brał udział w zdalnej konferencji: GlobState 2021 pt. Security Environment in the (Post) Pandemic World and Its Implications for the Conduct of Military Operations.

W 2022 roku jeden nauczyciel akademicki brał udział VII Międzynarodowym Program Stażu Naukowego „Laureaci Nagrody Nobla: Badanie Doświadczenia i Osiągnięć Zawodowych dla Kształtowania Osobowości Osiągającej Sukcesy i Transformacji Otaczającego nas Świata” w Dubaju, Oslo, Sztokholmie, Rzymie, Burgas, Nowym Jorku, Jerozolimie i Pekinie (online).

W dniu 30 września 2022, nauczyciel akademicki -pracownik WNSiH brał udział w konferencji: The artificial intelligence in the field of the security –advantages and threats, Plovdiv, Bułgaria.

W dniach 11-17 czerwca 2023 r. Prorektor ds. Rozwoju i Badań Naukowych PUZ - pracownik WNSiH w uczestniczył wizycie studyjnej i szkoleniu na Uniwersytecie w Cambridge w Wielkiej Brytanii w zorganizowanej przez Ministerstwo Edukacji i Nauki w ramach projektu „Liderzy w zarządzaniu uczelnią w ramach POWER”.

W dniach 13-19 czerwca 2023 roku nauczyciel akademicki uczestniczył w wizycie studyjnej na Uniwersytecie w Foggi we Włoszech w ramach programu Erasmus+.

Studenci kierunku *Bezpieczeństwo wewnętrzne* mogą uczestniczyć w wykładach i zajęciach praktycznych prowadzonych przez wykładowców z zagranicy. Dla przykładu w dniu 4 maja 2023 roku wykład otwarty „Bornout (Wypalenie zawodowe)” wygłosiła prof. Maria Oliinyk z Uniwersytetu Narodowego imienia Jurija Fedkowicza w Czerniowcach.

W dniach 30 listopada – 1 grudnia 2023 nauczyciel akademicki - pracownik WNSiH brał udział w formie zdalnej w V Międzynarodowej Konferencji Naukowej Wojna i bezpieczeństwo militarne nt. Drogi do pokoju, Siedlce.

28 – 30 listopada 2023, 6th Annual International Research Conference GlobState, In Search of Strategic and Operational Advantage in the (Post) War Security Environment, Warszawa – zdalnie.

W dniach 22 – 23 listopada 2023, nauczyciel akademicki-pracownik WNSiH brał udział w formie zdalnej w V Międzynarodowej Konferencji Naukowej Zagrożenia i wyzwania bezpieczeństwa współczesnego świata. Cyberbezpieczeństwo technologii informacyjnych, Rzeszów.

Uczelnia posiada Kartę Erasmus+ na lata 2021-2027 (wcześniej na lata 2014-2020), która uprawnia do realizacji stypendiów zagranicznych w ramach programu Erasmus+ akcja kluczowa 1.

Mobilność Edukacyjna osób, KA 131- HED- Mobilność studentów i pracowników instytucji szkolnictwa wyższego. Szczegółowe informacje zamieszczone są na stronie <https://puz.tarnobrzeg.pl/erasmus>.

W ramach programu Uczelnia, co roku aplikuje o środki, które umożliwiają realizację wyjazdów:

- a) studentów na praktyki,
- b) absolwentów na praktyki (staże absolwenckie),
- c) wyjazdy nauczycieli akademickich w celu prowadzenia zajęć w uczelni przyjmującej i przyjazdy pracowników z zagranicznych przedsiębiorstw w celu prowadzenia zajęć w uczelni wnioskującej,
- d) wyjazdy nauczycieli akademickich w celach szkoleniowych
- e) pracowników administracyjnych w celach szkoleniowych.

Program Erasmus+ jest realizowany w PUZ w wyniku podpisania umowy z instytucją zarządzającą programem Erasmus+. W Polsce na szczeblu ogólnokrajowym jest to Narodowa Agencja Programu ERASMUS+ i Europejskiego Korpusu Solidarności. Obecnie Uczelnia realizuje działania finansowane wynikające z umów zawartych w 2022 roku i 2023 roku. Projekty trwają po 24 miesiące. Wcześniejsze umowy zostały już rozliczone. Obecnie Uczelnia stara się także o środki finansowe aplikując wnioski na 2024 rok.

Państwowa Uczelnia Zawodowa w Tarnobrzegu poszukuje konstruktywnych rozwiązań w zakresie aktywizowania studentów i pracowników do zwiększenia poziomu aktywności zmierzającej do wzrostu poziomu umiędzynarodowienia na kierunku Bezpieczeństwo wewnętrzne.

Bardzo trudnym okresem stał się okres pandemiczny i popandemiczny. Ze względu na sytuację pandemiczną nie odbyła się żadna mobilność przewidziana w programie Erasmus+. Kierując się bezpieczeństwem studentów i pracowników Rektor Państwowej Uczelni Zawodowej w Tarnobrzegu wydał Zarządzenie nr 96/2020 wstrzymujące do odwołania międzynarodowe wyjazdy pracowników i studentów oraz przyjazdy międzynarodowe osób zapraszanych do Uczelni. Pandemia stała się głównym czynnikiem zagrażającym zdrowiu i uniemożliwiającym jakikolwiek wyjazd. Również ważnym czynnikiem blokującym mobilności w programie Erasmus+ stała się inwazja Rosji na Ukrainę. Z racji usytuowania Uczelni we wschodniej części Polski w województwie podkarpackim sytuacja bliskości i zagrożenia militarnego staje się w dalszym ciągu determinantem, który wpływa na zainteresowanie mobilnościami. Dotyczy to w największym stopniu studentów. Takim determinantem jest również niestabilna polityka migracyjna Europy, która nie zachęca do realizowania mobilności.

Uczelnia zawarła w 2023 roku Bilateral Inter-Institutional Agreement-University of Foggia - umowę o wymianie studentów i nauczycieli akademickich. W chwili obecnej podejmowane są działania dotyczące zawarcia umowy o współpracę z:

1. Chmielnickim Uniwersytetem Narodowym (Ukraina),
2. Głuchowskim Narodowym Uniwersytetem Pedagogicznym im. Oлександра Dowżenka (Ukraina),
3. The Casa Corpului Didactic George Tofan Suceava (Rumunia).

Sposób, częstość i zakres monitorowania stopnia umiędzynarodowienia w procesie kształcenia jest organizowany poprzez ankietyzację. Załącznik nr 23 do Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia w Państwowej Uczelni Zawodowej (Kwestionariusz oceny stopnia umiędzynarodowienia kształcenia dla studentów) oraz Załącznik nr 24 do Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia w Państwowej Uczelni Zawodowej (Kwestionariusz oceny stopnia umiędzynarodowienia kształcenia dla pracowników dydaktycznych lub administracyjnych) są narzędziami które służą zebraniu opinii pracowników dydaktycznych lub administracyjnych

i studentów na temat oceny stopnia umiędzynarodowienia kształcenia w Uczelni. Ankiety te dostarczają informacji dotyczącej uczestnictwa pracowników w konferencjach międzynarodowych czy prowadzeniu zajęć dydaktycznych w uczelniach partnerskich. Sprawdzają stopień zainteresowania studentów praktykami zagranicznymi i jakość kształcenia w zakresie języków obcych oraz fakultatywnych zajęć z języków obcych. Wskazują na działania Uczelni zachęcające i ułatwiające współpracę zagraniczną oraz dostępność i przydatność informacji o programie Erasmus+.

Ponadto w 2019 roku Uczelnie we współpracy z VUZF University of Finance, Business and Entrepreneurship (Bulgaria), Economic Research Institute of Bulgarian Academy of Sciences (Bulgaria), Kharkiv Educational and Scientific Institute of State Higher Educational University, "Banking University" National Bank of Ukraine (Ukraine), State Higher Educational University "Banking University", Faculty of Business Economics of the University of Economics in Bratislava with seat in Košice (Slovakia) zorganizowała Międzynarodową Interdyscyplinarną Konferencję Naukową pt. „Horyzont zmian i prognoz gospodarczych oraz przeobrażeń społecznych globalizującego się świata”.

Z kolei 10 czerwca 2021 studenci oraz nauczyciele akademicy mieli możliwość wzięcia udziału w wykładzie otwartym pod tytułem: "*Positive orientation and the self-concept*" ("*Orientacja pozytywna a koncepcja siebie*") przeprowadzony w języku angielskim przez mgr Agnieszkę Annę Laskowską (na platformie TEAMS).

Zalecenia dotyczące kryterium 7 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeżeli dotyczy)

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 7 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia oraz działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności sformułowanych w zaleceniu o charakterze naprawczym
1.	Brak zaleceń	

Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia

Uczelnia podejmuje liczne działania wspierające studentów, takie jak pomoc osobom z niepełnosprawnościami, wspieranie w procesie uczenia się, rozwoju naukowym, kreowaniu studenckich postaw przedsiębiorczych, bezpośrednim kształceniu w środowisku pracodawców, pomoc we wchodzeniu na rynek pracy, umożliwianie kontynuowania kształcenia na drugim stopniu, popularyzowaniu i rozwijaniu różnych form aktywności sportowej, organizacyjnej oraz wolontariatu.

Na Wydziale przyjęto model szerokiego wsparcia studentów w procesie uczenia się, od rozpoczęcia studiów po współpracę z absolwentami. Dziekan powołuje opiekunów poszczególnych lat studiów. Ich zadaniem jest wsparcie w rozwoju dydaktycznym, naukowym i organizacyjnym. W pierwszych dniach każdego nowego semestru Dziekan Wydziału spotyka się ze studentami wszystkich roczników. Celem tych spotkań jest przedstawienie najważniejszych informacji dotyczących organizacji roku akademickiego, przebiegu procesu kształcenia, organizacji praktyk zawodowych, zasad uzyskiwania stypendiów oraz zapomóg, dostępności programu Erasmus+ oraz uzyskanie informacji zwrotnej od studentów. W trakcie spotkania studenci mogą wypowiedzieć się na

wszystkie tematy związane z kształceniem na kierunku. W sprawach indywidualnych studenci mają możliwość bezpośredniego spotkania z Dziekanem w trakcie wyznaczonego cotygodniowego dyżuru.

Ponadto cykliczne spotkania ze studentami odbywają opiekunowie poszczególnych lat studiów. Istnieje także możliwość z nimi kontaktu telefonicznego i mailowego, poprzez system Teams oraz Clouda. Dodatkowo, każdy ze studentów może korzystać z konsultacji z opiekunami oraz nauczycielami akademickimi podczas ich dyżurów na Uczelni lub telefonicznie. Lista terminów konsultacji dostępna jest w Systemie CloudA, a także wywieszona jest na tablicach ogłoszeniowych. Przedmiotem konsultacji jest uzupełnienie wiedzy, pomoc w nabyciu umiejętności i rozwiązaniu zadań i inne. Ważną kwestią jest popularyzowanie wśród studentów bezpłatnej uczelnianej oferty sześciu języków obcych. Studenci zachęceni są także do podjęcia aktywności naukowej z pełnym wsparciem opiekunów kół naukowych, a także opiekunów roku.

Istotną formą wsparcia studentów są stypendia. Student może skorzystać z następujących rodzajów stypendiów: stypendium socjalne, stypendium dla osób niepełnosprawnych oraz stypendium Rektora, będące formą uznania za osiągnięte wyniki w nauce. Istnieje też możliwość wnioskowania o zapomogę dla studenta, która jest formą jednorazowej pomocy w szczególnych wypadkach lub sytuacjach losowych. Szczegółowe informacje umieszczone są na stronie internetowej Uczelni. W procedurze przyznawania świadczeń stypendialnych uczestniczą powołane przez Rektora komisje stypendialne, w skład których wchodzi nauczyciele akademicy, pracownik administracji i delegowani przez RUSZ przedstawiciele studentów. Ponadto w oparciu o obowiązujące przepisy, Uczelnia zapewnia możliwość skorzystania z kredytu studenckiego dla osób, które potrzebują wsparcia finansowego.

Studenci poza tradycyjnymi formami wsparcia, mają możliwość korzystania m.in. z nagród Rektora (Zarządzenie Rektora) za najlepszą pracę dyplomową. Uczelnia oferuje pomoc studentom również w przygotowaniu wniosku o stypendium Ministra.

Studenci uwrażliwiani są w programie zajęć z BHP na tematy z zakresu BHP, studenci rozpoczynający studia w Uczelni są zaznajamiani m. in. z tematyką równego traktowania bez względu na płeć, wiek, niepełnosprawność, rasę, religię, narodowość, przekonania polityczne, przynależność związkową, pochodzenie etniczne, wyznanie, orientację seksualną, zakazem dyskryminacji pośredniej i bezpośredniej oraz molestowania seksualnego, mobbingu. W ramach prewencji szkolenie obejmuje pouczenie o zakazie palenia tytoniu oraz e-papierosów, zakazie przychodzenia na teren Uczelni w stanie po spożyciu alkoholu, środków psychoaktywnych oraz spożywania ich na terenie Uczelni, zakazie wnoszenia na teren Uczelni przedmiotów i materiałów niebezpiecznych takich jak broń i broń gazowa oraz pneumatyczna, noży, paralizatorów, petard i fajerwerków.

W Państwowej Uczelni Zawodowej im. prof. Stanisława Tarnowskiego w Tarnobrzegu funkcjonuje Samorząd Studencki. Członkowie Samorządu Studenckiego aktywnie współpracują z Władzami Uczelni w zakresie promocji Uczelni oraz z Organizacjami Studenckimi przy ważnych akcjach charytatywnych jak i profilaktycznych. Angażują się w sprawy studenckie i starają się spełnić oczekiwania studentów. Rolą URSS jest między innymi aktywny udział w pracach Senatu, popularyzowanie różnych form aktywności wolontarystycznej i naukowej. Funkcjonowanie samorządu oparte jest na zasadach opisanych w Regulaminie Samorządu Studentów. Uczelniana Rada Samorządu Studentów współdecyduje m.in. o: regulaminie studiów, kryteriach oceny nauczyciela akademickiego. Rada kieruje przedstawicielemi studentów do komisji senackich oraz do organów powołanych przez Rektora realizujących zadania w obszarach kształcenia, jakości kształcenia, obsługi studentów, postępowania dyscyplinarnego, finansów i systemów, regulaminów itp. Działalność obejmuje np. wspieranie działalności studenckiej w zakresie wspierania inicjatyw

naukowych, kulturalnych, turystycznych, gospodarczych i sportowych studentów. URSS decyduje o podziale środków na funkcjonowanie kół naukowych i inne cele studenckie. Ponadto realizuje projekty o charakterze edukacyjnym, kulturowym, integracyjnym i rozrywkowym. Do tych projektów wpisują się działania zewnętrzne mające wpływ na rozwój samorządności studentów takie jak: udział w Forum Uczelni Podkarpackich, podpisanie porozumienia Samorządów Studenckich podkarpackich uczelni zawodowych w Jarosławiu, udział w Konferencji Parlamentu studentów RP w Zakopanem, udział w Zjeździe Sprawozdawczo – Wyborczym Forum Akademii Nauk Stosowanych PSRP w Nowym Targu.

W roku akademickim 2021/2022 Uczelnia zrealizowała dodatkowe zajęcia wyrównawcze w ramach programu wsparcia dla uczelni na zajęcia wyrównawcze dla studentów przyjętych na pierwszy rok stacjonarnych studiów pierwszego stopnia lub jednolitych studiów magisterskich. Zajęcia realizowane były w wymiarze 30 godzin dydaktycznych z przedmiotu Wiedza o społeczeństwie. Celem zajęć było wyeliminowanie ewentualnych różnic w przygotowaniu abiturientów do podjęcia studiów oraz wyrównanie poziomu wiedzy studentów na pierwszym roku studiów. Studenci nie ponosili odpłatności za udział w zajęciach, program był finansowany przez Ministerstwo Edukacji i Nauki.

Studenci, w ramach wsparcia, mają możliwość korzystania od roku 2021 z bezpłatnych indywidualnych konsultacji psychologicznych, realizowanych przez wykwalifikowanych psychologów, terapeutów i pedagogów.

W Uczelni realizowany był program „Legii Akademickiej” od 2017 roku, czyli od początku projektu – przygotowanego i zrealizowanego wspólnie przez Ministerstwo Obrony Narodowej i Ministerstwo Edukacji i Nauki. Uczelnia aktywnie włącza się w szkolenie wojskowe studentów – ochotników.

Udział w programie Legia Akademicka umożliwia studentom nabycie wiedzy i umiejętności praktycznych niezbędnych tak w sferze cywilnej, jak i służb mundurowych, w szczególności wojska. Uczestnictwo w projekcie na każdym jego etapie jest dobrowolne i ewentualna rezygnacja nie pociąga za sobą żadnych negatywnych skutków.

Współpraca z samorządem studenckim obejmuje główne obszary działalności Uczelni, ze szczególnym uwzględnieniem dydaktyki i jakości kształcenia oraz systemu wsparcia studentów. Jej przedstawiciele działają i reprezentują studentów przed władzami uczelnianymi. Członkowie Uczelnianej Rady Samorządu Studenckiego wchodzi w skład zespołów uczelnianych, w tym Senatu, Rady Uczelni, komisji stypendialnych i komisji dyscyplinarnych. Realizuje zadania w obszarach kształcenia, jakości kształcenia, obsługi studentów i regulaminów. Samorządowi zapewniono ponadto niezbędne środki finansowe oraz warunki do korzystania z ustawowej kompetencji, jaką jest decydowanie w sprawach rozdziału środków finansowych przeznaczonych na sprawy studenckie oraz organizacje studenckie – czego dowodem są m.in. sprawozdania dostępne w BIP. Przy wsparciu Uczelni samorząd uczestniczy w działalności Parlamentu Studentów RP, w tym regularnie deleguje swoich przedstawicieli na zjazdy i konferencje krajowe, co sprzyja wymianie doświadczeń oraz integracji środowiska studenckiego.

W Państwowej Uczelni Zawodowej im. prof. Stanisława Tarnowskiego w Tarnobrzegu działa 11 organizacji studenckich w tym 9 kół naukowych,

Studenci kierunku bezpieczeństwo wewnętrzne aktualnie działają w 3 z nich:

- w Kole Naukowym Bezpieczeństwa Wewnętrznego ARTEMIS, działającym od 04.12.2023 r.
- w Kole Naukowym Animus Fortis, które zostało założone 31 października 2023 r.
- w Psychologicznym Kole Naukowym IQ², które działa od 23.02.2021 r.

a wcześniej również w kołach które, w ostatnim czasie zakończyły swoją działalność tj:

- w Kole Naukowym Patologii Społecznej i Profilaktyki, które swoją działalność zakończyło w październiku 2023 r. oraz
- w Studenckim Kole Naukowym Bezpieczeństwa Wewnętrznego, które swoją działalność zakończyło w lutym 2020 r.

Wszystkie powyższe koła działają lub działały przy Wydziale Nauk Społecznych i Humanistycznych. Cele i zadania tych kół wpisują się w kierunek bezpieczeństwo wewnętrzne i umożliwiają studentom rozwój, dostosowany do ich indywidualnych potrzeb. Członkowie Kół poszerzają wiedzę kompetencje i umiejętności z zakresu nauk społecznych i nauk o bezpieczeństwie. Aktywnie biorą udział w projektach organizowanych przez Wydział Nauk Społecznych i Humanistycznych tj.: udział w wyjeździe do Kielc na XXXI Międzynarodowy Salon Przemysłu Obronnego, udział w spotkaniu zorganizowanym na Uczelni, promującym możliwość rozwoju zawodowego w strukturach Wojska Polskiego, udział w debacie społecznej, które miała miejsce w budynku Uczelni, pt.: „Cyberprzemoc”, zorganizowanej przez Komendę Miejską Policji w Tarnobrzegu, jak również promują swój kierunek kształcenia podczas Dni Otwartych Uczelni, przedstawiając możliwości swojego rozwoju w kołach naukowych.

Studenci również uczestniczą w projektach organizowanych przez Koła takich jak: organizacja wykładów otwartych, akcjach charytatywnych i akcjach profilaktycznych. W ostatnim czasie zorganizowali dla studentów Uczelni „Studencki dzień bez stresu przed sesją”, akcję profilaktyczną „Stop Przemocy”.

Uczelnia wspiera w działaniach członków kół naukowych oraz zapewnia im wsparcie finansowe i merytoryczne. Zawsze mogą liczyć na konsultacje z rektorem, prorektorami a przede wszystkim ze swoimi opiekunami naukowymi. Opiekę administracyjną nad kołami pełni dział kształcenia.

Na terenie Uczelni działa Biuro Karier, powołane w celu świadczenia studentom szeroko rozumianego wsparcia w wejściu i efektywnym funkcjonowaniu na rynku pracy. Pełni funkcję informacyjną, doradczą i pośredniczącą dla studentów.

W porozumieniu z Wojewódzkim Urzędem Pracy w Rzeszowie – Centrum Informacji i Planowania Kariery Zawodowej - organizowane są dyżury doradców zawodowych oraz warsztaty z zakresu aktywnego poszukiwania pracy. Potwierdzeniem zdobytych umiejętności jest zaświadczenie o ukończeniu warsztatu.

We współpracy z Punktem Informacyjnym Funduszy Europejskich w Tarnobrzegu oraz Punktem Informacyjnym Funduszy Europejskich w Mielcu organizowane są spotkania online oraz stacjonarne na temat możliwości wsparcia z Funduszy Europejskich. Studenci mogą uzyskać informacje jak i gdzie szukać różnego rodzaju wsparcia nie tylko na rozwój przedsiębiorczości, ale także na podnoszenie kwalifikacji zawodowych.

W latach 2021-2023 zorganizowano 16 warsztatów, w których uczestniczyło 390 osób oraz 8 spotkań ze specjalistą ds. Funduszy Europejskich.

Biuro Karier współpracuje z Powiatowym Urzędem Pracy w Tarnobrzegu w zakresie organizacji Targów Pracy oraz aktywnie w nich uczestniczy. Biuro Karier bierze aktywny udział w Uczelnianych Kubkach Biznesu – inicjatywie łączącej przedsiębiorców, ludzi ze świata nauki oraz studentów, w ramach której odbywa się szereg pokazów i wykładów. Kubek Biznesu umożliwia nawiązywanie kontaktów i ich wymianę w relacji studenci-pracodawcy. Organizatorem spotkań jest Państwowa Uczelnia Zawodowa im. prof. Stanisława Tarnowskiego w Tarnobrzegu oraz Fundacja Kubek Biznesu.

Na stronie internetowej Uczelni na bieżąco umieszczane są informacje o ofertach pracy, stażach, kursach, warsztatach, konkurach oraz innych wydarzeniach.

Proces wsparcia i motywowania studentów realizowany jest w sposób ciągły przez pracowników dydaktycznych, Prorektora ds. kształcenia, władze Wydziału, opiekunów lat, opiekunów praktyk zawodowych oraz ze strony organizacji studenckich.

Po zakończeniu każdego semestru studiów prowadzący są oceniani przez studentów.

W doskonaleniu procesu nauczania stosowane jest również hospitowanie nauczycieli akademickich, które odbywa się zgodnie z zaktualizowanym w 2023 roku harmonogramem. Dziekan sporządza semestralny plan hospitacji pracowników prowadzących zajęcia. Każdy nauczyciel akademicki powinien być hospitowany przynajmniej raz w okresie, któremu odpowiada ocena okresowa nauczyciela.

Dziekan Wydziału cyklicznie prowadzi konsultacje wśród pracowników i studentów na temat przebiegu procesu dydaktycznego oraz proponowanych zmian dotyczących realizacji zajęć dydaktycznych i praktyk zawodowych, a także dodatkowych zajęć realizowanych w formie wizyt studyjnych. Działania te ukierunkowane są na skuteczniejsze osiągnięcie efektów uczenia się, a także wzrost poziomu satysfakcji z kształcenia się na kierunku Bezpieczeństwo wewnętrzne.

Formą wsparcia studentów w zakresie uczenia się jest możliwość uczestnictwa w programie Erasmus+. Program umożliwia realizację wyjazdów: studentów na praktyki oraz absolwentów na praktyki (staże absolwenckie).

Pomoc osobom z niepełnosprawnościami reguluje Regulamin Wsparcia Osób Niepełnosprawnych w PUZ w Tarnobrzegu. Zasady i formy wsparcia studentów znajdują się na stronie internetowej Uczelni. Dokument ten zawiera informacje o kryteriach i trybie udzielania wsparcia na zadania związane z zapewnieniem warunków pełnego udziału studentów z niepełnosprawnościami w procesie rekrutacji i studiowania. Zgodnie z Regulaminem studiów Uczelni, w zależności od rodzaju niepełnosprawności, student może starać się o zmianę warunków uczestnictwa w zajęciach, możliwość używania komputera na zajęciach, zmianę formy egzaminów i zaliczeń dostosowaną do możliwości studenta, w tym wydłużenie czasu pisania testu, kolokwium do 60%, zmianę warunków uczestnictwa w zajęciach, indywidualną organizację studiów, uczestnictwo w zajęciach asystenta osoby niepełnosprawnej, wykonanie materiałów dydaktycznych w formie dostosowanej do jego potrzeb i możliwości, np. druk powiększony oraz o możliwość zadawania materiału w mniejszych częściach. Studentom niepełnosprawnym Uczelnia stwarza możliwość używania urządzeń rejestrujących dźwięk i obraz oraz indywidualną organizację toku studiów.

Dodatkowo studenci niepełnosprawni, którzy ubiegają się o przyjęcie na studia w PUZ są zwolnieni z opłaty rekrutacyjnej na studia, a także na podstawie umowy z firmą ubezpieczeniową, która ubezpiecza studentów od nieszczęśliwych wypadków, studenci z orzeczeniem o niepełnosprawności nie ponoszą kosztów za ubezpieczenie. Każdy student z niepełnosprawnością, posiadający orzeczenie o stopniu niepełnosprawności, studiujący w Państwowej Uczelni Zawodowej im. prof. Stanisława Tarnowskiego w Tarnobrzegu może ubiegać się o stypendium dla osób niepełnosprawnych, jak również o pozostałe stypendia tj. stypendium socjalne oraz stypendium Rektora na zasadach wynikających z Regulaminu świadczeń dla studentów. Studenci z orzeczonym stopniem niepełnosprawności informowani są o możliwości pomocy oraz udzielenia wsparcia przez Pełnomocnika Rektora ds. osób niepełnosprawnych.

Spotkania te odbywają się zarówno indywidualnie w biurze pełnomocnika, podczas spotkań organizowanych ze studentami w ramach zajęć dydaktycznych oraz przeprowadzanych szkoleń. Podczas tych spotkań studenci mogą uzyskać informacje o formach i rodzajach wsparcia, organizacji indywidualnego procesu studiów, zmiany formy przeprowadzenia zaliczeń i egzaminów, możliwości ubiegania się o wsparcie asystenta osoby niepełnosprawnej oraz innych formach wsparcia

realizowanych przez inne podmioty np. Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Podczas spotkań organizowanych ze studentami przez Pełnomocnika Rektora ds. osób niepełnosprawnych przedstawiane są najważniejsze aspekty związane z możliwością studiowania w uczelni osób z niepełnosprawnościami. Przedstawiane są rozwiązania pomagające w budowaniu relacji, stawianiu pierwszych kroków w karierze zawodowej, czy rozwijaniu pasji. Studenci mogą informować pełnomocnika o obszarach, które wymagałyby zmian bądź usprawnień w celu dostosowania procesu uczenia do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Studenci ze znacznym stopniem niepełnosprawności ubiegać się mogą o uzyskanie pomocy asystenta studenta niepełnosprawnego.

Pomoc dla studentów z niepełnosprawnościami, zarówno w procesie edukacji, jak i innych spraw związanych z niepełnosprawnością, świadczy Pełnomocnik Rektora ds. osób niepełnosprawnych. Zapisy o wyrównywaniu szans osób z niepełnosprawnościami w dostępie do edukacji zawarte są w: Regulaminie studiów, Wewnętrznym systemie zapewnienia jakości kształcenia oraz Regulaminie świadczeń dla studentów Państwowej Uczelni Zawodowej im. prof. Stanisława Tarnowskiego w Tarnobrzegu. W uczelni obowiązuje regulamin przyznawania wsparcia oraz dysponowania środkami z Funduszu Wsparcia Osób Niepełnosprawnych w ramach dotacji na zadania związane ze stwarzaniem studentom będącym osobami niepełnosprawnymi warunków do pełnego udziału w procesie kształcenia w PUZ. System pomocy materialnej dla studentów określony w Regulaminie świadczeń dla studentów Uczelni obejmuje m.in. stypendium dla osób niepełnosprawnych.

Ponadto w celu dostosowania Uczelni do potrzeb studentów z niepełnosprawnościami, pełnomocnik bierze udział w szkoleniach i konferencjach poświęconych perspektywom dalszego rozwoju systemów wsparcia osób z niepełnosprawnościami w procesie uczenia oraz działań dostępnościowych na Uczelniach. Szkolenia dotyczące wsparcia osób z niepełnosprawnościami są również organizowane dla pracowników dydaktycznych i administracyjnych, obejmują one m.in. kwestie integracji i pracy z takimi osobami. Udział w niniejszych wydarzeniach pozwala na poszerzenie wiedzy w zakresie potrzeb osób z niepełnosprawnościami oraz sposobach i modelach wsparcia dla tych osób.

Do potrzeb osób z niepełnosprawnościami dostosowana została infrastruktura Uczelni, w tym infrastruktura komunikacyjna dla poruszających się na wózkach inwalidzkich (znaki poziome i pionowe, miejsca parkingowe dla tych osób, podjazdy dla wózków inwalidzkich, przystosowane toalety, odpowiednio przystosowane pomieszczenia). W bieżącym roku akademickim na kierunku Bezpieczeństwo wewnętrzne studiuje łącznie 7 osób z niepełnosprawnościami.

Do form wsparcia dla studentów można także zaliczyć indywidualną organizację studiów, dającą szansę na częściowo indywidualne planowanie zajęć. Regulamin studiów umożliwia studentom otrzymanie zgody dziekana na indywidualną organizację studiów i dotyczy takich sytuacji jak: ciąża, opieka nad dzieckiem, niepełnosprawność lub w innych szczególnie uzasadnionych przypadkach.

W dziekanacie pracują dwie osoby na pełen etat, które cyklicznie poszerzają i aktualizują wiedzę oraz rozwijają swoje kompetencje zawodowe. Szkolenia, w których uczestniczy kadra administracyjna dotyczą w szczególności obsługi systemu POL-on (m.in. moduły: Pracownicy, Studenci, Kierunki studiów, Repozytorium Pisemnych Prac Dyplomowych), dokumentacji przebiegi studiów, a także kompetencji miękkich.

W pracy dziekanatu wykorzystywane są systemy informatyczne (system CloudaA). System ten umożliwia studentom dostęp do ich wyników w nauce, otrzymywanie informacji o płatnościach

i osiągnięciach naukowych oraz przeglądanie programów studiów. Dodatkowo istnieje możliwość komunikacji z wykładowcami i uczestnikami danych zajęć. Raz w roku przeprowadzane jest badanie ankietowe wśród studentów, dotyczące oceny pracy pracowników administracji.

Jak zostało przedstawione powyżej Uczelnia zapewnia różnorodne formy wsparcia aktywności studentów w zależności od bieżących potrzeb. Podejmowane działania są prowadzone systematycznie i przybierają zróżnicowane postaci. Studenci mają możliwość działania w uczelnianych organizacjach studenckich, jak również rozwijania swoich kompetencji i uzdolnień organizacyjnych w samorządzie studenckim. Obie formy działalności są wspierane z różnych pionów uczelni. Prorektorzy i opiekunowie organizacji studenckich pomagają pod kątem merytorycznym i planistycznym. Opiekunowie naukowcy odpowiadają za animowanie aktywności studenckiej oraz motywują studentów w zdobywaniu osiągnięć naukowych. Władze Uczelni zapewniają środki finansowe na realizację tych działań. Opiekę administracyjną nad uczelnianymi organizacjami studenckimi pełni Dział Kształcenia. Uczelnia oferuje również wsparcie infrastrukturalne, aby studenci mogli swobodnie realizować swoje statutowe działania na jej terenie tj. uczestniczenie w zajęciach ze strzelectwa, organizowanie akcji profilaktycznych, charytatywnych, okolicznościowych, organizowanie szkoleń dla studentów I roku przez Radę Uczelnianą Samorządu Studenckiego, organizację zebrań kół działających w Uczelni, możliwość organizacji wystaw prac artystycznych studentów, prowadzenia swojej aktywności poprzez informacje zawieszane w gablotach przynależnych do kół naukowych na korytarzach Uczelni, a także organizacja biura Samorządu Studenckiego w pełni wyposażonego w sprzęt biurowy, w którym studenci mogą prowadzić swoją działalność. Studenci Samorządu Studenckiego mogą liczyć na szeroko pojętą pomoc w realizacji swoich zadań, poprzez: opiekę organizacyjną udzielaną przez władze Uczelni przy planowaniu działań integracyjnych, kulturalnych dla studentów, opiekę prawną oferowaną przez radców prawnych Uczelni przy konsultacji tworzonych uchwał i analizie aktów prawnych. Studenci działający w Samorządzie Studenckim mają możliwość wyjazdu i uczestniczeniu na Konferencji Parlamentu Studentów RP, Forum Uczelni Podkarpackich, w Konwencji Przewodniczących Samorządu Studenckiego, gdzie podczas sesji plenarnych, warsztatów i szkoleń nabywają wiedzę i kompetencje potrzebne do aktywnej pracy na terenie Uczelni tj. członkostwo w: Komisjach Stypendialnych, Uczelnianej Komisji ds. Jakości Kształcenia, Radzie Uczelni, Senatu i Wydziału, przeprowadzenie szkolenia z praw i obowiązków studenta.

Problematyka antydyskryminacyjna i antymobbingowa jest w Państwowej Uczelni Zawodowej w Tarnobrzegu regulowana prawem wewnętrznym w Regulaminie Pracy oraz Zarządzeniu Rektora nr 95/2019 z dnia 16 października 2019 r. w sprawie *Procedury przeciwdziałania mobbingowi i dyskryminacji w Państwowej Uczelni Zawodowej im. prof. Stanisława Tarnowskiego w Tarnobrzegu*. Decydujące znaczenie dla całej społeczności akademickiej Uczelni ma drugi akt prawny. Zarządzenie ugruntowało pozycję i rolę mediatora na Uczelni oraz wprowadziło szczegółowe procedury postępowania w sprawach mobbingu oraz dyskryminacji wśród pracowników i studentów Uczelni. W myśl zarządzenia postępowanie w sprawie przeciwdziałania w Uczelni zjawiskom mobbingu i dyskryminacji oraz eliminowania ich skutków realizuje się w dwóch etapach:

- 1) mediacyjnym;
- 2) formalnym.

Na pierwszym etapie stosuje się postępowanie mediacyjne, celem którego jest polubowne rozwiązanie sporu lub konfliktu. Ugoda stron sporu lub konfliktu kończy postępowanie na etapie mediacyjnym bez następstwa etapu formalnego.

Organy przeciwdziałające mobbingowi i dyskryminacji w Uczelni to: Komisja ds. Przeciwdziałania Mobbingowi i Dyskryminacji – powoływana każdorazowo w określonej sprawie oraz Mediator – powoływany na czas określony nie dłużej jednak niż do końca kadencji Rektora. Mediator został powołany w dniu 30.09.2021r. na mocy Zarządzenia Rektora nr 70A/2021 z dnia 30.09.2021r.

W myśl zarządzenia w sprawie *Procedury przeciwdziałania mobbingowi i dyskryminacji w Państwowej Uczelni Zawodowej im. prof. Stanisława Tarnowskiego w Tarnobrzeg* każdy zainteresowany ma możliwość zgłoszenia skargi do Mediatora jako osoby pierwszego kontaktu, służącej zainteresowanym wsparciem i pomocą. Mediator po przyjęciu skargi obowiązany jest do:

1. rozpoznania sprawy, przeprowadzenia spotkania z zainteresowanym i ewentualnego zakwalifikowania jej do etapu formalnego - w ciągu 14 dni od dnia wpłynięcia oficjalnej skargi,
2. służenia stronom sporu lub konfliktu pomocą we wzajemnej komunikacji, w określeniu interesów i kwestii do dyskusji oraz w dojściu do porozumienia;
3. przedstawienia stosownej informacji dotyczącej funkcjonowania regulacji obowiązujących w zakresie przeciwdziałania mobbingowi i dyskryminacji na terenie Uczelni,
4. podjęcia próby rozwiązania problemu w jak najmniej stresujący dla uczestników sposób,
5. dołożenia wszelkich starań, aby strony konfliktu zgodziły się na przeprowadzenie mediacji,
6. przeprowadzenia mediacji, które mają charakter poufny,
7. zaproponowania stronom sposobu rozwiązania problemu,
8. w przypadku pomyślnie zakończonego postępowania mediacyjnego - przygotowania i doprowadzenia do podpisania przez strony ugody (porozumienia),
9. przygotowania dokumentu o toku przeprowadzenia sprawy kończącego etap mediacyjny (w czterech egzemplarzach po jednym egzemplarzu dla zainteresowanego, dla osoby/osób której/ych dotyczy zarzut, Rektora oraz do akt sprawy), który jest niezbędny do rozpoczęcia procesu na etapie formalnym w przypadku niepodpisania ugody (porozumienia),
10. niezwłocznego przekazania dokumentacji Przewodniczącemu Komisji powołanej przez Rektora indywidualnie do rozstrzygnięcia danej sprawy w celu wszczęcia postępowania formalnego.

Czynności podejmowane przez Komisję ds. Przeciwdziałania Mobbingowi i Dyskryminacji obejmują postępowanie formalne. W ciągu 30 dni od powołania Komisji, Przewodniczący ustala stan faktyczny i ocenia czy uprawdopodobnione zostało podejrzenie mobbingu lub dyskryminacji. Komisja obraduje na posiedzeniach. Z każdego posiedzenia sporządza się protokół, który jest podpisywany przez wszystkich uczestników posiedzenia. Komisja jest upoważniona do:

1. wglądu w dokumenty niezbędne do wyjaśnienia sprawy,
2. wysłuchania dokonującego zgłoszenia oraz obwinionego o mobbing i dyskryminację,
3. wezwania i wysłuchania osób wskazanych przez strony postępowania jako świadkowie zdarzeń,
4. przeprowadzenia innych działań, które miałyby istotne znaczenie w postępowaniu wyjaśniającym.

Po przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego, Komisja zwykłą większością głosów, podejmuje decyzję co do zasadności rozpatrywanego zgłoszenia i przygotowuje pisemną opinię w tej sprawie wraz z uzasadnieniem. W ciągu 14 dni od zakończenia postępowania Przewodniczący Komisji przekazuje opinię wraz z uzasadnieniem Rektorowi, dokonującemu zgłoszenia, domniemanemu sprawcy oraz jego przełożonym. Rektor podejmuje dalsze kroki wobec sprawcy, poprzez skierowanie

sprawy do Komisji Dyscyplinarnej lub zastosowanie sankcji zgodnie z Regulaminem Pracy PUZ w Tarnobrzegu.

Zalecenia dotyczące kryterium 8 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeżeli dotyczy)

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 8 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia oraz działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności sformułowanych w zaleceniu o charakterze naprawczym
1.	Brak zaleceń	

Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach

Głównym kanałem udostępniania aktualnych informacji jest strona internetowa Uczelni, która funkcjonuje jako witryna pod adresem www.puz.tarnobrzeg.pl. Intuicyjna konstrukcja strony ułatwia dostęp do publikowanych treści, lokowanych w tematycznych zakładkach.

Wśród miejsc dostępu dla poszczególnych grup interesariuszy znajduje się zakładka *UCZELNIA* zawierająca prezentację PUZ w Tarnobrzegu oraz między innymi informacje dotyczące wydziałów, strategii i jakości kształcenia. Osoby zainteresowane podjęciem studiów w zakładce *DLA KANDYDATÓW* znajdą niezbędne wskazówki dotyczące: oferty kształcenia, programów studiów i sylabusy, jak przejść proces rejestracji internetowej i aplikować na wybrane kierunki studiów a także zasoby informujące o zasadach rekrutacji na dany rok akademicki, kalendarz rekrutacyjny, wymagane dokumenty, opłaty, wsparcie dla kandydatów cudzoziemców i osób z niepełnosprawnością, wymagań stawianych kandydatom oraz stypendia. Zakładka *DLA STUDENTÓW* zawiera informacje związane z działalnością samorządu studenckiego, organizacji studenckich, Biura Karier, stypendiów, kredytu studenckiego, zasad ubezpieczenia, praktyk zawodowych oraz wsparciem dla studentów z niepełnosprawnością i wsparcia psychologicznego dla studentów. To również miejsce, gdzie Dziekanaty udostępniają informacje dotyczące organizacji roku akademickiego, sesji egzaminacyjnej, zasad dyplomowania i wzory podań w sprawach studenckich. W zakładce *DLA STUDENTÓW* umieszczone zostały również instrukcje korzystania z programów informatycznych wdrożonych na Uczelni. Informacje publikowane dla absolwentów i pracowników Uczelni znajdują się w zakładkach z nazwami dedykowanymi tym grupom. Ponadto architektura strony internetowej ułatwia sprawną nawigację w układzie kaskadowym i daje możliwość zapoznania się z ofertą kształcenia, charakterystyką poszczególnych kierunków studiów, Akademickim Centrum Kształcenia Praktycznego. Bieżące wydarzenia i komunikaty udostępniane są w module aktualności.

Biuletyn Informacji Publicznej PUZ w Tarnobrzegu zapewnia otwarty dostęp do informacji związanej z działalnością Uczelni. Stanowi kluczowe źródło przekazu treści informacyjnych w postaci aktów prawnych, dotyczących programów studiów, zasad i trybu przyjmowania na studia, świadczeń dla studentów, opłat, wzorów dokumentów ukończenia studiów oraz innych istotnych informacji objętych wymogami prawa w zakresie ich udostępnienia.

Internetowy System Obsługi Studiów CLOUDA, którego pełne uruchomienie nastąpiło 1 października 2022 r. to narzędzie umożliwiające Uczelni skuteczne przekazywanie informacji

dedykowanych studentom, osobom prowadzącym zajęcia i innym pracownikom za pomocą platformy online. To również wielopoziomowy system zarządzania Uczelnią, publikacji aktów prawnych i planów zajęć, sylabusów, obsługi toku studiów, realizacji wymogów programów studiów, weryfikacji efektów uczenia się, procesu dyplomowania, przyznawania świadczeń studentom. Nowoczesna struktura systemu CLOUDA umożliwia bezpieczne korzystanie z jego zasobów wszystkim użytkownikom, posiadającym do niego nadany przez administratorów dostęp. To także narzędzie do przekazu informacji za pomocą danych wprowadzonych przez użytkowników (adres email, numer telefonu).

Integralną częścią CLOUDA jest *System Internetowej Rekrutacji Kandydatów (SIRK)* to narzędzie wykorzystywane przez Uczelnię do efektywnego zarządzania procesem rekrutacji. Ten system umożliwia przeprowadzenie całości procesu rekrutacyjnego online, od rejestracji danych, aplikacji na wybrane kierunki, składanie podań i wymaganych dokumentów po publikację wyników i dokonywanie zgłoszeń do Uczelni. SIRK umożliwia bieżącą komunikację z kandydatami oraz zapewnia dostęp do informacji związanych z rekrutacją.

Tradycyjnym źródłem przekazu informacji pozostają tablice informacyjne, które znajdują się w budynkach Uczelni przy ulicy Sienkiewicza 50 i Wyszyńskiego 10. Ponadto bieżące informacje są przekazywane przez Samorząd Studencki, opiekunów lat studiów, starostów i grupowych.

Platformy Microsoft 365 Teams, Skype, Zoom to również kanały informacji i komunikacji, z których Uczelnia korzysta realizując zadania organizacyjne, szkoleniowe i edukacyjne w kontaktach z różnymi interesariuszami.

Uczelnia ponadto wykorzystuje media społecznościowe (Facebook, Instagram) jako skuteczne narzędzia przekazywania informacji, komunikowania się ze społecznością akademicką oraz zwiększanie swojego zasięgu w zakresie promocji i reklamy. Dzięki tej formie regularnie publikowane aktualności, informacje o wydarzeniach, konferencjach, oferta kształcenia, prezentacja poszczególnych kierunków studiów mogą dotrzeć do kandydatów, studentów, pracowników i społeczności lokalnej.

Ważnym źródłem informacji o Uczelni są jej absolwenci, partnerzy oraz media lokalne. Ich pozytywne opinie, wsparcie i relacje wpływają na zwiększenie zainteresowania ofertą i działalnością wśród przyszłych studentów i budowanie mocnych relacji z otoczeniem.

PUZ w Tarnobrzegu realizuje procedurę upowszechniania i aktualizowania informacji dotyczących Uczelni jako kluczowego zadania w zapewnieniu jakości kształcenia i budowaniu zaufania, transparentności działań, pozytywnego wizerunku i spełnienia wymogów społeczeństwa informacyjnego.

Ważnym elementem procesu monitorowania przepływu informacji jest wprowadzanie dobrych praktyk w tym zakresie. Próbą reagowania na zmienność otoczenia i terminowość realizacji obowiązków są tworzone na Uczelni zespoły zadaniowe, grupy problemowe, zebrania pracowników Wydziału i przede wszystkim rady. W ramach tych grup omawiane są między innymi problemy bieżące oraz wymieniane są pomysły dotyczące realizowanych i przyszłych projektów, zadań i obowiązków Uczelni. Analizie podlegają również terminowość i skuteczność przepływu i dostęp do informacji publicznej

Jednym ze sposobów zawiadamiania o nieadekwatności wykorzystanych kanałów informacji i zakresu ich udostępniania do potrzeb studentów, kandydatów czy absolwentów są spotkania władz wydziału z przedstawicielami tych grup. W ramach badań ankietowych realizowanych w trakcie szeroko rozumianego procesu zapewnienia jakości kształcenia i funkcjonowania Uczelni studenci i absolwenci dokonują oceny dostępu i zakresu przekazywanej informacji.

Interesariusze zewnętrzni mają możliwość wpływu na treści programowe oraz bezpośrednią ocenę bieżącego stanu i formułowanie postulatów w zakresie dostępności informacji, dzięki obecności w różnych grupach, zespołach i radach funkcjonujących na Uczelni/Wydziale.

Zalecenia dotyczące kryterium 9 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeżeli dotyczy)

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 9 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia oraz działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności sformułowanych w zaleceniu o charakterze naprawczym
1.	Brak zaleceń	

Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów

Polityka jakości obejmuje system zapewnienia jakości kształcenia, którego cele sprowadzają się do stałego monitorowania jakości kształcenia w Uczelni, poprzez stworzenie mechanizmów zarządzania i permanentnego doskonalenia systemu, a także wypracowania procedur zapewniania jakości kształcenia, służących podnoszeniu poziomu wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych studentów.

Wewnętrzny System Zapewnienia Jakości Kształcenia został wprowadzony uchwałą nr 15/2007 Senatu Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. prof. Stanisława Tarnowskiego w Tarnobrzegu z dnia 26 marca 2007 roku. W ramach jego systematycznej ewaluacji, doskonalenia oraz dostosowania do obowiązujących przepisów prawa, dokument był wielokrotnie aktualizowany. Obecnie od 1 października 2022 obowiązuje WSZJK, wprowadzony uchwałą Senatu nr 8/2022 z dnia 22 czerwca 2022 roku w sprawie wprowadzenia Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia. W 2024 roku wprowadzono Uchwałą Senatu nr 4/2024 z dnia 16 stycznia 2024 roku, zmiany które uszczegóławiają treści załączników nr 15, 16, 17 oraz 21.

W celu usprawnienia procesów związanych z zapewnieniem jakości kształcenia Pełnomocnik ds. Jakości Kształcenia prowadzi stronę internetową, na której udostępnia najważniejsze dokumenty związane z WSZJK, pod adresem: <https://puz.tarnobrzeg.pl/jakosc-ksztalcenia>.

Nadzór merytoryczny, organizacyjny i administracyjny nad kierunkami studiów, w tym również nad kierunkiem bezpieczeństwo wewnętrzne jest regulowany przez dokumenty wewnętrzne Uczelni, w tym: Statut Państwowej Uczelni Zawodowej im. prof. Stanisława Tarnowskiego w Tarnobrzegu, Regulamin Organizacyjny, Regulamin Studiów, Uchwały Senatu, Zarządzenia Rektora oraz wynika z regulacji Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia.

Rektor sprawuje nadzór nad funkcjonowaniem i doskonaleniem wewnętrznego systemu zapewnienia jakości poprzez powołanie Uczelnianej Komisji ds. Jakości Kształcenia oraz Pełnomocnika Rektora ds. Jakości Kształcenia. Przewodniczącym Komisji jest Prorektor ds. Kształcenia. Uczelniana Komisja ds. Jakości Kształcenia przygotowuje coroczne raporty analizujące i oceniające jakość kształcenia (m.in. w zakresie procesu kształcenia, infrastruktury i zasobów edukacyjnych, udziału interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych w pracach dotyczących jakości kształcenia, aktów prawnych regulujących kształcenie i sprawy socjalne, wyrównywania szans edukacyjnych osób niepełnosprawnych, warunków i sposobów podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu

kształcenia, informacji na temat kształcenia i ich upowszechnianie, badania losów absolwentów, oceny wsparcia studentów, oceny polityki jakości, projektowania, zatwierdzania, monitorowania, przeglądu i doskonalenia programów studiów).

Z kolei zakres obowiązków Pełnomocnika obejmuje m.in.: działania o charakterze koncepcyjnym i organizacyjnym, zmierzające do zapewnienia i podnoszenia jakości kształcenia. Działania te dotyczą m.in. współdziałania z Prorektorem ds. Kształcenia, Dziekanami i Radami Wydziałów przy opracowywaniu strategii rozwoju oferty dydaktycznej Uczelni, współpracy w ramach opracowywania zasad zatwierdzania, monitorowania oraz systematycznego i kompleksowego przeglądu programów studiów. Zakres obowiązków Pełnomocnika dotyczy również współpracy z Biurem Karier i Spraw Studenckich w zakresie planowania strategicznego, rozwijania i zarządzania systemem analiz, badań oraz ewaluacji Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia. Do zadań Pełnomocnika Rektora ds. Jakości Kształcenia należą również: tworzenie projektów procedur, uchwał i zarządzeń dotyczących zapewnienia i doskonalenia Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia, sporządzanie raportów na podstawie wyników ankiet oraz ich analiza, opracowywanie dokumentów, raportów i analiz dotyczących jakości kształcenia, sporządzanie sprawozdania z funkcjonowania Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia wraz z wnioskami służącymi jego stałemu doskonaleniu, nadzór nad prawidłowym przebiegiem realizacji procesu dydaktycznego w zakresie planowej realizacji zajęć.

Bezpośredni nadzór merytoryczny nad jakością kształcenia na kierunku Bezpieczeństwo wewnętrzne od roku akademickiego 2023/2024 sprawuje Komisja ds. Jakości Kształcenia dla kierunku Bezpieczeństwo wewnętrzne, w skład której wchodzi zatrudnieni w Państwowej Uczelni Zawodowej im. prof. Stanisława Tarnowskiego w Tarnobrzegu nauczyciele akademicy oraz osoby niebędące nauczycielami akademickimi (student).

Do zadań Komisji ds. Jakości Kształcenia dla kierunku bezpieczeństwo wewnętrzne należy ocena jakości procesu kształcenia ze wszystkimi elementami składającymi się na realizację tego procesu, ze szczególnym uwzględnieniem następujących zagadnień: ocena procesu kształcenia (koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się); realizacja programu studiów (treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się); weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się (zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie); współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku; ocena infrastruktury i zasobów edukacyjnych wykorzystywanych w realizacji programu studiów oraz jego doskonalenie; ocena punktowego systemu rozliczania pracy studentów (punkty Europejskiego Systemu Transferu i Akumulacji ECTS); ocena warunków i sposobów podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku, w tym ocena mobilności studentów.

Podstawą oceny skuteczności Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia był roczny raport Uczelnianej Komisji ds. Jakości Kształcenia, a od 2023 roku także roczne raporty Komisji ds. Jakości Kształcenia dla danego kierunku.

Procedury, wymogi i zasady projektowania oraz zatwierdzania programu studiów zostały określone uchwałą Senatu nr 8/2022 z dnia 22 czerwca 2022 roku w sprawie wprowadzenia Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia, w rozdziale 3.3.10. Polityka jakości, zasady projektowania, zatwierdzania, monitorowania, przeglądu i doskonalenia programów studiów (<https://puz.tarnobrzeg.pl/jakosc-ksztalcenia>). W projektowaniu programu studiów udział biorą interesariusze wewnętrzni, tj. studenci, władze Uczelni, nauczyciele akademicy lub inne osoby

prowadzące zajęcia, pracownicy administracyjni oraz interesariusze zewnętrzni i inne podmioty współpracujące w realizowaniu WSZJK. Przedstawiciele samorządu studentów są członkami Senatu, Uczelnianej Komisji ds. Jakości Kształcenia, Komisji ds. Jakości Kształcenia dla kierunku bezpieczeństwo wewnętrzne, Rady Wydziałowej, Rady programowej dla kierunku bezpieczeństwo wewnętrzne. Interesariusze zewnętrznymi (pracodawcy, zakładowi opiekunowie praktyk, absolwenci, nauczyciele szkół średnich, praktycy zawodu) biorą udział w projektowaniu i modyfikowaniu programu studiów dzięki narzędziom wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia. Sugestie i postulaty interesariuszy zewnętrznych na temat programu studiów są zebrane w protokołach spotkań Rad Pracodawców oraz Rad Programowych dla danego kierunku studiów. Wiele informacji uzyskiwanych jest także w nieformalnych rozmowach z pracodawcami, praktykami zawodu i absolwentami kierunku. Dobrą praktyką jest organizowanie wspólnych spotkań poszczególnych komisji i rad, zapraszanie gości (interesariuszy zewnętrznych i nauczycieli praktyków zawodu). Pozwala to na wymianę zdań, dyskusję nad treściami i formami kształcenia na kierunkach studiów. Informacje i opinie przekazywane są podczas spotkań za pośrednictwem Dziekana, a także innych osób biorących udział w spotkaniach do poszczególnych komisji i rad. W projektowaniu programu studiów uwzględnione zostają wnioski wynikające z analizy zgodności efektów uczenia się z potrzebami otoczenia społeczno-gospodarczego, w tym rynku pracy oraz wnioski z analizy monitoringu karier zawodowych absolwentów Uczelni. Przykładem zakresu, form i wpływu interesariuszy jest opiniowanie przez Radę Pracodawców tematyki prac dyplomowych zgłoszonych do realizacji na kierunku bezpieczeństwo wewnętrzne, postulat zakupu walizki kryminalistycznej, gier decyzyjnych i innego sprzętu dydaktycznego kształtującego umiejętności praktyczne oraz zwiększenia nacisku na aktywne metody prowadzenia zajęć, kształtowania umiejętności pracy zespołowej i komunikacji interpersonalnej a także zasad prowadzenia negocjacji i mediacji. Postulaty pracodawców zostały uwzględnione w realizowanych zajęciach np. gry decyzyjne wykorzystywane są na zajęciach Stany nadzwyczajne w państwie oraz Zarządzanie kryzysowe – gry decyzyjne, walizka kryminalistyczna wykorzystywana jest na zajęciach praktycznych z przedmiotu Kryminologia i kryminalistyka, wykrywacze ukrytych kamer wykorzystywane są na zajęciach Czynności operacyjno-rozpoznawcze natomiast na zajęciach Ratownictwo wodne oraz nowe technologie ratownicze studenci zapoznają się z możliwością wykorzystywania dronów oraz innego sprzętu w prowadzonych akcjach z zakresu bezpieczeństwa.

Zatwierdzanie programu studiów odbywa się w dwóch etapach. Najpierw Dziekan Wydziału projektowanego kierunku studiów przedkłada Rektorowi, zatwierdzony przez Radę Wydziału, wniosek o skierowanie pod obrady Senatu uchwały w sprawie programu studiów określonego kierunku, poziomu, profilu i formy wraz z załącznikiem w postaci programu studiów, a także opinię Rady Uczelnianej Samorządu Studenckiego dotyczącą programu studiów oraz uchwałę Rady Wydziału w sprawie zatwierdzenia programu studiów. Następnie Uchwałę w sprawie ustalenia programu studiów określonego kierunku, poziomu, formy i profilu kształcenia podejmuje Senat. Za zgodność programu studiów z wymaganiami określonymi w przepisach odpowiada Dziekan.

W Uczelni systematyczna ocena i doskonalenie programu studiów jest oparta o wyniki analizy miarodajnych oraz wiarygodnych danych i informacji poprzez stosowanie narzędzi Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia, w szczególności są to: Protokół z konsultacji z interesariuszami wewnętrznymi (zał. nr 10), Procedura pozyskiwania i przetwarzania informacji od interesariuszy zewnętrznych i wewnętrznych dotyczących projektowania, realizacji i ewaluacji programu studiów (zał. nr 14), Kwestionariusz oceny jakości kształcenia – student (zał. nr 16), Kwestionariusz oceny jakości kształcenia – nauczyciel akademicki (zał. nr 17), Kwestionariusz oceny

praktyki zawodowej (zał. nr 3), Protokół z hospitacji zajęć dydaktycznych (zał. nr 5), Protokół z hospitacji praktyk zawodowych (zał. nr 6), Protokół okresowej oceny poziomu przygotowania prac dyplomowych oraz recenzji dokonanych przez promotora i recenzenta pracy (zał. nr 7) oraz wnioski wynikające z raportu Uczelnianej Komisji ds. Jakości Kształcenia, a od roku 2022/2023 raportu Komisji ds. Jakości Kształcenia dla danego kierunku, protokołów Rady programowej dla danego kierunku studiów (z kolei Rada Programowa korzysta m. in. z propozycji nowych opisów przedmiotów przekazanych przez nauczycieli akademickich realizujących określony przedmiot).

W przegląd programu studiów zaangażowani są interesariusze wewnętrzni i zewnętrzni kompetentni w danej dziedzinie, co zapewnia jego ocenę z uwzględnieniem różnych punktów widzenia i różnej perspektywy, co potwierdzają protokoły Rad programowych i Rad pracodawców, raport Uczelnianej Komisji ds. Jakości Kształcenia. Cykliczna ocena i monitoring procesu kształcenia obejmuje koncepcje, cele kształcenia i efekty uczenia się; treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizację zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizację procesu nauczania i uczenia się; weryfikację osiągniętych przez studentów efektów uczenia się (zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie); współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programów studiów; ocenę infrastruktury i zasobów edukacyjnych wykorzystywanych w realizacji programów studiów oraz ich doskonalenie; ocenę punktowego systemu rozliczania pracy studentów, ocenę warunków i sposobów podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunkach. Czynności te prowadzone są zgodnie z procedurami określonymi w WSZJ, takimi jak procedura projektowania programu studiów, monitoring programów.

Monitoring programów studiów jest przeprowadzany w każdym roku akademickim. Do 30 marca nauczyciel akademicki opracowuje nowe opisy prowadzonych przedmiotów wraz z metodami oceniania studenta i metodami weryfikacji zakładanych efektów uczenia się z uwzględnieniem wyników ankiet z poprzedniego roku akademickiego, dotyczących prowadzenia zajęć dydaktycznych, w tym osiągania przez studentów założonych efektów uczenia się, analizy wytworów prac studentów wraz z egzaminem dyplomowym, opinii opiekunów praktyk studenckich w miejscu odbywania studenckich praktyk zawodowych, wyników badania karier zawodowych absolwentów i hospitacji zajęć. Koordynator przedmiotu wprowadza zmiany w sylabusie w zakresie zasad zaliczania i systemu oceniania, literatury, metod dydaktycznych, treści programowych, efektów przedmiotowych (zał. nr 18- zał. I), a następnie przekazuje do Dziekana opisy przedmiotów do 30 marca. Członkowie Rady programowej opiniują Sylabusy dla danego kierunku studiów i z opinią tą zapoznaje się Rada Wydziału, która zatwierdza zmiany w programie studiów, w tym w opisie przedmiotów (w sylabusach) na nowy cykl kształcenia. Uchwałą w sprawie ustalenia programu studiów określonego kierunku, poziomu, formy i profilu kształcenia podejmuje Senat. Przewiduje się możliwość zmian w sylabusach dotyczących szczegółowych treści programowych oraz literatury podstawowej i uzupełniającej przez koordynatora przedmiotu bez konieczności pełnej procedury, czyli zatwierdzenia zmian w programie studiów przez Senat.

Wnioski z systematycznej oceny programu studiów są wykorzystywane do ustawicznego doskonalenia tego programu. Przykładowo od roku akademickiego 2023/2024 wprowadzono do programu studiów m.in. następujące zmiany:

- pracodawcy zasugerowali, aby wprowadzić do programu studiów pierwszego stopnia przedmioty do wyboru w języku obcym, co pozwoli na bardziej wszechstronne przygotowanie absolwentów do pracy na konkurencyjnym rynku. W związku z powyższym w roku akademickim 2023/2024 do programu studiów w ramach przedmiotów do wyboru w III

semestrze wprowadzono przedmiot State of emergency in the country, a w V semestrze przedmioty Fighting crime/Natural disasters do realizacji w formie wykładów oraz zajęć praktycznych,

- z kolei na drugim stopniu studiów na wniosek studentów zwiększono liczbę godzin zajęć pracy własnej studentów w ramach przedmiotu Przedsiębiorczość.

Natomiast od roku akademickiego 2022/2023 na wniosek studentów zmniejszono liczbę godzin praktyk zawodowych z 1000 godzin na 960, co zostało uzasadnione m.in. potrzebą poświęcenia większej liczby godzin pracy własnej na przygotowanie pracy dyplomowej.

System weryfikacji osiągnięcia zakładanych efektów uczenia się, w tym procedura analizy i oceny realizacji efektów uczenia się, jest jednym z załączników Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia. Celem procedury weryfikacji osiągnięcia zakładanych efektów uczenia się stało się ujednoclenie sposobu weryfikowania efektów uczenia się osiąganych przez studentów w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych na wszystkich wydziałach Państwowej Uczelni Zawodowej im. prof. Stanisława Tarnowskiego w Tarnobrzegu. Procedura dotyczy wszystkich nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia dydaktyczne, bez względu na rodzaj zatrudnienia i formę zajęć, pracowników administracyjnych, dziekanatów wydziałów oraz wszystkich studentów Uczelni. Źródła i metody weryfikacji założonych efektów uczenia się w Uczelni obejmują:

1. Ze strony nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia dydaktyczne są to: analiza wytworów prac studentów w czasie trwania i po zakończeniu realizacji przedmiotu/modułu, udział w badaniu z wykorzystaniem kwestionariusza ankiety, dotyczącym zebraniu opinii studentów na temat prowadzenia zajęć dydaktycznych, w tym realizacji założonych efektów uczenia się oraz opis przedmiotu/modułu zawierający metody oceny studenta i założone efekty uczenia się.
2. Ze strony studentów i Samorządu Studenckiego metody weryfikacji efektów uczenia się obejmują: udział w badaniu z wykorzystaniem kwestionariusza ankiety, udział w kołach naukowych, konferencjach (informacje o wystąpieniach publicznych), konkursach, (informacje o zdobytych nagrodach i wyróżnieniach).
3. Z kolei opiekunowie studenckich praktyk zawodowych w miejscu praktyki dokonują weryfikacji efektów uczenia się poprzez wydawanie opinii o wiedzy, umiejętnościach i kompetencjach społecznych jakie student posiada lub nabył podczas realizacji praktyki.
4. Sami absolwenci wypowiadają się w powyższym temacie za pośrednictwem kwestionariuszy ankiet badających losy absolwentów Uczelni.

System oceny osiągnięć studentów

W procesie weryfikacji efektów uczenia się w Uczelni zastosowano również mierniki ilościowe i jakościowe. **Mierniki ilościowe weryfikacji efektów uczenia się obejmują:** oceny z egzaminów i zaliczeń (analiza sesji egzaminacyjnej), procentowy współczynnik zaliczeń przedmiotów zrealizowanych w pierwszym terminie (dotyczy poszczególnych przedmiotów), odsetek studentów studiujących na więcej niż jednym kierunku, odsetek studentów z zaliczeniem warunkowym i powtarzających semestr, odsetek „odsiewu studentów”, oceny uzyskane na egzaminie dyplomowym (analiza na poszczególnych wydziałach i kierunkach), odsetek studentów, którzy obronili pracę dyplomową w terminie, odsetek studentów zrzeszonych w kołach naukowych (analiza na poszczególnych wydziałach i kierunkach), odsetek studentów biorących udział w konferencjach, odsetek studentów publikujących artykuły. **Mierniki jakościowe weryfikacji efektów uczenia się obejmują:** wnioski z hospitacji zajęć i oceny zajęć dydaktycznych przez

studentów Uczelni, w tym realizacji założonych efektów uczenia się, wnioski z hospitacji praktyk zawodowych i oceny praktyk zawodowych przez studentów Uczelni, wyniki ankiet ewaluacyjnych dotyczących m. in. weryfikacji założonych efektów uczenia się, protokół weryfikacji efektów uczenia się dla egzaminów i zaliczeń ustnych, protokół analizy zgodności zagadnień zaliczeniowych oraz egzaminacyjnych z założonymi do realizacji efektami uczenia się dla przedmiotu, wnioski z okresowej oceny poziomu przygotowania prac dyplomowych oraz recenzji dokonanych przez promotora i recenzenta pracy, dostosowanie pytań na egzaminie dyplomowym do weryfikacji założonych efektów uczenia się, wyniki badań ankietowych dotyczących losów absolwentów, wyniki ankiet ewaluacyjnych dotyczących opinii pracodawców na temat praktyk zawodowych.

Ponadto wprowadzony **system weryfikacji efektów uczenia się** w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych zawiera opracowany w formie tabelarycznej tok postępowania w ramach procedury dotyczący: nauczycieli akademickich, Dziekanów Wydziałów, Rad Wydziałów, członków Senatu Uczelni. Są to: procedura i system oceny prac zaliczeniowych, projektowych, egzaminacyjnych (termin realizacji zgodny z założeniami planu studiów), procedura i weryfikacja efektów uczenia się uzyskanych w wyniku odbycia praktyk (termin realizacji zgodny z założeniami planu studiów), procedura i system sprawdzania końcowych efektów procesu kształcenia, procedura i udział interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych w procesie określania i weryfikacji zakładanych efektów uczenia się, procedura zapewniająca publiczną dostępność opisu efektów uczenia się, systemu ich oceny oraz weryfikacji oraz procedura i system zapobiegania zjawiskom patologicznym związanym z procesem kształcenia.

System nadzoru obejmuje również realizację praktyk zawodowych oraz proces dyplomowania. Egzamin dyplomowy, jest końcowym etapem weryfikacji stopnia osiągnięcia efektów uczenia się. Wydziałowa komisja do spraw oceny tematów prac dyplomowych powoływana przez Dziekana opiniuje tematy prac dyplomowych w zakresie zgodności z profilem absolwenta, celami i metodami kształcenia na kierunku. Wymogi dotyczące pisania prac dyplomowych są dla studentów dostępne i zamieszczone są w systemie CloudA. Ponadto omawiane są podczas seminariów przez promotorów, którzy obowiązani są zgłosić przyjęte na seminarium tematy prac licencjackich do 6 tygodni po rozpoczęciu semestru, w którym zaczyna się seminarium dyplomowe. Istniejąca procedura doboru i opiniowania tematu pracy dyplomowej i jego ewentualnej zmiany jest spójna i elastyczna. Umożliwia reakcję na indywidualne zainteresowania studenta wyrażone w podjętym temacie pracy dyplomowej oraz wsparcie merytoryczne zarówno studenta jak i promotora. Pracę dyplomową obejmuje procedura antyplagiatowa. Ponadto raz w roku dokonywana jest ocena poziomu przygotowania prac dyplomowych oraz złożonych przez promotora i recenzenta recenzji prac. Właściwy druk stanowi załącznik do WSZJK. Oceny dokonuje Wydziałowa Komisja ds. Oceny Tematów Prac Dyplomowych powołana przez Dziekana.

W nawiązaniu do kierunku bezpieczeństwo pierwszego stopnia Wewnętrzny System Zapewnienia Jakości Kształcenia ma na celu zapewnienie studentom rzetelnego przygotowania teoretycznego i praktycznego oraz zdobycia specjalistycznej wiedzy z zakresu nauk o bezpieczeństwie, nauk prawnych oraz nauk socjologicznych dających możliwość podjęcia pracy zawodowej w obszarze bezpieczeństwa. Zapewnianie jakości kształcenia w Uczelni jest procesem ciągłym, systematycznym i wieloaspektowym. U jego podstaw leży przekonanie, że umacnianiu wysokiej jakości kształcenia służy ocena własna, dyskusja, współpraca, promowanie i upowszechnianie najlepszych rozwiązań oraz wsłuchiwanie się w głosy twórców i odbiorców procesu kształcenia.

W Uczelni innowacje dydaktyczne, współczesna technologia informacyjno-komunikacyjna, w tym narzędzia i techniki kształcenia na odległość są uwzględnione w projektowaniu programów studiów. Dla przykładu na posiedzeniu Rady Programowej dla kierunku bezpieczeństwo wewnętrzne studia pierwszego stopnia o profilu praktycznym w dniu 14 kwietnia 2023 r. Rada programowa rekomendowała odnowienie dwóch licencji gier symulacyjnych Powódź oraz Epidemia, ponieważ zostały one efektywnie wprowadzone do procesu uczenia się w poprzednich latach na zajęciach praktycznych. Gry symulacyjne pozwoliły studentom zdobywać i doskonalić kompetencje miękkie, m.in. pracę zespołową, delegowanie zadań, rozwiązywanie konfliktów, adaptację do zmieniających się warunków, reagowanie w stanie ryzyka i niepewności, podnoszenie zdolności przywódczych. Gry symulacyjne wzbogaciły różnorodność i innowacyjność nauczania oraz wpłynęły na integrację zespołu. Ponadto, studenci odgrywając różne role zdobywali umiejętności dzięki samodzielnie wykonanej pracy, co pozwoliło im na lepsze zrozumienie, zapamiętywanie przyswajanych treści oraz poprawę w zakresie konkretnej aktywności w ramach zajęć. Dodatkowo Rada programowa rekomendowała zakupiono dronu Matrice 30.

Zmiany programów i planów studiów wprowadzane są uchwałą Senatu, po zasięgnięciu pisemnej opinii Samorządu Studenckiego oraz zatwierdzeniu programu studiów przez właściwą dla danego kierunku studiów Radę Wydziału z początkiem nowego cyklu kształcenia. Zmiany w programie studiów na kierunku bezpieczeństwo wewnętrzne uwzględniały oczekiwania pracodawców, absolwentów i nauczycieli akademickich. Aktywny udział w doskonaleniu programu studiów mieli studenci, przede wszystkim oceniali efekty uczenia się, sposób ich weryfikacji i sposób prowadzenia realizowanych przedmiotów poprzez udział w badaniach ankietowych. Zmodyfikowany program studiów jest udostępniany w Biuletynie Informacji Publicznej Uczelni w terminie 14 dni od dnia jego przyjęcia. Przy wprowadzeniu zmian przestrzegane są procedury projektowania programów studiów.

Część II. Perspektywy rozwoju kierunku studiów

	POZYTYWNE	NEGATYWNE
Czynniki wewnętrzne	<p>Mocne strony</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Bardzo dobra współpraca z lokalnymi pracodawcami oraz samorządem terytorialnym umożliwiającą bieżącą aktualizację efektów uczenia się oraz dostosowanie treści kształcenia do potrzeb rynku pracy 2. Bardzo dobrze wyposażona infrastruktura dydaktyczna przystosowana do potrzeb kształcenia praktycznego 3. 6-miesięczne i 3-miesięczne praktyki zawodowe umożliwiające wyposażenie studentów w umiejętności niezbędne na rynku pracy 4. Zajęcia kształtujące umiejętności praktyczne prowadzone przez praktyków. 5. Kształcenie w małych grupach, co pozwala na indywidualne podejście do każdego studenta 6. Kadra dydaktyczna nastawiona na rozwój – zdobywanie przez nauczycieli zatrudnionych na PMP stopni naukowych 	<p>Słabe strony</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Braki edukacyjne kandydatów na studia, wynikające z obniżenia jakości kształcenia w szkołach średnich (nauka w okresie pandemii COVID-19). 2. Ograniczone środki finansowe na realizację kształcenia studentów. 3. Mała liczba studentów zagranicznych 4. Niewielkie wsparcie finansowe Uczelni w ramach programu Erasmus+ (mała liczba mobilności)
Czynniki zewnętrzne	<p>Szanse</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Poszerzanie oferty współpracy z otoczeniem biznesu 2. Wzrost znaczenia kształcenia praktycznego na lokalnym i regionalnym rynku pracy 3. Rozwój infrastruktury poprzez zwiększenie kształcenia na specjalistycznych programach 4. Możliwość korzystania ze środków unijnych oraz innych źródeł zewnętrznych umożliwiających stałe doskonalenie infrastruktury i jakości kształcenia na kierunku 	<p>Zagrożenia</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Agresywna ekspansja konkurencji, zwłaszcza uczelni niepublicznych 2. Migracje młodych osób do innych krajów 3. Częste zmiany przepisów prawa 4. Niż demograficzny w grupie osób podejmujących studia 5. Potrzeba częstych i szybkich zmian w programach studiów, by sprostać wymaganiom pracodawców

Państwowa Uczelnia Zawodowa
im. prof. Stanisława Tarnowskiego
w Tarnobrzegu
ul. Sienkiewicza 50, 39-400 Tarnobrzeg
tel. 15 822 90 15, tel./fax 15 823 57 88
REGON 831214367, NIP: 867-19-84-803
(Pieczęć uczelni)

DZIEKAN
Wydziału Nauk
Społecznych i Humanistycznych
Anna Szylar

.....
(podpis Dziekana/Kierownika jednostki)

REKTOR

Anna Szylar
dr hab. Anna Szylar, prof. ucz.

.....
(podpis Rektora)

Tarnobrzeg, dnia 4.03.2021

.....
(miejsowość)